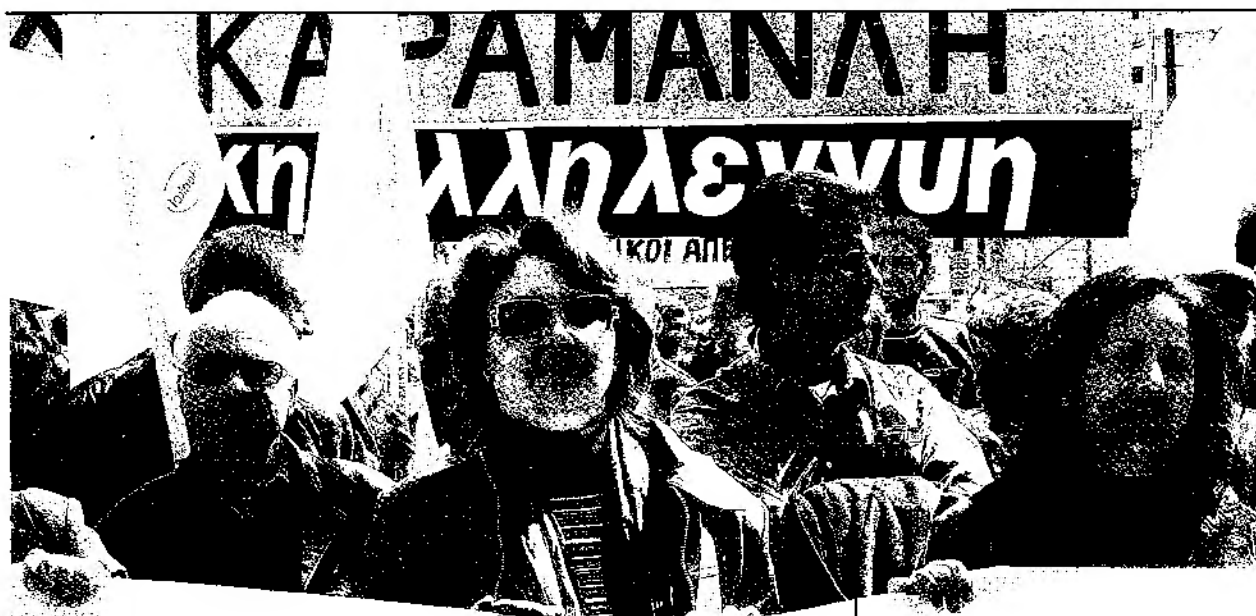

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΩ

Οι Γυναίκες στην πρώτη Γραμμή

Ενας χρόνος ΝΔ • Η αγορά στην εκπαίδευση • ΙΡΑΚ - δύο χρόνια κατοχή

Καταργήστε το Χρέος - 1905 • Στάλινγκραντ • Μπομπ Ντύλαν

Πανεργατική 17 Μάρτη

Δουλειές, όχι βόμβες

Η πανεργατική απεργία στις 17 Μάρτη ήταν το καλύτερο πρελούδιο για την ελληνική συμμετοχή στο παγκόσμιο αντιπολεμικό συλλαλητήριο της 19 Μάρτη. Ηταν η απόδειξη της σύνδεσης ανάμεσα στα δυο μεγάλα μέτωπα του κινήματος. Ανάμεσα στις απεργίες για να σώσουμε τα ασφαλιστικά ταμεία, τα νοσοκομεία, τα σχολεία, τις δουλειές και τους μισθούς μας από την επίθεση του Αλογοσκούφη και του Καραμανλή. Και στις αντιπολεμικές κινητοποιήσεις για να σταματήσουμε την κατοχή του Ιράκ και να εμποδίσουμε την ελληνική εμπλοκή στον πόλεμο του Μπους.

Η συμμετοχή στην απεργία ήταν παντού μεγάλη- οι ΔΕΚΟ, οι τράπεζες παρέλυσαν, οι συγκοινωνίες δεν κινήθηκαν. Οι ομιλητές στην απεργιακή συγκέντρωση της Αθήνας υπογράμμισαν τη σύνδεση ανάμεσα στην απεργία της Πέμπτης και το αντιπολεμικό συλλαλητήριο του Σαββάτου.

Το χτίσιμο αυτών των δεσμών είναι το μέλλον του κινήματος, σε όλο τον κόσμο και στην Ελλάδα. Η αντίσταση στον πόλεμο του Μπους ξεσηκώνει εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον πλανήτη. Τρέφεται από και τροφοδοτεί τη δράση χιλιάδων ακτιβιστών που μισούν τον πόλεμο και γενικεύουν αντικαπιταλιστικά ενάντια στους "πλανητάρχες", όπως έκαναν με τους G8 στη Γένοβα και ετοιμάζονται ξανά φέτος το καλοκαίρι στο Εδιμβούργο.

Αν αυτός ο ριζοσπαστικός ενθουσιασμός αρχίσει να συνδέεται οργανικά με τη δύναμη των απεργιών, τίποτα δεν θα μπορεί να σταματήσει αυτό το κίνημα. Παντού ανοίγει αυτή η προοπτική: στη Βρετανία τέσσερις μέρες μετά τις 19 Μάρτη προχωράνε στη μεγαλύτερη απεργία των τελευταίων 20 χρόνων ενάντια στις επιθέσεις του Μπλερ στο Ασφαλιστικό. Στη Γαλλία, οι απεργοί στις 10 Μάρτη θύμιζαν τις συγκλονιστικές απεργίες του 1995. Στην Ιταλία, ο Μπερλουσκόνι αναγκάστηκε να ανακοινώσει την αρχή της απόσυρσης των στρατευμάτων από το Ιράκ.

Και στην Ελλάδα μπορούμε να κάνουμε τις επιθέσεις του Καραμανλή να παραλύσουν. Δυναμώνοντας την Αριστερά που κάνει τις συνδέσεις. Την Αριστερά που μπαίνει μπροστά για να αναδείξει το αντιπολεμικό κίνημα και ταυτόχρονα ανοίγει τις μάχες στα σχολεία, στα νοσοκομεία, στις τράπεζες, σε όλους τους χώρους δουλειάς και σπουδών. Μια νέα Αριστερά της αισιοδοξίας και της εμπιστοσύνης στις δυνάμεις του κόσμου που παλεύει. Αυτός είναι ο δρόμος προς τη νίκη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δουλειές, όχι βόμβες 3

Ενας χρόνος ΝΔ 4-7

"Δεν θα περάσει" 8-9

ΙΡΑΚ-δυο χρόνια κατοχή 10-14

"Καταργήστε το χρέος" 15-17

Οι γυναίκες στην πρώτη γραμμή 18-21

Κλιμάκωση των απεργιών 22

1905: 100 χρόνια επανάσταση 23-26

Φαλούτζα όπως Γκουέρνικα 27-30

Βιβλιοκριτική 31-34

- Antony Beevor "Στάλινγκραντ"
- Μπόμπ Ντύλαν "Η ζωή μου"

Το "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" είναι το δίμηνο περιοδικό του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος

Υπεύθυνη σύνταξης: Μαρία Στύλλου
Ιδιοκτήτης: Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία
Διακίνηση: Κώστας Πίττας
Κεντρική διάθεση: Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, Αναξαγόρα 14Α, Ομόνοια, Τηλ. 210 52 47 584
Για συνδρομές και γράμματα:
Περιοδικό "Σοσιαλισμός από τα Κάτω"
Τ.Θ. 8161 - 100 10 Αθήνα

Ενας χρόνος ΝΔ

Η οικονομία κάνει βουτιά αντί να "απογειώνεται", ο πόλεμος του Μπους φέρνει μόνο πιέσεις, ο Καραμανλής βρίσκει μπροστά του τον κόσμο που ποτέ δεν έπαψε να παλεύει. Οι δυνατότητες είναι εκεί, η Αριστερά έχει το λόγο, υποστηρίζει ο Πάνος Γκαργάνας

Τα πρώτα "γενέθλια" της κυβέρνησης Καραμανλή αποδείχτηκαν θλιβερά για τη Νέα Δημοκρατία. Με τα σκάνδαλα της Εκκλησίας να πιέζουν τον Χριστόδουλο να παραιτηθεί και τους υπουργούς να προσπαθούν να στήσουν ασπίδες για τον Αρχιεπίσκοπο κόντρα στην οργή της πλειοψηφίας, η επέτειος της περσινής εκλογικής νίκης ήταν καταδικασμένη να επισκιαστεί. Η χαριστική βολή ήρθε από το χειρισμό των αναδρομικών του ΛΑΦΚΑ, που επιβεβαίωσε ότι αυτή η κυβέρνηση ξέρει να αθετεί τις υποσχέσεις της με την επιδεξιότητα και τη χάρη μιας χοντρής αρκούδας που προσπαθεί να χορέψει τη "Λίμνη των Κύκνων".

Πέρα, όμως, από τα πρόσφατα γεγονότα, η κυβέρνηση Καραμανλή χαρακτηρίστηκε από τις εφημερίδες σαν "πρόωρα γερασμένη" ήδη από τους πρώτους μήνες του 2005. Αυτός αποδείχτηκε ένας πολύ επιτυχημένος χαρακτηρισμός. Από τον περασμένο Σεπτέμβρη με την πτώση του ελικόπτερου Σινούκ μέχρι τον Φλεβάρη με τους Βαβύληδες και τους Γιοσάκηδες, η ΝΔ βρίσκεται συνεχώς απολογούμενη. Η εικόνα της θυμίζει περισσότερο το τελευταίο διάστημα της κυβέρνησης Σημίτη, παρά μια κυβέρνηση φρέσκια. Υστερα από 20 χρόνια κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ ή έστω 12 χρόνια μετά την πτώση του Μητσοτάκη, η ΝΔ μοιάζει τόσο κουρασμένη-σαν να μην είναι κυβέρνηση ενός χρόνου.

Ποιοί είναι οι λόγοι αυτής της γρήγορης κόπωσης; Οι εφημερίδες είναι γεμάτες άρθρα που απαριθμούν τις σπασμένες υποσχέσεις του Καραμανλή: για τους συμβασιούχους, για τους συνταξιούχους, για τους αγρότες, για το Ασφαλιστικό, για τα πάντα. Αρκεί ένα απλό ξεφύλλισμα για να φτιαχτεί ένας ατελείωτος κατάλογος από παλινωδίες, κοροϊδίες και κραυγαλέα ψέματα. Γιατί συμβαίνει αυτό; Είναι θέμα ανικανότητας προσώπων, είναι πρόβλημα απειρίας ύστερα από τόσα χρόνια μακριά από την κυβέρνηση, είναι η παραδοσιακή χοντροκοπιά της δεξιάς; Μπορεί να είναι όλα αυτά στον ένα ή στον άλλο βαθμό, αλλά σίγουρα υπάρχουν πιο σημαντικοί παράγοντες που έχουν να κάνουν με την ίδια την κατάσταση του ελληνικού καπιταλισμού και τις διαδικασίες ριζοσπαστικοποίησης του κόσμου που έχει να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση.

Αστάθεια

Ενας πρώτος παράγοντας είναι η οικονομική αστάθεια που οδηγεί σε διαρκή αναθεώρηση προς το χειρότερο όλα τα βασικά δεδομένα. Πριν ένα χρόνο η ΝΔ υπολόγιζε ότι είναι δυνατόν να ανεβάσει τους ρυθμούς ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στο 5%, προσελκύοντας επενδύσεις χάρη σε μια σειρά κίνητρα που θα έδινε στις επιχειρήσεις: μείωση συντελεστή φορολόγησης κερδών, φορολογική αμνηστία για τον επαναπατρισμό κεφαλαίων, πιο ευέλικτες επιδοτήσεις, νέες ιδιωτικοποιήσεις, μεγαλύτερο άνοιγμα της αγοράς υπηρεσιών ακόμα και στους ευαίσθητους τομείς της Υγείας και της Παιδείας.

Η συλλογιστική ήταν πολύ απλή. Τα κέρδη των ελλήνων εφοπλιστών τα τελευταία χρόνια είναι κολοσσιαία. Καθώς ελέγχουν ένα μεγάλο μερίδιο του παγκόσμιου εμπορικού στόλου, έχουν καταφέρει να επωφεληθούν από την κατακόρυφη άνοδο των ναύλων κυρίως από τις ραγδαία αυξανόμενες εισαγωγές της Κίνας. Ενα τάνκερ που μεταφέρει πετρέλαιο από τον Περσικό Κόλπο προς την Ασία καθαρίζει 100.000 δολάρια την ημέρα. Οι περίπου 1.000 μεγάλοι έλληνες πλοιοκτήτες κατάφεραν να αρπάξουν 18 δισεκατομμύρια δολάρια πέρσι. Αν, έστω το 1/20 των εφοπλιστικών κερδών ερχόταν να επενδυθεί στην Ελλάδα, θα άλλαζε τα δεδομένα. Αυτή ήταν η λογική Αλογοσκούφη που βάλθηκε να τους προσφέρει και κατάργηση κάθε ελέγχου για τον "επαναπατρισμό" κεφαλαίων και πλούσια φιλέτα για να τα τοποθετήσουν: τα λιμάνια του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης, Ολυμπιακά και τουριστικά ακίνητα κλπ.

Αντί, όμως να ανεβαίνει προς το 5%, ο ρυθμός ανάπτυξης δυσκολεύεται να κρατηθεί πάνω από το 3%. Ολοι οι διεθνείς οργανισμοί (ΕΕ, ΔΝΤ, ΟΟΣΑ) και η Τράπεζα της Ελλάδος έχουν περάσει την τελευταία χρονιά αναθεωρώντας τους ρυθμούς ανάπτυξης προς τα κάτω και τα ποσοστά των ελλειμμάτων προς τα πάνω. Μέχρι που να βγει το 2005 είναι πολύ πιθανό ο ρυθμός να έχει πέσει στο μισό του πολυπόθητου 5%. Τα περιθώρια χειρισμών για τις οικονομικές εξαγγελίες της ΝΔ έχουν τιναχτεί στον αέρα. Γι' αυτό, αυτή τη στιγμή κόβει ακόμα και ό,τι είχε ξεφύγει από τον πρώτο γύρο διάψευσης των προεκλογικών υποσχέσεων: τα αναδρομικά του ΛΑΦΚΑ είναι ένα κραυγαλέο παράδειγμα, αλλά όχι το μόνο. Στο μέτωπο των συμβασιούχων, αυτή τη στιγμή, κλαδεύονται ακόμα και οι ελάχιστοι που υποτίθεται ότι θα μονιμοποιούνταν με το Προεδρικό Διάταγμα του Παυλόπουλου- οι καθαρίστριες των σχολείων που κατέλαβαν το υπουργείο Παιδείας έβγαλαν στο φως αυτή την πραγματικότητα.

Τα προβλήματα του ελληνικού καπιταλισμού είναι το υπόβαθρο για τα προβλήματα της Νέας Δημοκρατίας, και δεν είναι μό-

νο οικονομικά. Για να έχει φιλοδοξίες ότι θα πείσει τους εφοπλιστές να φέρουν λίγα από τα κέρδη τους στην Ελλάδα, ο Καραμανλής πρέπει να τους προσφέρει τις καλές υπηρεσίες της ελληνικής κυβέρνησης για την εξασφάλιση της πηγής αυτών των κερδών- τον δυτικό έλεγχο των πετρελαίων της Μέσης Ανατολής. Τα 100.000 δολάρια την ημέρα για κάθε τάνκερ από τον Περσικό προϋποθέτουν κάτι βασικό: την επιτυχία του πολέμου του Μπους στο Ιράκ και την ευρύτερη περιοχή. Οι διακηρύξεις της κυβέρνησης Καραμανλή, όπως τις διατύπωσε ο ίδιος ο πρωθυπουργός στις Βρυξέλες στη σύνοδο του ΝΑΤΟ με τη συμμετοχή του Μπους, δεν αποτελούν απλές χειρονομίες διπλωματικής αβροφροσύνης προς τις ΗΠΑ. Η δήλωση "μοιραζόμαστε κοινό στόχο αναφορικά με το Ιράκ" υπαγορεύεται από τα συμφέροντα του ελληνικού καπιταλισμού με αιχμή τους εφοπλιστές. Τα αδιέξοδα του Μπους στο Ιράκ έχουν κόστος και για τον Καραμανλή. Να το πούμε διαφορετικά: όσο καιρό δεν καταφέρνει ο αμερικάνικος στρατός να επιβάλει την Pax Americana στο Ιράκ, κανένας σύμμαχος δεν είναι σε θέση να εισπράτει ανταλλάγματα, αντίθετα πιέζεται να δώσει περισσότερα στον "κοινό αγώνα".

Καραμανλής-Χριστόδουλος μαζί όταν παρίσταναν τους αθώους φίλαθλους που πανηγυρίζουν. Τώρα τους έχει κοπεί η διάθεση για πανηγύρια

Η Νέα Δημοκρατία πληρώνει το οικονομικό και πολιτικό κόστος της συμμετοχής σ' αυτόν τον βρόμικο και αποτυχημένο πόλεμο, χωρίς να μπορεί να εισπράτει τίποτα: ούτε παχυλά συμβόλαια, ούτε διπλωματικά ανταλλάγματα, ούτε τη δόξα του νικητή. Το μόνο που εισέπραξε ήταν η αναγνώριση της Δημοκρατίας της Μακεδονίας από τις ΗΠΑ "με το συνταγματικό όνομά της". Ο Μπους και ο Καραμανλής συμφωνούν ότι οι ανάγκες του "κοινού αγώνα κατά της τρομοκρατίας" απαιτούν να μην ανοίξει ξανά ένα βαλκανικό μέτωπο των ώρα που οι ΗΠΑ δυσκολεύονται στη Μέση Ανατολή. Γι' αυτό ο Μολυβιάτης ήταν υποχρεωμένος να δείξει κατανόηση όταν η αμερικάνικη διπλωματία πρόσφερε την αναγνώριση σαν στήριξη για την κυβέρνηση στα Σκόπια, που απειλούνταν από το δημοψήφισμα. Ολη η χρονιά έχει περάσει κάπως έτσι για την κυβέρνηση της ΝΔ: αναγκάζεται να αναβαθμίσει την ελληνική στρατιωτική παρουσία στο Αφγανιστάν, αλλά δεν μπορεί να το προβάλει σαν επιτυχία. Μπαίνει πιο βαθιά στα Σκόπια και στο Κόσοβο, αλλά δεν έχει "εθνικές επιτυχίες" για εσωτερική κατανάλωση. Ακόμα και η "εθνική επιτυχία" της ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ μπήκε κάτω από τη σκιά του σχεδίου Ανάν που απέρριψαν οι κύπριοι με το περσινό δημοψήφισμα.

Ο συνδυασμός των οικονομικών προβλημάτων με τα αδιέξοδα του ιμπεριαλιστικού πολέμου λειτουργεί αποσταθεροποιητικά σε παγκόσμια κλίμακα. Στις ίδιες τις ΗΠΑ ακόμα και συντηρητικές φωνές ανησυχούν. Στα Νέα του Σαββατοκύριακου 5-6 Μάρτη, ο γνωστός οικονομολόγος Πολ Σάμιουελσον έγραφε:

"Το γεγονός ότι η Γαλλία, η Γερμανία και η ΕΕ αναπτύσσονται με χαμηλότερους ρυθμούς απ' ό,τι οι ΗΠΑ είναι μικρή παρηγοριά για τους Αμερικάνους πατριώτες. Εκείνο που λούζει με κρύο ιδρώτα όσους ψήφισαν την επανεκλογή Μπους είναι τα άσχημα νέα που εξακολουθούν να έρχονται από το Ιράκ. Δεν υπάρχει σεβασμός πια ούτε για το Παντοδύναμο Δολάριο...Οι πλούσιοι αλλά και οι φτωχοί Αμερικανοί αρχίζουν τώρα να σκέφτονται το απίστευτο: ότι κάποια ημέρα μερικοί κερδοσκόποι θα επιτεθούν στο δολάριο. Κι ακόμα χειρότερα, τα οικονομικά τύπου βουντού των υπέρμαχων του Μπους θα καταστρέψουν πιθανότατα την εμπιστοσύνη των αγορών στα αμερικάνικα ομόλογα...Οταν-και ανέρθει αυτή η στιγμή, η υποτίμηση του δολαρίου δεν θα είναι ελεγχόμενη".

Αυτού του είδους οι αστάθειες που χαρακτηρίζουν τον καπιταλισμό διεθνώς, αποτελούν πρόβλημα για όποιαδήποτε κυβέρνηση στηρίζει τις ελπίδες της στην "επανεπένδυση" των κερδών των όποιων εφοπλιστών. Πολύ περισσότερο, αν πρόκειται για μια κυβέρνηση χωρίς ιδεολογική και πολιτική συνοχή, στηριγμένη σ' ένα κόμμα που προσπαθεί να παραστήσει ότι είναι κάτι άλλο απ' αυτό που είναι.

Συνονθύλευμα

Η ΝΔ που κέρδισε τις περσινές εκλογές ήταν ένας συνασπισμός από πολλά και διαφορετικά θραύσματα της δεξιάς. Κάτω από την ομπρέλα ενός "ανοίγματος προς τον μεσαίο χώρο" ο Καραμανλής κράτησε συσπειρωμένα κομάτια από όλες τις προηγούμενες περιπλανήσεις της Νέας Δημοκρατίας: ακροδεξιούς που παρίσταναν ότι πλέον δεν έχουν καμία σχέση με τον ακραίο χώρο του Καρατζαφέρη, νεοφιλε-

Πόρτο Αλέγκρε 2005-διαδηλωτές από τη Λατινική Αμερική με αντιπολεμικά πλακάτ από τη Ν. Κορέα!

λεύθερους που υποκρίνονταν ότι οι αμαρτίες της κυβέρνησης Μητσοτάκη μετακόμισαν στο ΠΑΣΟΚ μαζί με τον Ανδριανόπουλο και τον Μάνο, θιασώτες της λαϊκής δεξιάς που ορκίζονταν ότι ο Εβερτ έγινε "κεντροδεξιός", ελληναράδες που προσπαθούσαν να μην πανηγυρίζουν πολύ ανοιχτά για την επιστροφή του Σαμαρά και περιπτώσεις σαν τον Σουφλιά που είχαν φτάσει στα πρόθυρα συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ.

Αυτό το συνονθύλευμα λειτούργησε πολυσυλλεκτικά στην τετραετία 2000-2004, χρησιμοποιώντας μια τακτική "φλουταρίσματος"για να συγκαλύπτει τις αντιφάσεις του και αξιοποιώντας στο έπακρο τη δεξιά κατολίσθηση του Σημίτη και την αδυναμία της αριστεράς να ξεσκεπάσει το καμουφλάζ της Νέας Δημοκρατίας.

Θα ήταν ρεαλιστικό, για να μην πούμε εύκολο, να αναδείξει η αριστερά τις υποκρισίες ενός κόμματος που αγκάλιαζε τον Χριστόδουλο και ταυτόχρονα υποσχόταν έναν "νέο πολιτικό πολιτισμό" με ήθος και δημοκρατία. Ενός κόμματος που στέγαζε τους Ψωμιάδηδες και ταυτόχρονα πουλούσε κοινωνική ευαισθησία με επισκέψεις του ζεύγους Καραμανλή σε θεραπευτικές κοινότητες απεξάρτησης από τα ναρκωτικά. Ενός κόμματος που είχε στο στενό επιτελείο του τον Σιούφα και ταυτόχρονα έκρυβε τις προθέσεις του για το Ασφαλιστικό.

Το ΠΑΣΟΚ του Σημίτη είχε δέσει μόνο του τα χέρια του καθώς ο Καραμανλής αντέγραφε μια μια τις πολιτικές που είχε εγκαινιάσει η ίδια η κυβέρνηση Σημίτη-τα ζεϊμπέκικα Παπανδρέου-Τζεμ έγιναν κουμπαριές Καραμανλή-Ερντογάν, η επιτυχία της Ολυμπιάδας και η εξάρθρωση της 17 Νοέμβρη έγιναν συναινετικοί εθνικοί στόχοι, η ΟΝΕ και το ευρώ ήταν ευρωπαϊκές επιτυχίες της πολιτικής που είχε διδάξει ο "εθνάρχης" Καραμανλής ο Α' στο ΠΑΣΟΚ. Ολα αυτά άφησαν τα περιθώρια στη ΝΔ να εμφανίζεται ταυτόχρονα και σαν συνεχιστής των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ και σαν ψήφος τιμωρίας της αλαζονίας αυτών που έγιναν καθεστώς ύστερα από 20 χρόνια στην κυβέρνηση.

Με αυτούς τους τρόπους κατάφερε η ΝΔ να κερδίσει τις εκλογές, παρά το γεγονός ότι η αγανάκτηση του κόσμου απέναντι στις κυβερνήσεις του Σημίτη είχε αριστερόστροφα χαρακτηριστικά. Ο κόσμος που συμμετείχε στις πανεργατικές απεργίες του Ασφαλιστικού και στα μεγάλα αντιπολεμικά συλλαλητήρια, ο κόσμος που ξανά και ξανά είχε απορρίψει το χαρτί του ρατσισμού και της πατριδοκαπηλείας, ο κόσμος που είδε με συμπάθεια το νέο κίνημα του Σιατλ και της Γένοβας, δεν είχε μετατοπιστεί προς τα δεξιά. Η ΝΔ θα τον έβρισκε μπροστά της. Αυτό ακριβώς είναι που βλέπουμε να συμβαίνει μέσα στη χρονιά που πέρασε.

Η "πρόωρη κόπωση" της κυβέρνησης Καραμανλή δεν είναι μόνο καρπός της επιδείνωσης των αντικειμενικών συνθηκών. Είναι αποτέλεσμα και της επιμονής των αριστερόστροφων διαθέσεων του κόσμου. Οι συνθήκες πιέζουν τη ΝΔ να εγκαταλείπει τα προσχήματα και να περνάει σε επιθέσεις πιο βιαστικά και απότομα απ' όσο θα ήθελε και απ' όσο επιτρέπουν οι εσωτερικές ισορροπίες της συγκόλησης που κατασκεύασε ο Καραμανλής. Αλλά αυτό που κάνει τις κωλοτούμπες των υπουργών τόσο κραυγαλέες και εξοργιστικές είναι η πολιτικοποίηση και ριζοσπαστικοποίηση που κυριαρχεί μέσα σε μεγάλα τμήματα της εργατικής τάξης και της νεολαίας.

Εμπειρίες

Οι εικόνες αυτής της διαδικασίας έρχονται από πολλές μεριές. Οι καθαρίστριες των σχολείων που προχώρησαν σε κατάληψη του υπουργείου Παιδείας μόλις έμαθαν το μπλοκάρισμα της μονιμοποίησης τους δεν είναι οι μόνες. Είναι και οι συνταξιούχοι που γιαούρτωσαν τους υπουργούς μόλις έμαθαν την κομπίνα του υπουργείου Οικονομίας για το ΛΑΦΚΑ. Είναι και η νεολαία που δεν άφησε καμιά συνεδρίαση του "διαλόγου" της κυρίας Μαριέτας χωρίς συλλαλητήριο. Είναι οι εργαζόμενοι σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης που οδήγησαν όλες τις Ομοσπονδίες τους- ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, ΠΟΣΔΕΠ, ΟΣΕΠ ΤΕΙ- να αποχωρήσουν απ' αυτό τον "διάλογο". Είναι οι εργαζόμενοι στα νοσοκομεία που έκαναν ανταρτοπόλεμο στα μέτρα του Κακλαμάνη επί τρεις μήνες, μέχρι που η ΠΟΕΔΗΝ αναγκάστηκε να καλέσει συντονισμένη πανελλαδική στάση εργασίας και συλλαλητήριο. Είναι οι εργαζόμενοι στις τράπεζες που μετέτρεψαν τις απόπειρες των τραπεζιτών και του Αλογοσκούφη να ανοίξει το Ασφαλιστικό πάνω στις πλάτες τους σε σκληρή μάχη με απεργίες κάθε Δευτέρα. Είναι οι εργαζόμενοι στον ΟΤΕ και στον ΟΣΕ που έβαλαν τις ΔΕΚΟ στο χορό των απεργών ενάντια στο νέο κύμα μείωσης προσωπικού και ιδιωτικοποιήσεων. Είναι οι εργαζόμενοι στην Ιντρακόμ που αποφάσισαν απεργία πρώτη φορά εδώ και 17 χρόνια, αν ο Κόκκαλης προχωρούσε σε 400 απολύσεις.

Ολα αυτά μαζί οδήγησαν τις ηγεσίες της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ να μετατρέψουν μια αρχική απόφαση για ένα απογευματινό συλλαλητήριο σε ένα πανεργατικό τριήμερο με απεργία στις 17 Μάρτη και αντιπολεμικό συλλαλητήριο στις 19. Ετσι, έφτασε το κλίμα, ένα χρόνο μετά τις εκλογές, να θυμίζει μέρες του '90-'93 με τις απεργίες που γκρέμισαν τον Μητσοτάκη.

Η φιέστα που έστησε ο Καραμανλής για την επέτειο του σχηματισμού της κυβέρνησής του, μετατράπηκε σε διάγγελμα λιτότητας για απρόβλεπτο χρονικό διάστημα. Τα δυο επόμενα χρόνια, τουλάχιστον, η ΝΔ έχει προγραμματίσει να κόβει από τους μισθούς, τις συντάξεις, τα ασφαλιστικά ταμεία, τα Πανεπιστήμια, τα σχολεία, τα νοσοκομεία, τις συγκοινωνίες, τα δημόσια έργα. Το πρόγραμμα "ήπιας προσαρμογής" έχει μετατραπεί σε πρόγραμμα άγριας λεηλασίας.

Αλλά είναι ένας λογαριασμός χωρίς τον ξενοδόχο. Δεν υπάρχει κανένα κομάτι της εργατικής τάξης που να είναι διατεθειμένο να υποστεί τέτοιες περικοπές χωρίς να τις παλέψει. Ολοι κουβαλάνε τις εμπειρίες από τις μάχες που έδωσαν τα χρόνια του Σημίτη. Και τις αξιοποιούν για να ξεκινήσουν τώρα τη σύγκρουση από το σημείο που είχαν φτάσει: ανταρτοπόλεμος, απεργία, κατάληψη- σε καμιά περίπτωση παραίτηση και μοιραλατρία.

Και δεν πρόκειται "μόνο" για αγωνιστικές εκρήξεις οργής. Δεν πρόκειται "μόνο" για απεργίες ενός κόσμου που υπερασπίζεται τις κατακτήσεις του. Οι ιδέες που κυκλοφορούν σε όλους αυτούς τους χώρους είναι ιδέες αλληλοσύνδεσης και γενίκευσης των αντιστάσεων. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από την απήχηση του αντιπολεμικού κινήματος. Συνδικαλιστικά συνέδρια, φοιτητικές συνελεύσεις, δημοτικά συμβούλια, μαθητικές διαδηλώσεις έχουν ένα κοινό παρανομαστή: παντού η αντιπολεμική προοπτική της 19 Μάρτη έγινε ομόφωνα αποδεκτή. Ακόμα και ηγεσίες που εξώφθαλμα διαφωνούν, αναγκάζονται να υποκλιθούν στη γενικευμένη αντιπολεμική διάθεση.

Εξίσου αποκαλυπτικό ήταν το κύμα αλληλεγγύης που ξεσηκώθηκε στην αρχή της χρονιάς για τα θύματα του τσουνάμι. Σε μια χώρα όπου παραδοσιακά η αριστερή διανόηση γκρίνιαζε για το "επίπεδο συνειδητοποίησης" της κοινής γνώμης για τα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου, οι αυθόρμητες αντιδράσεις συμπαράστασης έδωσαν τον τόνο επί βδομάδες. Ηταν σαν να ζωντάνευαν ξαφνικά όλες οι ιδέες των διαδηλωτών της Γένοβας που πολιόρκησαν τους G8 απαιτώντας να καταργηθούν τα χρέη των φτωχών χωρών.

Βρισκόμαστε μπροστά σε ένα νέο γύρο ριζοσπαστικοποίησης, ένα νέο κύμα της ανάκαμψης του κινήματος διεθνώς που χαρακτηρίζει όλο τον πλανήτη εδώ και πέντε τουλάχιστον χρόνια. Η μακρόχρονη υποχώρηση που σημαδεύτηκε από τις ήττες και τις απογοητεύσεις, με κορυφαίο το 1989, έχει πάρει τέλος. Το Σιατλ ήταν ένας σταθμός που έδειξε συμβολικά ότι η ανάκαμψη είχε ξεκινήσει. Οι διεργασίες μιας νέας ριζοσπαστικοποίησης φάνηκαν ξανά και ξανά από τότε.

Σε διεθνές επίπεδο, ο πιο εύκολος τρόπος για να δούμε αυτό το κύμα είναι ίσως η πορεία της Λατινικής Αμερικής. Η πίσω αυλή της αμερικάνικης αυτοκρατορίας, η ήπειρος όπου όποια χώρα τολμούσε να εκλέξει αριστερή κυβέρνηση αντιμετώπιζε την απειλή του Πινοσέτ και του Βιντέλα, σήμερα έχει φτάσει στο αντίθετο σημείο: μόνο κυβερνήσεις που δηλώνουν πολέμιοι του νεοφιλελευθερισμού μπορούν να σταθούν.

Αλλά και στην Ευρώπη, όπου οι εμπειρίες από σοσιαλδημοκρατικές και κεντροαριστερές κυβερνήσεις δεν είναι πρωτόγνωρες, η δυναμική της ριζοσπαστικοποίησης αποδεικνύεται πιο ισχυρή από τα γυρίσματα του εκλογικού εκκρεμούς. Πάρτε το παράδειγμα της Γαλλίας, όπου η δεξιά είχε την πιο τρανταχτή επιστροφή μετά την αποτυχία του Ζοσπέν. Ο Σιράκ και ο Ραφαρέν διαρκώς ανακαλύπτουν ότι το κύμα που ξεκίνησε με τις θρυλικές απεργίες της Γαλλίας το 1995 δεν έχει πάει σπίτι του 10 χρόνια αργότερα. Αντίθετα, απειλεί με απρόβλεπτες ανατροπές κάθε στιγμή, όπως ανακάλυψε η πορτογαλική δεξιά πρόσφατα.

Οι φωνές που κάθε τόσο θεωρούν ότι η ριζοσπαστικοποίηση ξεθύμανε κάνουν λάθος. Περιμένουν ίσως να δουν μια νέα πολιτικοποίηση να ξεπροβάλει πάνοπλη σαν την Αθηνά από το κεφάλι του Δία. Και βάζουν διαρκώς το υποδεκάμετρο για να μετρήσουν το επίπεδο συνειδητοποίησης και να το βρουν λειψό σε σύγκριση με τις μακρόχρονες παραδόσεις της αριστεράς. Κάπως έτσι χάνουν όλη τη δυναμική από τα μάτια τους και οδηγούνται σε συμπεράσματα συντηρητικά, πιο πίσω από τις δυνατότητες του κόσμου.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα όπου η συντριπτική πλειοψηφία της εργατικής τάξης κουβαλάει τις εμπειρίες 20 χρόνων διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ. Ενός ΠΑΣΟΚ που άρχισε με τις διακηρύξεις για Σοσιαλισμό και κατάληξε να υπερασπίζει εναν "καπιταλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο" την εποχή που το σύστημα δείχνει το πιο απάνθρωπο πρόσωπό του. Η "πρόωρα γερασμένη" κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας οδηγεί όλον αυτόν τον κόσμο να αναρωτιέται τι είναι μια πραγματική ριζοσπαστική εναλλακτική λύση απέναντι στη δεξιά. Οι δυνατότητες για την Αριστερά να δώσει τη δική της πειστική απάντηση είναι μεγαλύτερες από κάθε άλλη φορά. Με αυτή την αυτοπεποίθηση πρέπει να μπούμε μπροστά στις μάχες όλου αυτού του κόσμου. Με τον αέρα ότι μπορούμε να φράξουμε το δρόμο στη λιτότητα του Καραμανλή και στον πόλεμο του Μπους και να ανοίξουμε προοπτική για έναν κόσμο χωρίς φτώχεια και πόλεμο.

“Δεν θα περάσει”

Μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί παλεύουν για να μην περάσει το χάος της αγοράς μέσα στην εκπαίδευση, όπως περιγράφει ο **Θανάσης Καμπαγιάννης**

Η πρώτη συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ) στις 10 του Δεκέμβρη, που σηματοδότησε την έναρξη του εθνικού διαλόγου, ήταν άλλη μια προσπάθεια να οικοδομηθεί το συναινετικό προφίλ της κυβέρνησης της ΝΔ. Την ίδια στιγμή όμως, ήταν και το προανάκρουσμα των αναδιαρθρώσεων που έρχονται, ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με την προσπάθεια μάλιστα νομιμοποίησής τους μέσω της συμμετοχής των μεγάλων εκπαιδευτικών ομοσπονδιών. Δυο μήνες αργότερα, και μετά την αποχώρηση των ηγεσιών της ΟΛΜΕ, της ΔΟΕ και της ΠΟΣΔΕΠ, τα πράγματα σίγουρα δεν προχωράνε σύμφωνα με το προγραμματισμένο κυβερνητικό πλάνο.

Ηταν μια εξέλιξη που φάνηκε κυριολεκτικά από την πρώτη μέρα. Αντί οι προβολείς να στραφούν στην φιέστα του Ζαππείου, την προσοχή έκλεψε η μεγάλη πανεκπαιδευτική κινητοποίηση στο κέντρο της Αθήνας, αλλά και οι αποκαλύψεις των εφημερίδων για την τραγική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει το εκπαιδευτικό σύστημα με πρώτη αιτία την υποχρηματοδότηση. Τα στοιχεία έρχονταν το ένα μετά το άλλο: οι πρυτάνεις αποκάλυψαν ότι ο φετινός προϋπολογισμός των ΑΕΙ είναι μειωμένος κατα 10% σε σχέση με πέρυσι. Η αύξηση των εισακτέων την τελευταία δεκαετία σήμανε τη μείωση των δαπανών ανά φοιτητή κατά 25%. Και οι δαπάνες που προβλέπονται για την παιδεία στον φετινό προϋπολογισμό είναι μειωμένες σε σχέση με τον περυσινό, παρόλες τις προεκλογικές υποσχέσεις της ΝΔ για αύξηση στο 5% του ΑΕΠ. Η υπόσχεση για «εθνική προτεραιότητα στην παιδεία» δεν συμβαδίζει σίγουρα με την εικόνα των ΑΕΙ που δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στα λειτουργικά τους έξοδα (όπως τα Πανεπιστήμια της Κρήτης και του Αιγαίου) ή των ΤΕΙ που έχουν μήνες να πληρώσουν την πλειοψηφία των συμβασιούχων εκπαιδευτικών.

Ποιά είναι η απάντηση της κυβέρνησης; Δύο γεγονότα προϊδέασαν για το είδος του διαλόγου που θα ακολουθούσε. Το πρώτο ήταν η συνέντευξη του προέδρου του ΕΣΥΠ Θ. Βερέμη στην Καθημερινή, λίγες μέρες πριν την πανηγυρική συνεδρίαση του οργάνου: «Τέρμα στα δωρεάν συγγράμματα και τους αιώνιους φοιτητές», ήταν ο τίτλος του άρθρου. Το δεύτερο γεγονός ήταν η αποκάλυψη από τα Νέα ότι η Κουτσίκου έστειλε έγγραφο στους Υπουργούς Παιδείας της Ε.Ε., με το οποίο ενημέρωνε ότι η κυβερνητική ατζέντα για την εκπαίδευση θα έχει γίνει νόμος του κράτους μέχρι τον Μάη, οπότε και θα συναντηθούν οι Υπ. Παιδείας στο Μπέργκεν της Νορβηγίας. Στην κυριολεξία, δηλαδή, διάλογος με σημαδεμένα χαρτιά και προειλημμένες αποφάσεις.

Κρίση

Αν θα έπρεπε να συνοψίσει κανείς την κυβερνητική πολιτική στην εκπαίδευση, θα αρκούσαν τρεις λέξεις: φυγή στην αγορά. Η προσπάθεια της αναδιάρθρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος σύμφωνα με τις ανάγκες ενός καπιταλισμού σε κρίση είναι ο οδηγός όλων των κυβερνήσεων τα τελευταία 15 χρόνια. Στην Ευρώπη, οι Υπουργοί Παιδείας έχουν κωδικοποιήσει τους άξονες αυτής της πολιτικής σε μια σειρά συναντήσεις τους, από τις οποίες γνωστότερη είναι η Σύνοδος της Μπολόνιας τον Ιούνιο του 1999. Στο υπόβαθρο όλων των επιθέσεων, βρίσκεται η ανάγκη για την διαμόρφωση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, που να ανταγωνίζεται ισότιμα τις άλλες οικονομίες σε παγκόσμιο επίπεδο, κύρια την αμερικανική. Κάτι τέτοιο θα σημάνει αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα όπως το ξέρουμε, ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που είναι κύρια επιφορτισμένη με την αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού.

Υπάρχουν τρεις αιχμές σ' αυτή την αναδιάρθρωση. Η πρώτη είναι η αξιολόγηση των πανεπιστημίων σε κεντρικό ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο από επιτροπές που θα κρίνουν τα ιδρύματα και θα απονέμουν «σήματα ποιότητας». Τα Ιδρύματα θα υποχρεούνται σε τετράχρονα πλάνα με στόχους την ανταγωνιστικότητα και την σύνδεση με την αγορά. Η επίτευξη ή όχι των στόχων αυτών θα σημαίνει και την διαφοροποίηση στην χρηματοδότηση. Αυτός ο «τιμωρητικός» χαρακτήρας της αξιολόγησης συχνά αποκρύπτεται κάτω από το επιχείρημα ότι η αξιολόγηση θα είναι «ακαδημαϊκή». Αλλά είναι αυτή ακριβώς η «τιμωρητική» διάσταση που ενδιαφέρει τους ευρωπαίους καπιταλιστές και τις κυβερνήσεις.

Η δεύτερη αιχμή είναι το σπάσιμο των σπουδών σε δυο κύκλους: ένας πρώτος τρίχρονος κύκλος, ένας τίτλος Bachelor, που θα ακολουθείται μετά από εξετάσεις από έναν δίχρονο κύκλο (Master), σαφώς πιο ειδικευμένο και προσανατολισμένο στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η τρίτη τέλος αιχμή είναι η καθιέρωση ενός Συμπληρώματος Διπλώματος, όπου ο απόφοιτος θα συλλέγει μονάδες για την απόδειξη των δεξιοτήτων του. Στη βάση αυτής της ρύθμισης βρίσκεται η αντίληψη ότι ένα πτυχίο δεν αρκεί όπως παλιά για να κατοχυρώσει την γνώση ή τα επαγγελματικά δικαιώματα και πως η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι «διά βίου».

Τι σημαίνουν όλα αυτά; Η αλήθεια είναι πως αν αποκωδικοποιήσουμε τους βαρύγδουπους όρους, θα βρούμε τα ίδια επιχειρήματα που χρησιμοποιούν εδώ και μια δεκαπενταετία οι καπιταλιστές σε όλες τις επιθέσεις τους. Λένε ότι για την ανεργία φταίει η ανικανότητα των φοιτητών που δεν είναι αρκετά ειδικευμένοι και ο πληθωρισμός των πτυχιούχων, ώστε να αποκρύψουν το γεγονός ότι το κλείσιμο της αγοράς εργασίας και οι τυφλές προτεραιότητες του συστήματος είναι που φταίνε για τις ουρές των ανέργων.

Το πρόβλημα π.χ. των αποφοίτων της Ιατρικής δεν είναι ότι δεν είναι αρκετά ικανοί ή δεν έχουν δώσει πολλές εξετάσεις, αλλά ότι οι κυβερνήσεις δεν κάνουν διορισμούς για να καλύψουν τα κενά της δημόσιας υγείας και ούτω καθεξής. Μας λένε ότι οι φοιτητές και οι καθηγητές είναι τεμπέληδες, τη στιγμή που οι εργαζόμενοι φοιτητές είναι πια μαζικό φαινόμενο, κάτω από το βάρος των εξόδων των σπουδών τους, ενώ οι καθηγητές στην πλειοψηφία τους δεν ζουν από τον μισθό τους.

Αλλά η πιο προκλητική μομφή είναι ότι οι φοιτητες και οι καθηγητές είναι προνομιούχοι, κατάλοιπα μια εποχής που προσέφερε δωρεάν συγγράμματα, σίτιση, στέγαση, χαλαρούς ρυθμούς και ακαδημαϊκή ξεγνοιασιά, μια εποχή που πρέπει να τελειώσει. Είναι τουλάχιστον υποκριτικό τα γεράκια της αγοράς να θέλουν να βάλουν χέρι στα δημόσια πανεπιστήμια, τη στιγμή που το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και η κυβέρνηση της ΝΔ μπροστά στην βρομιά των σκανδάλων της Εκκλησίας περιορίζονται σε καλέσματα «αυτοκάθαρσης».

Η πραγματικότητα είναι πως η κυβέρνηση της ΝΔ θέλει να συνεχίσει και να ολοκληρώσει την επιχείρηση ιδιωτικοποίησης που έχει ξεκινήσει από τις αρχές του '90. Ο Κοντογιαννόπουλος, ο Σουφλιάς, ο Γιωργάκης, ο Αρσένης και ο Ευθυμίου έχουν όλοι επιχειρήσει τις ίδιες αναδιαρθρώσεις. Η Κουτσίκου θέλει να τις ολοκληρώσει, αλλά το φάντασμα των μαχών και των αντιστάσεων όλης της δεκαετίας την αναγκάζουν να παραπατάει ανάμεσα στη στρατηγική της συναίνεσης και την στρατηγική της σύγκρουσης.

Και δεν είναι μόνο οι ζωντανές μνήμες, αλλά και το σήμερα που τους ανησυχεί. Στις 10 Δεκέμβρη, στις 21 Γενάρη, στις 16 Φλεβάρη και ξανά στις 28 του ίδιου μήνα, δεκάδες χιλιάδες μαθητές, φοιτητές και καθηγητές διαδήλωσαν ενάντια στον «εθνικό διάλογο». Ητον αυτές οι κινητοποιήσεις που ανάγκασαν και τις ηγεσίες των συνδικαλιστικών ομοσπονδιών να αποχωρήσουν. Ο συντονισμός των ΕΛΜΕ και η μαζική παρουσία μαθητών και φοιτητών ήταν που απεγκλώβισαν το εκπαιδευτικό κίνημα από τον κίνδυνο να γίνει θεσμικός συνομιλητής της κυβέρνησης και να νομιμοποιήσει τα προαποφασισμένα.

Ο δεύτερος γύρος αυτής της σύγκρουσης θα είναι σκληρότερος. Και γιατί η Κουτσίκου θα αναγκαστεί αργά ή γρήγορα να προχωρήσει στην υλοποίηση της πολιτικής της

Η παιδεία στους δρόμους, Αθήνα 28 Φλεβάρη

ΝΔ. Αλλά και γιατί το κίνημα δείχνει δυναμική: οι αποφάσεις για μονοήμερες και διήμερες καταλήψεις σε σχολές όπως η Νομική Αθήνας και η Αρχιτεκτονική Θεσσαλονίκης δείχνουν τον δρόμο για το πως παλεύονται αυτές οι επιθέσεις. Ένα κύμα καταλήψεων σε σχολές και σε σχολεία, όπως προτείνει το δίκτυο της Πρωτοβουλίας Γένοβα, σε συνδυασμό με απεργιακές κινητοποιήσεις των καθηγητών, είναι αυτή τη στιγμή μια ρεαλιστική προοπτική στα μυαλά χιλιάδων φοιτητών και μαθητών, που βλέπουν τις σπουδές τους να διαλύονται κάτω από το βάρος των περικοπών και της αγοράς. Δεν είναι μόνο ρεαλιστική προοπτική, αλλά και απαραίτητη προϋπόθεση αν κοιτάξει κανείς πίσω στην πρόσφατη ιστορία, για να δει πώς ανατράπηκαν νομοσχέδια και ανάλογες επιθέσεις.

Μήπως αυτό σημαίνει ότι θα έχουμε μια αυτόματη επανάληψη του '90-'91; Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν διαφορές. Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στο σημερινό εκπαιδευτικό κίνημα και τα παλιότερα είναι πως αυτή τη φορά οι πρωταγωνιστές του έχουν βιώσει μια μεγάλη πολιτική ριζοσπαστικοποίηση: το αντιπολεμικό κίνημα έχει αφήσει ανεξίτηλο τα σημάδια του στους διαδηλωτές των εκπαιδευτικών συλλαλητηρίων των τελευταίων μηνών. Οι μαθητές ίσως είναι το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Στις 15 Φλεβάρη και στις 20 Μάρτη του 2003, το σύνθημα «σχολεία, όχι βόμβες» ήταν γραμμένο σε εκατοντάδες πανώ σχολείων που κατέβηκαν σύσσωμα κατά του πολέμου στο Ιράκ. Σήμερα, οι ίδιοι μαθητές διαδηλώνουν για την δημόσια παιδεία, αλλά μαζί φωνάζουν αντιπολεμικά συνθήματα και ετοιμάζονται για την παγκόσμια αντιπολεμική μέρα της 19 Μάρτη. Η σύνδεση ανάμεσα στις εκπαιδευτικές αναδιαρθρώσεις και στον πόλεμο και το σύστημα που τον γεννάει είναι πολύ πιο εύκολη σήμερα. Η κυβέρνηση της ΝΔ φροντίζει να μας το θυμίζει. Και μόνο η εγκύκλιος του Γενικού Λογιστήριου του Κράτους που βάζει φρένο στις δαπάνες των ΑΕΙ, όχι όμως και στις δαπάνες για το ΝΑΤΟ, είναι αρκετή υπενθύμιση για τους προσανατολισμούς της. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Το αντιπολεμικό κίνημα έχει πια τη δική του ζωή και τις δικές του πρωτοβουλίες, που συγκινούν εκατομμύρια ανθρώπους. Η σύνδεση των αντιστάσεων είναι δύναμη για κάθε ξεχωριστό αγώνα, μικρό ή μεγάλο.

Αυτή η νέα εξέλιξη μπορεί να επηρεάσει την τύχη των σημερινών αγώνων. Την προηγούμενη φορά που μια δεξιά κυβέρνηση επιχείρησε μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, το '90-'91, εισέπραξε ένα τεράστιο κίνημα καταλήψεων και απεργιών. Όμως τότε, τον πολιτικό τόνο έδινε η ιδεολογική επίθεση του νεοφιλελευθερισμού, οι αντιιμπεριαλιστικές κινητοποιήσεις για τον πρώτο πόλεμο του Κόλπου ήταν μικρές και το ΠΑΣΟΚ μπορούσε να καρπωθεί την δυσαρέσκεια. Σήμερα, το νέο αντικαπιταλιστικό κίνημα έχει βάλει τις ιδέες της αγοράς σε άμυνα και η 19 Μάρτη θα σημάνει τη μαζική επιστροφή των αντιπολεμικών διαδηλωτών στους δρόμους όλου του κόσμου. Μια νέα Αριστερά μπορεί να γεννηθεί από αυτές τις μάχες και να εξασφαλίσει ότι θα είναι νικηφόρες.

ΙΡΑΚ
δυο χρόνια κατοχή

Η δεύτερη επέτειος της εισβολής στο Ιράκ ένωσε χιλιάδες διαδηλωτές σε όλο τον πλανήτη σε ένα παγκόσμιο συλλαλητήριο με σύνθημα "Εξω ο Μπους απ' το Ιράκ". Ο Νίκος Λούντος αναλύει τα αμερικάνικα τεχνάσματα με τις "εκλογές" και τις απειλές για "εμφύλιο" και προβάλει τους αγώνες της Αντίστασης

"Το αποτέλεσμα του Ιράκ θα κρίνει την επόμενη δεκαετία της αμερικάνικης πολιτικής". Αυτό τονίζει προς την αμερικάνικη άρχουσα τάξη, η πιο παλιά καραβάνα στα εγκλήματα πολέμου, ο Χένρι Κίσιγκερ. Το άρθρο του Κίσιγκερ, δημοσιευμένο στις 25 Γενάρη στην Ουάσιγκτον Ποστ, είναι ένα καμπανάκι για όλους όσους παλεύουμε για έναν κόσμο χωρίς φτώχεια και πόλεμο. Το Ιράκ δεν είναι ένα ακόμη θέμα στην ατζέντα μας, αλλά ΤΟ θέμα που θα κυριαρχεί στην πολιτική σκηνή του 2005 και οι εξελίξεις εκεί θα καθορίσουν το ισοζύγιο των δυνάμεων σε όλα τα μέτωπα.

Οι εκλογές της 30 Γενάρη ήταν μια προσπάθεια των ΗΠΑ να μπουν στο 2005 με μεγαλύτερες ελπίδες για έλεγχο του Ιράκ. Ο τρόπος που έγιναν, τα αποτελέσματα και οι παράπλευρες επιπτώσεις μετέτρεψαν τις εκλογές σε μεγαλύτερο ξεγύμνωμα της αμερικανικής αδυναμίας να ελεγχθεί η κατάσταση. Δεν πέτυχαν το βασικό στόχο που ήταν να νομιμοποιηθεί η κατοχή. Πρώτα απ' όλα εσωτερικά στο Ιράκ, δεν διαμορφώθηκε συναίνεση. Τεράστια τμήματα του πληθυσμού νιώθουν να μην εκπροσωπήθηκαν σ' αυτή τη διαδικασία. Κομμάτια της ιρακινής ελίτ που συνεργάζονται ή θέλουν να συνεργαστούν με τους Αμερικάνους αναγκάστηκαν να απομακρυνθούν ακόμη περισσότερο από την κατοχή, να καταγγείλουν τους Αμερικάνους και τις εκλογές τους. Καμιά συνιστώσα της ιρακινής Αντίστασης δεν δήλωσε ότι καταθέτει τα όπλα, ούτε σταματάει την αντικατοχική δράση μετά τις εκλογές. Αντίθετα, η βάση της Αντίστασης διευρύνεται και οι κατοχικές δυνάμεις νιώθουν πολύ πιο πιεσμένες να απαντήσουν στο ερώτημα: "Πότε θα γίνει η αποχώρηση;"

Αλλά και διεθνώς, οι εκλογές δεν μπορούν να παρουσιαστούν σαν λευκή επιταγή στον Μπους να ενισχύσει την "συμμαχία των προθύμων". Οι εκλογές της 30 Γενάρη ήταν και φιάσκο και αποτυχία. Τα προεκλογικά πανό του κόμματος του Αλάουϊ έγραφαν στα αραβικά: "Ψηφίστε το κόμμα του Αλάουϊ, αν θέλετε ισχυρό Ιράκ χωρίς ξένους στρατούς". Αν ο δοτός πρωθυπουργός του Ιράκ, τσιράκι των ΗΠΑ, αναγκάζεται να κάνει τέτοιου είδους προεκλογική εκστρατεία, γίνεται περιττή κάθε προσφυγή σε δημοσκοπήσεις για να καταλάβουμε τι θέλουν πραγματικά οι απλοί Ιρακινοί. Παρόλες τις μεταμφιέσεις του, ο Αλάουϊ, πήρε λιγότερο από 14%. Το κόμμα του βγήκε τρίτο, παίρνοντας λιγότερες από τις μισές ψήφους από όσες πήρε το κουρδικό ψηφοδέλτιο που βγήκε δεύτερο.

Οι νικητές των εκλογών είναι ένα μεγαλύτερο αγκάθι για τους Αμερικάνους. Η "Ενωμένη Ιρακινή Συμμαχία" (ΕΙΣ), το ψηφοδέλτιο στο οποίο έδινε τη στήριξή του ο αγιατολάχ Αλί αλ-Σιστάνι, πήρε το 48,5% των ψήφων και τις 146 από τις 275 έδρες. Πέρα από τη φιλολογία για το αν η ΕΙΣ θέλει να μετατρέψει το Ιράκ σε θεοκρατικό καθεστώς, αυτό που τρομάζει βραχυπρόθεσμα τους Αμερικάνους, είναι ότι ένα από τα 22 σημεία του προεκλογικού προγράμματος της ΕΙΣ είναι η απαίτηση για χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των ξένων στρατευμάτων. Κι εδώ δεν πρόκειται για προεκλογικό τρικ. Ο κόσμος που ψήφισε την ΕΙΑ, οι μισοί από όσους συνολικά πήγαν στις κάλπες, το έκανε γιατί όπως δήλωνε ο ίδιος ο αλ-Σιστάνι: "Οι εκλογές είναι το πρώτο βήμα για να σταματήσει η κατοχή".

Χρειάζεται κανείς να αθροίσει τις ψήφους της ΕΙΑ με τα μαζικά ποσοστά αποχής στο κεντρικό κυρίως Ιράκ για να βγάλει την πραγματική καταγραφή καταδίκης της κατοχής από τη συντριπτική πλειοψηφία των Ιρακινών.

Το μήνυμα που στέλνουν τα ποσοστά της αποχής είναι ακόμη πιο αποκαρδιωτικό για τους Αμερικάνους. Επισήμως η αποχή δίνεται σε 43%. Ακόμη και αυτό όμως υπολογίζεται πάνω στον πλασματικό αριθμό των 14 εκατομμυρίων δυνάμει ψηφοφόρων, που δεν βασίζεται σε κανέναν επίσημο κατάλογο. Πιο εντυπωσιακή όμως ήταν η μαζική αποχή σε συγκεκριμένα σημεία που αγκάλιασε ολόκληρο τον πληθυσμό. Στο Ραμάντι, για παράδειγμα, ψήφισε το 1%. Στη Σαμάρα, τα εκλογικά τμήματα ήταν άδεια σχεδόν όλη τη μέρα. Ψήφισαν 1.400 άνθρωποι. Ιδια εικόνα, στη διαλυμένη Φαλούτζα, η οποία είχε ισοπεδωθεί υποτίθεται για να διασφαλιστούν οι εκλογές. 140 χιλιάδες είχαν καταφέρει να επιστρέψουν στην πόλη, αλλά μόλις 500 άνθρωποι πήγαν στην κάλπη. Ο ανταποκριτής της Ουάσιγκτον Ποστ, Στιβ Φαϊνάρου, βρέθηκε σε ένα εκλογικό τμήμα στη Μοσούλη, όπου όλη τη μέρα δεν ψήφισε ούτε ένας άνθρωπος! Ενώ σε διπλανό τμήμα μετρήθηκαν 60 ψήφοι.

Η καθολική αποχή στις περιοχές του κεντρικού Ιράκ αποδεικνύει ότι η υποστήριξη της Αντίστασης και η ανταπόκριση στην έκκλησή της για μποϊκοτάζ είναι μεγαλύτερη από ό,τι παραδέχονταν οι Αμερικάνοι.

Αντιπολεμική συναυλία στη Νέα Σμύρνη, 12 Μάρτη 2005

Το επιχείρημα της "τρομοκρατίας" που δήθεν εμπόδισε τους Ιρακινούς να ψηφίσουν δεν πείθει. Δεν υπήρξε μαζικό κύμα επιθέσεων τη μέρα των εκλογών. Από τα 5000 εκλογικά τμήματα του Ιράκ, μόνο 109 δέχτηκαν κάποιας μορφής επίθεση, δηλαδή 2%. Το ρεπορτάζ του αλ-Τζαζίρα έκανε λόγο για ελάχιστα ποσοστά αποχής από φόβο. Η αποχή ήταν πολιτική στάση ενάντια στην κατοχή. Οι Ιρακινοί του εξωτερικού που δεν είχαν να αντιμετωπίσουν απειλή βίας, είχαν αντίστοιχη συμπεριφορά. Από τα δύο εκατομμύρια με δικαίωμα ψήφου, ψήφισαν 265 χιλιάδες.

Ολα αυτά τα στοιχεία διαβάζονται πάνω στο φόντο εκλογών-φάρσα. Ο Χάνι Λάζεμ, από τους Ιρακινούς Δημοκράτες ενάντια στην Κατοχή, μετέδιδε πως στους δρόμους της Βαγδάτης άνθρωποι πουλούσαν τη ψήφο τους για 100-200 δολάρια. Και πως στη Δαμασκό είχε στηθεί ολόκληρο εμπόριο ιρακινών διαβατηρίων για όποιον ήθελε να ψηφίσει. Οι εκλογές έγιναν με στρατιωτικό νόμο, με περιορισμούς στην ελεύθερη μετακίνηση. Δεν υπήρχε ελεύθερη προεκλογική καμπάνια. Ακόμη και η εφημερίδα Αλ Σαμπάχ που εκδίδει ο Αλάουι παραδεχόταν πως μόνο 7% των Ιρακινών αναγνωρίζουν τους βασικούς υποψήφιους. Ο ανταποκριτής της Σολτ Λέικ Τρίμπιουν μετέδιδε ότι το κτίριο των γραφείων ενός κόμματος είχε την επιγραφή "Σχολή κομπιούτερ" για να αποφύγει τις επιθέσεις της Αντίστασης. Ενώ υπάρχουν πολιτικοί που καταγγέλουν ότι συμπεριλήφθησαν σε ψηφοδέλτια χωρίς τη θέλησή τους! Και ο ΟΗΕ είχε στείλει ένα σώμα 700 παρατηρητών, υποτίθεται για να ελέγξουν όλο αυτό το χάος.

Ακόμη και αυτές οι εκλογές δεν ήταν πρωτοβουλία των Αμερικάνων. Οπως παρατηρεί ο καθηγητής ιστορίας στο πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, Juan Cole: *"Αν ήταν στο χέρι του Μπους, το Ιράκ θα ήταν μια μαλακή δικτατορία κάτω από τον Τσαλαμπί, ή θα γίνονταν ελεγχόμενες εκλογές στις οποίες το εκλογικό σώμα θα αποτελείτο από μια χούφτα εκλεκτών των ΗΠΑ."* Αυτά ήταν τα αρχικά σχέδια. Η υπόσχεση για εκλογή τοπικών συμβουλίων, ένα μήνα μετά την έναρξη της κατοχής, αθετήθηκε. Τον Ιούνη του 2003, έγιναν οι πρώτες μαζικές αντικατοχικές διαδηλώσεις στη Νατζάφ με σύνθημα: "Ακυρωμένες εκλογές απόδειξη κακών προθέσεων". Ο αλ-Σιστάνι έβγαλε φετφά με τον οποίο καθόριζε τις "εθνικές εκλογές σαν τη μόνη αποδεκτή λύση για να εκλεχθεί συντακτική συνέλευση." Οι Αμερικάνοι για να ξεπεράσουν αυτές τις πιέσεις, προωθούσαν σχέδια εκλογής "πυρήνων" που θα έκαναν "έμμεσες" εκλογές για να εκλέξουν μια μεταβατική κυβέρνηση στην οποία θα έδιναν μισή αυτοδιάθεση. Από τη μεριά του ο αλ-Σιστάνι απαιτούσε καθολικές εκλογές τον Ιούνη του 2004.

Το Γενάρη του 2004 οι διαδηλώσεις στη Βασόρα και τη Βαγδάτη είχαν γίνει ακόμα πιο μαζικές, με καθαρό σύνθημα: "Οχι στην κατοχή. Ναι στις εκλογές". Τους αμέσως επόμενους μήνες ακολούθησαν παρασκηνιακά παζάρια, καθώς οι Αμερικάνοι είχαν πλέον αποφασίσει ότι θα πάνε για εκλογές, αλλά έψαχναν τον τρόπο να μην χάσουν με οποιονδήποτε τρόπο τον έλεγχο. "Κλείδωσαν" κομμάτια του μετεκλογικού Συντάγματος, προώθησαν τον κολλητό τους, Ιγιάντ Αλάουϊ σαν μεταβατικό πρωθυπουργό, ενάντια στον Χουσεΐν Σαχριστάνι που ήταν η πρόταση του ΟΗΕ, και έδιναν τη μάχη του χρόνου προσπαθώντας να μεταθέσουν τις εκλογές όσο πιο μακριά γινόταν.

Δίπλα σ' όλα αυτά καθόρισαν τον "εκλογικό νόμο" έτσι ώστε όσο και ψηλά να έφτανε το ποσοστό των νικητών να μην μπορούν να προχωρήσουν χωρίς τους κολλητούς των ΗΠΑ. Η συνέλευση που εκλέχτηκε από τις εκλογές έχει 275 έδρες, και χρειάζονται πάνω από 183 να συμφωνήσουν στην εκλογή των τριών μελών του προεδρικού συμβουλίου, το οποίο με τη σειρά του θα διαλέξει πρωθυπουργό, ο οποίος θα σχηματίσει κυβέρνηση. Παρά το 48,5% της ΕΙΣ, χρειάζεται παζάρι με το κόμμα του Αλάουϊ για να κάνει το οτιδήποτε. Ο Αλάουϊ δεν φοβήθηκε να διεκδικήσει το πόστο του πρωθυπουργού παρά την εκλογική του αποτυχία, ενώ όλα δείχνουν ότι ούτως ή άλλως θα πάρει μια υπουργική θέση.

Η Αντίσταση

Ομως η Αντίσταση κατάφερε να εκτροχιάσει ακομη κι αυτο το μαγείρεμα που έστηναν οι Αμερικάνοι εδώ και ένα χρονο. Η κλιμάκωση της Αντίστασης ήρθε έξω από τα σχέδια των Αμερικάνων. Από την εξέγερση της Φαλούτζα τον Απρίλη του 2004, μέχρι τη Νατζάφ τον Αύγουστο, η Αντίσταση ανδρώθηκε και έδειξε χαρακτηριστικά ενιαίου εθνικού κινήματος. Οι Αμερικάνοι κατέφυγαν σε απροκάλυπτη βία με αποτέλεσμα όλο και περισσότεροι ιρακινοί πολιτικοί να αναγκάζονται να παίρνουν αποστάσεις από κάθε κατοχική δραστηριότητα και ιδιαίτερα από τις εκλογές. Ετσι όσο πλησίαζαν οι εκλογές, οι Αμερικάνοι έμεναν με όλο και λιγότερες δυνάμεις στην πλευρά τους. Ηξεραν ότι οι εκλογές δεν θα έφερναν αυτά που στόχευαν αρχικά, αλλά ήξεραν επίσης ότι αν τις ανέβαλαν θα χάριζαν μια πρώτης τάξης νικη στην Αντίσταση. Η σφαγή της Φαλούτζα τον Νοέμβρη του 2004 έκανε το δρόμο προς την απομόνωση της κατοχής να μην έχει γυρισμό.

Τα πανηγύρια του Μπους και του Αλάουϊ για τις εκλογές που θα γίνονταν καλύπτονταν από το πένθος που είχε πέσει σε ολόκληρο το Ιράκ για την ανθρωποσφαγή. Οπως έγραφε ο Τζέιμς Ντόμπινς, στο περιοδικό Foreign Affairs (Γενάρης-Φλεβάρης 2005) σε άρθρο με τον χαρακτηριστικό τίτλο "Κερδίζοντας τον πόλεμο που δεν κερδίζεται": *"Σαν αποτέλεσμα αρχικών κακών υπολογισμών, κακοοργανωμένων σχεδίων και ακατάλληλης προετοιμασίας, η Ουάσιγκτον έχασε την εμπιστοσύνη και τη συγκατάβαση του ιρακινού λαού, και είναι απίθανο να τις ξανακερδισει. Κάθε μέρα που οι Αμερικανοί βομβαρδίζουν ιρακινές πόλεις, χανουν περισσοτερο έδαφος στο κεντρικό μέτωπο της ιρακινής κοινής γνωμης".*

Ολες οι εξελίξεις στο Ιράκ προχωρησαν πανω στο ασταθες εδαφος που διαμορφώνει η Αντισταση. Είτε ήταν οι μαζικές διαδηλώσεις που απαιτουσαν εκλογες, ειτε ηταν η αντισταση ολοκληρων πολεων οπως η Φαλουτζα που οδηγουσε τους Αμερικανους να αποκαλυπτουν το πραγματικο προσωπο της κατοχής. Και πανω σ' αυτο το εδαφος θα συνεχισουν να προχωράνε και μετά τις εκλογές, γιατί οι λόγοι που κάνουν τους Ιρακινούς να αντιστέκονται, κάθε άλλο παρά έχουν εκλείψει. Την ώρα που γραφονται αυτές οι γραμμές οι νεκροί Αμερικάνοι στο Ιράκ φτάνουν τους 1500. Ο στρατηγός Μοχάμεντ Αμπντάλλα αλ-Σαχουάνι, ο επικεφαλής των ιρακινών μυστικών υπηρεσιών, παραδεχόταν πριν από λίγο καιρό ότι: *"Η αμερικανική κατοχή δεν έχει λύσει το ζήτημα της πλατιάς υποστήριξης στην Αντίσταση. Οι αντάρτες δρουν βασικά στις σουνιτικές περιοχές και ο πληθυσμός εκεί, σχεδόν 200 χιλιάδες είναι άνθρωποι συμπαθούντες της Αντίστασης".* Η Επιτροπή Αμυντικής Επιστήμης του Πενταγώνου εκτιμά επισημα ότι χρειάζονται 500 χιλιάδες στρατιώτες για τον έλεγχο του Ιράκ.

Δυο τακτικές

Η Αντίσταση έχει καταφέρει να σύρει τις ΗΠΑ σε έναν απίστευτο βάλτο. Οι εκλογές ανέδειξαν όμως και τα μέχρι στιγμής όριά της. Οτι η Αντίσταση δεν έχει ενοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο, σήμανε πως κόσμος που ήθελε το ίδιο πράγμα από τις εκλογές, να καταγραφεί η απαίτηση για την απόσυρση των στρατευμάτων κατοχής, χρησιμοποίησε δύο διαφορετικές τακτικές: την αποχή στο κεντρικό Ιράκ και τη συμμετοχή στο νότιο Ιράκ. Οι τακτικές αυτές έμοιαζαν να αλληλοαναιρούνται και πάνω σ' αυτή την αντίφαση μπόρεσαν οι Αμερικάνοι να πατήσουν και να προσπαθήσουν να χρεώσουν όσους ψήφισαν στη λίστα των φίλων της κατοχης.

Ομως υπάρχουν και αντίθετα σημάδια. Ο ανταποκριτής της Guardian στη Μοσούλη, Zaki Chehab ανέφερε συνομιλία του με μαχητές της Αντίστασης που δήλωσαν άλλοι ισλαμιστές και άλλοι εθνικιστές και τόνισαν οτι εντολές παιρνουν από την κοινή αντιστασιακη επιτροπη της πολης. Ενω ενας μαχητης από τη Μοσούλη λέει: *"Ας μην υπερβαίνουμε τους όρους. Η λέξη "αντίσταση" έχει εθνικό περιεχόμενο. Η "τζιχάντ" αναφερεται στον Αλλαχ. Και αν ρωτατε εμενα, ναι το κάνω για τον Αλλάχ. Ομως πολλοί άλλοι μαχητές δεν ειναι πιστοί μουσουλμάνοι. Δεν προσευχονται. Ομως πολεμάνε την κατοχή και αντιμετωπίζουν το θανατο. Αν πας σε μια αποστολή έχεις μία στις τέσσερις πιθανότητες να γυρίσεις σπίτι σου σώος, είτε είσαι πιστός είτε όχι".*

Ο σεϊχης Τζαουάντ αλ-Χαλίσι που συμμετειχε στο Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ στο Πόρτο Αλέγκρε έδωσε συνέντευξη στον Χέρμπερτ Ντοκένα, εκπροσωπώντας το Ιρακινό Συνέδριο Εθνικής Ιδρυσης, μια οργάνωση που ενώνει αριστερούς, εθνικιστές και ισλαμιστές. Εχει στις τάξεις της αντιπροσώπους του κινήματος του Μοκτάντα αλ-Σαντρ και των Σουνιτών Μουσουλμάνων Θεολόγων: *"Η Αντίσταση είναι ιρακινή Αντίσταση. Ανάμεσα στις οργανώσεις αντίστασης, υπάρχουν πρώην αξιωματικοί του στρατού που χρησιμοποιούν τις εξειδικευμένες γνώσεις τους για να βοηθάνε την Αντίσταση. Αλλά το κύριο ιδεολογικό ρεύμα μέσα στην Αντίσταση είναι ένα λαϊκό και μετριοπαθές ισλαμικό ρεύμα-όχι μπααθικό. Είναι λαική, πατριωτική και ισλαμική. Οταν λέω "ισλαμικό ρεύμα" στην Αντίσταση, εννοώ μετριοπαθές ρεύμα. Δεν είναι το ισλαμικό ρεύμα που περιγράφεται στα ΜΜΕ. Είναι ισλαμικό ρεύμα που υπερασπίζεται την κουλτούρα μας και το έθνος μας, αλλά δεν είναι εχθρικό απέναντι σε άλλες κουλτούρες και άλλα έθνη. Δεν είναι εχθρικό απέναντι στον αμερικανικό λαό, αλλά είναι ενάντια στο σχέδιο αμερικανικής κυριαρχίας πάνω στην περιοχή μας και σε ολόκληρο τον κόσμο."*

Η Αντισταση στο Ιράκ συνεχίζει να παίζει το ρόλο που της αναλογεί και με το παραπάνω στην πάλη ενάντια στον Μπους και τον ιμπεριαλισμό. Πρέπει να συντονισουμε και τη δική μας δράση στους ίδιους ρυθμούς για να καταφέρουμε το καθοριστικό χτύπημα που φοβούνται άνθρωποι σαν τον Κισιγκερ. Για να φτασουμε στο σημείο που οραματιστηκε ο δημοσιογραφος Στελιος Κούλογλου σε μια προσφατη ομιλία του *"Να αναγκάσουμε τους Αμερικανους να φύγουν από την ταράτσα της μεγάλης πρεσβείας που εχουν φτιαξει στην πράσινη ζώνη της Βαγδάτης, οπως έφυγαν απο την ταρατσα της πρεσβειας τους στο Βιετναμ πριν απο 30 χρονια".* Η παγκόσμια διαδηλωση στις 19 Μάρτη είναι η καλύτερη αρχή για αυτο τον κρισιμο συντονισμο.

Οι μαζικές διαδηλώσεις έχουν αποδείξει ξανά και ξανά ότι η Αντίσταση είναι λαϊκό κίνημα και όχι "εισαγόμενη τρομοκρατία"

Εμφύλιος στο Ιράκ;

Η απειλή του εμφυλίου παρουσιάζεται σαν μόνιμη παράμετρος κάθε "σοβαρής" ανάλυσης του Ιράκ. Ομως η βασική πηγή αυτής της φιλολογ ας ειναι ο ίδ ος ο αμερικάν κος στρατός κατοχής. Η προοπτική του εμφυλιου από την πρώτη στιγμή της κατοχής προσπαθού σε να μετατρέψει την παρουσια των αμερικανων σε καποιας μορφής "ειρηνευτικη α ποστολη". Η κλασ κη συνταγή των αμερικανικων επεμβασεων της δεκαετιας του 90 περιλάμβανε παντα την αποφυγη του εμφυλιου σαν α τιολόγηση του πολέμου.

Η εξηγηση των γεγονότων στο ιρακ μεσα απο το πρισμα Σουνιτες Σ ιιτες εξυπηρετού σε κι αλλους στοχους των Αμερικάνων. Πρωτον τους εδινε μια ευκολη εξήγηση γ α την Αντίσταση. Οι σουνιτες υποτ θετα κυριαρχουσαν πανω στους Σιιτες, επι Σαντάμ, κι αρα τωρα που έχασαν τα προνομιά τους, αντ στεκονται. Δεύτερον τους έδ νε δικαιολογια για να μην προχωρήσουν αμεσα σε καθολ κές εκλογες, αλλα να επιδιώκουν ε κλογη συμβουλιων με αντιπροσώπους ανά φυλη κλπ. Η αιτιολόγηση ειναι οτ επρεπε να ληφθει υπόψη η δ άσπαση των Ιρακ νων σε εθνικες και θρησκευτικές κοινότητες και οχι μ α καθολικη ψηφοφορια που θα πετα γε τις μειονοτητες εκτος παιχνιδιου.

Η τακτικη του "διαιρε και βασ λευε" χα ρακτηριζει την αποικιοκρατια κα τον ιμπε ρ αλισμο. Καθολικοι και Προτεστάντες στην Ιρλανδία, Ελληνες και Τουρκοι στην Κυπρο, Μουσουλμανοι και Ινδου στές στην Ινδια, ο αντιθεσεις αναμεσα στις ντοπιες αρχουσες τάξεις υποβοηθούνταν απο τους ιμπεριαλιστες για να μπορουν να τους ελεγχουν ό λους μαζι.

Κα φτανουν στιγμες που η πραγματ κη προοπτικη του εμφυλιου αναδεικνυεται σε σανίδα σωτηρίας για τους ιμπερ αλιστες. Στην Ινδια, η αποκοπη του Πακ σταν, και ο σφαγές που τη συνόδεψαν ηταν λύση γ α να διατηρήσουν οι Αγγλοι κάποιον ελεγχο στην περ οχή μετά την έκρηξη του εθνικοαπελευθερωτικου κινήματος.

Κα για το Ιράκ, υπάρχουν τετο ες φωνές. Το Ισραήλ φέρεται ως υποστηρικτης της διάσπασης του Ιρακ σε τρία κράτη, ενα βο ρειο Κουρδισταν, ενα κεντρ κο σουνιτικό" κρατος και ένα νοτιο "σι τ κο". Ο Χενρι Κίσ σιγκερ προσφατα εκανε δηλώσεις στροφης προς αυτη τη λογικη.

Ομως τα πραγματικα γεγονότα στο ιρακ δεν δειχνουν τετοια κατευθυνση. Οι βομβι στ κες επ θεσεις σε αγορες, σε τζαμ α και σε ιερούς τόπους ειναι βεβα α πολύ σοβαρες αφορμές διασπασης ανάμεσα στις κοινοτη τες. Οι δυναμεις της Αντιστασης κα η πλε οψηφ α του κοσμου ριχνει το φτα ξιμο στην αμερικανική κατοχη. Μετα απο μ α επ θεση αυτοκτονιας στα μέσα του Δεκέμβρη ο δημοσιογραφος Κόμπερν μετεδιδε τη δηλωση του νεαρου Αμπας Χουσε'ν, ο οποιος στε κοταν κοντά στη χτυπημένη μητερα του. *"Είμα. πολυ οργισμένος με ό,τι εγινε στη μητερα μου. Οι Αμερικανοι προκάλεσαν ό λο αυτο το χάος. Ολες αυτές οι εκρηξεις και όλο αυτό το κενο ασφαλειας υπαρχει εξαι*

τιας των Αμερικάνων"

Ο κόσμος ξέρει ότι οι Αμερικανοί δεν ενδιαφέρονται για την ασφάλεια των απλών ανθρώπων αλλά διαθέτουν όλες τους τις δυνάμεις για να προστατεύουν τα κονβόι τους και το πετρέλαιο. Μάλιστα υπάρχουν φωνές που ισχυρίζονται ότι οι κατοχικές δυνάμεις κάνουν τα στραβά μάτια στις επιθέσεις που έχουν "εμφυλιακά" χαρακτηριστικά. Το πιο πειστικό παράδειγμα είναι οι διπλές βόμβες σε δρόμους, στις οποίες επέτρεψαν στον κόσμο να πλησιάσει μετά το πρώτο χτύπημα, προκαλώντας περισσότερους νεκρούς με το δεύτερο.

Μπορεί αυτή η αντιμετώπιση να μοιάζει με "θεωρία συνωμοσίας", όμως η παρουσία του Τζον Νεγκροπόντε στη θέση του πρέσβη των ΗΠΑ στο Ιράκ δίνει κάθε περιθώριο να είναι αληθινή, μιας και αντίστοιχες μεθόδους χρησιμοποιούσαν οι Αμερικάνοι στην Κεντρική Αμερική, όταν ο Νεγκροπόντε ήταν πρέσβης στην Ονδούρα.

Μετά από κάθε αντίστοιχη επίθεση, ο αλ-Σιστάνι, ο πιο ριζοσπάστης Μοκτάντα αλ-Σαντρ αλλά και οι Σουνίτες Θεολόγοι κάνουν έκκληση στον κόσμο για ηρεμία και για αποφυγή αντιποίνων, αναδεικνύοντας τις ευθύνες των Αμερικάνων.

Στις ίδιες τις εκλογές, που αποτελούσαν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να ανθίσουν εμφυλιοπολεμικές λογικές, πάνω στη διάσπαση: Οι Σουνίτες μποϋκοτάρουν, οι Σιίτες ψηφίζουν, ο Μοκτάντα αλ-Σαντρ έκανε δήλωση: "Θα ψηφίσουμε, μόνο αν ψηφίσουν και οι Σουνίτες αδελφοί μας", ενώ είχε ξεκινήσει επαφές με την Σουνιτική Ένωση Μουσουλμάνων Θεολόγων για διαμόρφωση κοινής στάσης στις προκλήσεις.

Σε φοιτητικές εκλογές που έγιναν πρόσφατα στη Βαγδάτη, οι υποψήφιοι που κατέβηκαν με "εμφυλιακό" πλαίσιο πάτωσαν, ενώ σε δύο σχολές, στην Ιατρική και στην Πολιτικών Επιστημών δεν κατάφεραν να εκλέξουν κανέναν αντιπρόσωπο.

Μια από τις πιο χαρακτηριστικές στιγμές που έδειξαν το ψέμα της βαθειάς θρησκευτικής διάσπασης ήταν στην πρώτη πολιορκία της Φαλούτζα τον Απρίλη του 2004, όταν ένα τάγμα σιιτών ιρακινών εθνοφρουρών αρνήθηκε να πολεμήσει ενάντια στους σουνίτες κατοίκους της Φαλούτζα.

Η αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν υπήρξε διαμάχη Σουνιτών και Σιιτών στο Ιράκ, και ο διχασμός αυτός δεν ήταν βασικός και καθοριστικός για την ιστορία του Ιράκ. Η πάλη των τάξεων καθόριζε τις εξελίξεις στο Ιράκ και όχι η πάλη των θρησκειών και των εθνοτήτων. Οι Σιίτες ήταν κατά πλειοψηφία πάντα πιο φτωχοί από τους Σουνίτες. Όμως η αιτία δεν ήταν ότι ήταν Σιίτες αλλά ότι ζούσαν στον αγροτικό Νότο του Ιράκ, δέσμιοι μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 50, των φυλάρχων γαιοκτημόνων. Στην πάλη ανάμεσα στους ακτήμονες χωρικούς και τους μεγάλους γαιοκτήμονες στο Νότο και οι δυο πλευρές ήταν Σιίτες.

Πολλές από τις οικογένειες φτωχών του αγροτικού Νότου είχαν γίνει Σιίτες σχετικά πρόσφατα -στον 18ο-19ο αιώνα- και όχι στα βάθη των αιώνων εκεί που προέκυψε η θεολογική διαφοροποίηση. Ο σιιτισμός ήταν περισσότερο ελκυστικός για τους φτωχούς, λόγω της παραδοσιακής του εχθρικής στάσης προς την κεντρική εξουσία (την Οθωμανική τότε). Η πρόσφατη αλλαγή εξηγεί ότι υπάρχουν πολλά μικτά οικογενειακά δέντρα στις φυλές του Ιράκ, όπου μία φυλή (ένα επίθετο) μπορεί να έχει σιιτικούς και σουνιτικούς κλάδους. Οι μικτοί γάμοι δεν ήταν και δεν είναι σπάνιο φαινόμενο. Ο Αμπντέλ Καρίμ Κάσεμ, ο στρατιωτικός που ηγήθηκε της επανάστασης του 1958 ήταν γιος ενός τέτοιου μικτού γάμου.

Τάσεις

Μέσα στους Σιίτες αναπτύχθηκαν πρωτοπόρες τάσεις από πολύ νωρίς. Το 1922-23 υπάρχουν επαφές των Μπολσεβίκων με τους Σιίτες Κληρικούς που έχουν εξορίσει οι Άγγλοι, ένα πρώτο βιβλίο που κάνει τη σύνδεση με τίτλο "Μπολσεβικισμός και Ισλάμ" κυκλοφορεί στη Βαγδάτη, ενώ ο σεΐχης Μάχντι αλ-Χαλίσι αναφέρεται να στέλνει γράμμα στον Λένιν λέγοντάς του: *"Η Ανατολή που ξύπνησε από εσένα περιμένει τη στιγμή για να μετατρέψει σε πραγματικότητα τις αξιέπαινες ιδέες σου για την αλληλεγγύη των Εθνών της Ανατολής, για το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου και του κάθε έθνους, μικρού ή μεγάλου, πολιτισμένου ή καθυστερημένου στη ζωή και την ανεξαρτησία".*

Η εσωτερική μετανάστευση των χωρικών τις επόμενες δεκαετίες, κάνει τους Σιίτες πλειοψηφία της φτωχολογιάς στη Βαγδάτη και στις άλλες πόλεις. Και στις δεκαετίες '40 και '50 που το Κομμουνιστικό Κόμμα Ιράκ (ΚΚΙ) αναπτύσσεται ραγδαία χτίζει τεράστια βάση ανάμεσα στους Σιίτες, και πολλοί αναδεικνύονται στην ηγεσία του.

Η μαζική στροφή των φτωχών Σιιτών προς το ΚΚΙ αναγκάζει τα πιο συντηρητικά τμήματα του κλήρου να φτιάξουν πολιτική οργάνωση το '58 που "πάλευε ενάντια στον αθεϊσμό". Από τον πυρήνα αυτής της οργάνωσης το '68 φτιάχτηκε το κόμμα αλ-Ντάουα αλ-Ισλαμίγια (Ισλαμική πρόσκληση) που παραμένει ενεργό.

Οι δυνατότητες για αυτά τα ρεύματα να αποκτήσουν βάση δημιουργήθηκαν από το κενό που άφησε η υποχώρηση της αριστεράς. Το ΚΚΙ παρά το μακελειό που είχε υποστεί από το κόμμα Μπάαθ, έκανε συμβιβασμούς με το καθεστώς για χάρη των συμμαχιών της Ρωσίας. Ο σιιτικός κλήρος και τα κόμματά του έμεναν ως μοναδικές οργανωμένες δυνάμεις που θα μπορούσαν να ορθώσουν αντίσταση στο ολοκληρωτικό καθεστώς που οικοδομούσε το Μπάαθ. Το ίδιο το Μπάαθ δεν έκανε πόλεμο κατά του Σιιτισμού ειδικά, ούτε προσπάθησε ποτέ να εκφράσει το σουνιτικό Ισλάμ. Ο ίδιος ο ιδρυτής του ιρακινού Μπάαθ ήταν Σιίτης. Οι επιθέσεις στους Σιίτες ήταν κομμάτι της γενικότερης επίθεσης σε κάθε είδους αντιπολίτευση. Ο πόλεμος ενάντια στο Ιράν το 1980 ενίσχυσε αυτή την τακτική, με τον Σαντάμ να θεωρεί ότι όλοι οι Σιίτες είναι πιθανοί συνεργάτες του Ιράν. Κλιμακώθηκαν οι εκτελέσεις και οι εξορίες. Κομμάτι της αλ-Ντάουα που βρέθηκε στο Ιράν, ίδρυσε το Ανώτατο Συμβούλιο για την Ισλαμική Επανάσταση στο Ιράκ (SCIRI), με ένα ένοπλο τμήμα που πολεμούσε με την πλευρά του Ιράν. Η υποστήριξη που τους έδινε το ιρανικό καθεστώς δεν κράτησε πολύ, και τη δεκαετία του '90 πέρασαν στην αγκαλιά της CIA.

Στον πρώτο πόλεμο του Κόλπου το '91 οι Σιίτες προδίδονται από τους Αμερικάνους και αφήνονται έρμαια στα χέρια του Σαντάμ, παρά τις υποσχέσεις του πατέρα Μπους για ανεξαρτησία του Νότου. Την σκληρή περίοδο του εμπάργκο που ακολούθησε, φιλανθρωπικά δίκτυα σαν του Μοχάμεντ αλ-Σαντρ (του πατέρα του Μοκτάντα) καταφέρνουν να οργανώνουν την επιβίωση φτωχών στρωμάτων αλλά και διαδηλώσεις αμφισβήτησης του Σαντάμ.

Η θρησκευτική διαφοροποίηση Σιιτών και Σουνιτών ποτέ δεν υπήρξε εμπόδιο για κοινούς αγώνες. Ο αγώνας ενάντια στους Άγγλους τους έκανε μια γροθιά. Το ίδιο κάνει και ο αγώνας ενάντια στην αμερικανική κατοχή. Όσο το αντιπολεμικό κίνημα στέκεται χωρίς όρους στο πλευρό της Αντίστασης, θα ανοίγει τις δυνατότητες για μια τέτοια κοινή δράση και θα απομακρύνει την προοπτική του εμφυλίου.

“Καταργήστε το χρέος”

Είναι το πρώτο βήμα για να σταματήσει η καταστροφή χωρών και ανθρώπων πάνω στον πλανήτη, όπως εξηγεί ο **Λέανδρος Μπόλαρης**

Μετά το καταστροφικό τσουνάμι οι κυβερνήσεις των πιο ισχυρών καπιταλιστικών κρατων του πλανήτη έτρεξαν να δηλωσουν την αμέριστη συμπαρασταση τους στα θυματα και να δωσουν υποσχέσεις για μεγάλη βοηθεια στις χωρες που χτυπήθηκαν. Η υποκρισια ηταν φανερη, αρκει να θυμηθουμε τη δηλωση της Κοντολίζα Ραις, που διαδέχθηκε αργοτερα τον Πάουελ ως υπουργός Εξωτερικών του Μπους, ότι το τσουνάμι είναι μια πρωτης τάξεως ευκαιρια για τις ΗΠΑ να προωθησουν τις θεσεις τους στην περιοχή. Ομως, η υποκρισία φαίνεται ακόμα πιο έντονα με τη στάση αυτών των κυβερνήσεων απέναντι στο αίτημα που πραγματικά θα βοηθήσει τις χώρες του Τρίτου Κόσμου -και αυτές που χτυπήθηκαν από το τσουνάμι- να ορθοποδήσουν: την κατάργηση των χρεών που έχουν συσσωρευτεί τις τελευταίες δεκαετίες σε δυτικές τράπεζες και διεθνείς οργανισμούς -χρέη που μοιάζουν με μια θηλιά που πνίγει καθημερινά εκατομμύρια ανθρώπους.

“Δώστε τους τρόφιμα, όχι βόμβες”. Διαδήλωση στη Μαλαισία μετά το τσουνάμι

Δυο βδομάδες μετά την καταστροφή, στα μέσα του Γενάρη, στην Τζακάρτα, την πρωτευουσα της Ινδονησιας, έγινε μια διεθνής συνδιάσκεψη στην οποία συμμετειχαν εκπρόσωποι των κυβερνησεων των χωρων της Νοτιοανατολικής Ασιας, της Ευρωπης, των ΗΠΑ και εκπρόσωποι του ΟΗΕ, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Παγκόσμιας Τράπεζας (ΠΤ). Σ' αυτή τη συνδιασκεψη το μόνο που δε συζητήθηκε ήταν η κατάργηση των χρεών. Το αντίθετο έγινε. Ο Γούλφενσον, ο προεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, δήλωσε ότι «είναι στη διακριτική ευχέρεια των πιστωτριών χωρών να αποφασίσουν τι θα κάνουν με τα χρέη των χωρών που έχουν πληγεί». Ο Πιερ Πέτιγκριου, υπουργός Εξωτερικων του Καναδά εξήγησε λίγο αργότερα πως θα χρησιμοποιήσουν οι πιστώτριες χωρες αυτή τη διακριτική ευχέρεια —το πολύ πολύ μια αναβολή της αποπληρωμής των τόκων για ένα ή δυο χρόνια.

Ακόμα και η ανθρωπιστική βοήθεια που υποσχέθηκαν θα έχει τη μορφή δανείων με ευκολιες αποπληρωμής. Αυτή ηταν η πρόταση του Μπαροζο, προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπης, ο οποιος δηλωσε οτι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα δώσει 1 δισεκατομμύριο δολάρια.

Τέτοιου τύπου «γενναιοδωρία» είναι σκέτη πρόκληση. Αυτό γίνεται φανερό αν ρίξουμε μια ματιά στο τι ισχύει για τις χωρες που χτυπήθηκαν απο την καταστροφή. Η Ινδονησια ειναι η χωρα που ειχε τις μεγαλύτερες καταστροφές απο το τσουναμι. Στην επαρχια Ατσεχ οι νεκροι ξεπερασαν τις 80.000. Το χρέος της Ινδονησίας ανέρχεται αυτή τη στιγμη στα 132 δισεκατομμύρια δολαρια, το 65% του ΑΕΠ της χώρας. Μια μελέτη του 2002 έδειξε ότι εκείνη τη χρονιά η Ινδονησία θα έπρεπε να πληρώσει 37 δισεκατομμύρια δολάρια για την αποπληρωμή τόκων του χρέους. Η Ινδονησία ξοδεύε 10 φορές περισσότερα για το χρέος απ' ότι για τη δημόσια υγεία και 33 φορές περισσότερα απ' ότι για στέγαση. Η Σρι Λάνκα, μια άλλη χώρα που υπέφερε πολύ από το τσουνάμι, έχει ένα εξωτερικό χρέος που φτάνει τα 9,6 δισεκατομμύρια δολάρια.

Πέντε χώρες που χτυπήθηκαν από το τσουνάμι θα αναγκαστούν φέτος να δώσουν 32 δισεκατομμύρια δολάρια για την «εξυπηρέτηση» του χρέους τους. Πολλές φορές περισσότερα δηλαδή απ' όλη τη βοηθεια που υποσχέθηκαν (χωρίς ακόμα να έχουν δώσει) οι πιστώτριες χωρες και οι διεθνείς οργανισμοί.

Το προβλημα δεν περιορίζεται στις χωρες που χτυπήθηκαν απο το τσουναμι. Οι χώρες της υπο σαχάριας Αφρικης, της Λατινικης Αμερικης, πολλές χωρες της Ασιας ειναι αναγκασμενες να πληρωνουν μυθικά ποσά καθε χρόνο για να «εξυπηρετήσουν» δάνεια είτε προς το ΔΝΤ-ΠΤ είτε διακρατικα δάνεια (που τα χειρίζεται η ανεπισημη Λέσχη του Παρισιού που την αποτελούν οι υπουργοί Οικονομικών και κεντρικοί τραπεζίτες ισχυρών κρατών). Οι αριθμοί προκαλούν ίλιγγο και πίσω από τον κάθε ένα από αυτούς υπάρχει μια ανθρώπινη τραγωδία.

Από το 1982 μέχρι σήμερα οι χωρες-οφειλέτες έχουν δώσει για τόκους 3.450 δισεκατομμύρια δολάρια. Κάθε μέρα (ναι, καθε μέρα, δεν είναι λάθος) οι 52 φτωχότερες χώρες του κόσμου που είναι χρεωμένες μέχρι το λαιμό πρέπει να πληρώνουν 100 εκατομμυρια δολάρια για τόκους.

Ομως όσα και να πληρωνουν στο τέλος βρίσκονται στη θέση να χρωστάνε ακόμα περισσότερα! Οπως αναφέρει η αντικαπιταλίστρια ακτιβίστρια **Σούζαν Τζορτζ** στο βιβλίο της «The Debt Boomerang», το 1982 το συνολικό χρέος των «λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών» ήταν 854 δισεκατομμύρια δολάρια, το 1989 είχε φτάσει τα 1.322 δισεκατομμύρια δολάρια. Το βιβλίο είχε γραφτεί στις αρχές της δεκαετίας του '90. Από τότε η κατάσταση έχει γίνει χειρότερη. Οι φτωχές χωρες έχουν πληρώσει 3 φορές το ποσό που χρωστούσαν το 1980 αλλά σήμερα ειναι 3 φορές περισσότερο χρεωμένες από τότε.

Πώς όμως δημιουργήθηκε ο βρόχος του χρέους, πώς μπήκαν σε αυτό το φαύλο κύκλο τόσες χώρες;

Στη δεκαετία του '70 οι τραπεζίτες των ΗΠΑ και των άλλων μεγάλων καπιταλιστικών κρατών βρέθηκαν με τεράστια ποσά στα ταμεία τους που άρχισαν να τα δανείζουν σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, της Ασίας και της Αφρικής. Οι άρχουσες τάξεις αυτών των χωρών ήθελαν να ανοίξουν τα φτερά τους στην παγκοσμια αγορα και χρειαζόνταν ρευστό για να κατασκευάσουν μεγαλόπνοα έργα υποδομής και να στηρίξουν εξαγωγικούς κλάδους των οικονομιων τους. Καποιες κατάφεραν να κάνουν βηματα σε αυτη την κατεύθυνση αλλα για τις περισσοτερες η παγκοσμια οικονομικη κριση έβαλε τέρμα στα ονειρα. Και όταν η αμερικάνικη κεντρικη τραπεζα αποφασισε να αυξησει τα επιτοκια, τοτε τα χρεη εκτινάχθηκαν στα υψη.

Σ' αυτη την κατάσταση ηρθαν να προστεθουν οι παρεμβασεις του ΔΝΤ και της Παγκοσμιας Τραπεζας. Και οι δυο οργανισμοι ιδρύθηκαν το 1944-1945 παραλληλα με τον ΟΗΕ. Συμφωνα με τις διακηρυξεις τους ο στοχος τους ειναι να διασφαλίζουν την οικονομική ανάπτυξη και την ευημερια των πληθυσμών. Στην πραγματικοτητα ηταν από την αρχή εργαλεια στα χέρια της άρχουσας τάξης των ΗΠΑ για την κυριαρχία στην παγκόσμια οικονομία και την επιβολή της «ελεύθερης αγοράς». Στο ΔΝΤ για παράδειγμα οι ψήφοι είναι μοιρασμένες ανάλογα με την οικονομική δύναμη κάθε χώρας και όχι με βάση τον πληθυσμό της. Ετσι οι ΗΠΑ διαθέτουν το 17% των ψήφων. Οι εφτά πλουσιότερες χώρες έχουν στα χέρια τους το 45%.

Το ΔΝΤ και η ΠΤ σφίγγουν τη μέγγενη του χρέους με δυο τρόπους. Αμεσα, χρησιμοποιώντας σαν όπλο τα δάνεια που έχουν παραχωρήσει κατευθείαν οι δυο οργανισμοί. Επίσης, το ΔΝΤ και η ΠΤ παίζουν και το ρόλο του «χωροφύλακα» και του «ελεγκτή» για τα δάνεια που ζητουν οι χωρες του Τρίτου Κόσμου από κυβερνήσεις και ιδιωτικούς οργανισμούς όπως τράπεζες. Καμιά χωρα δεν μπορει να πάρει δάνειο από την «αγορά» αν δεν έχει την σφραγίδα της έγκρισης από τους γραφειοκράτες του ΔΝΤ και της ΠΤ.

"Προγράμματα Δομικής Προσαρμογής"

Στη δεκαετία του '80 όταν η μια χώρα μετά την άλλη χρεωνόταν μέχρι το λαιμό, το ΔΝΤ σε συνεργασία με τη ΠΤ παρενέβαινε για να «βοηθήσει» με νέα δάνεια. Κάθε τέτοια παρέμβαση συνοδευόταν με σκληρούς όρους, τα περίφημα «Προγράμματα Δομικής Προσαρμογής» της οικονομίας της ενδιαφερόμενης χώρας. Οι ονομασίες έχουν αλλάξει από τη δεκαετία του '90 αλλά η ουσία τους παραμένει η ίδια. Αγρια περικοπή των δημοσίων δαπανών, ιδιωτικοποιήσεις, κατάργηση επιδοτήσεων, κατάργηση κάθε περιορισμού στην κίνηση κεφαλαίων. Υποτίθεται πάλι, ότι αυτά τα μέτρα θα «εξυγίαιναν» τις οικονομίες και θα τις προσανατολίζαν στη παγκόσμια αγορά φέρνοντας ανάπτυξη.

Το αντίθετο έγινε. Πενηντα τεσσερις φτωχές χώρες ειναι σήμερα σε χειρότερη κατασταση από ότι βρισκονταν στις αρχες της δεκαετιας του '90, για παράδειγμα.

Οι νεοφιλελευθερες συνταγες κατεστρεψαν τις ζωες δεκαδων εκατομμυριων ανθρωπων εργατων, αγροτων, γυναικων, παιδιων σε αυτές τις χωρες. Ουτε αναπτυξη εφεραν. Οι τιμές των περισσοτερων εξαγωγικων προιοντων πέφτουν στην παγκοσμια αγορα ολα τα τελευταια χρονια. Το αποτέλεσμα ειναι τα εσοδα να μειωνονται, οι χωρες να αναγκαζονται να δανειστουν και το χρεος να γιγαντωνεται.

Οι δεκαετιες απο το '80 μέχρι σημερα ειναι γεμάτες απο τέτοια παραδείγματα.

Τον Αύγουστο του 1982 η κυβέρνηση του Μεξικού δήλωσε ότι πια δεν μπορεί να εξυπηρετει το χρέος της. Ηταν το πρώτο μεγάλο κανόνι. Το «Πρόγραμμα Δομικης Προσαρμογής» του ΔΝΤ ήταν η συνέχεια. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα; Το 1982 το Μεξικό χρωστουσε 95 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 1990 χρωστούσε 112 δισεκατομμύρια. Ανάμεσα στο 1982 και το 1989 το Μεξικό πλήρωσε 100 δισεκατομμύρια αλλα τελικά το χρέος αυξήθηκε.

Ενα άλλο παράδειγμα είναι η Ζάμπια μια χωρα στο νότο της Αφρικής. Στη δεκαετία του '70 μετά από δυο καταστροφικές οικονομικές κρίσεις άρχισε να δανείζεται από το ΔΝΤ και την ΠΤ. Εκείνη την περίοδο άρχισαν να αυξάνονται οι τιμές του πετρελαίου και των αγαθών που εισάγει η χώρα, αλλά οι τιμές του χαλκού και των αγροτικων προιόντων της άρχισαν να παίρνουν την κατιούσα. Σε αντάλλαγμα για νέα δάνεια η Ζάμπια αναγκάστηκε να κάνει ένα άγριο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων, 250 επιχειρήσεις βγήκαν στο σφυρί. Αλλά το χρέος συνέχισε να γιγαντώνεται. Από 814 εκατομμύρια δολάρια το 1970 έφτασε τα 3,244 εκατομμύρια το 1980 και τα 6,196 στα τέλη της δεκαετίας του '80.

Η Ζάμπια ανήκει στην κατηγορία των υπερχρεωμένων χωρων για τις οποίες οι G8 έχουν υποσχεθεί ανακούφιση μέσω παραγραφής χρεών. Αλλά τα προγράμματα ανακούφισης του ΔΝΤ και της ΠΤ συνοδεύονται από τους ίδιους σκληρους όρους. Οταν η κυβέρνηση κάτω από την πίεση μαζικών κινητοποιησεων δήλωσε ότι θα αναστείλει το ξεπούλημα της εταιρείας ηλεκτρισμού, το ΔΝΤ δήλωσε ότι θα την τιμωρήσει καθυστερωντας την παραγραφη ενός τμηματος του χρεους.

Το ανθρώπινο κόστος είναι ανυπολογιστο. Σε καθε μια περιπτωση. Στο Μαλάουι, μια άλλη αφρικανικη χώρα, ένας στους πεντε κατοικους έχει προσβληθει απο τον HIV AIDS και ομως αυτη η χωρα αναγκάζεται να πληρωνει περισσοτερα για χρεη απ' ότι για το συστημα υγειας της. Καθε χρονο η υποσαχάρια Αφρικη λαμβανει 10 δισεκατομμυρια δολαρια σε βοηθεια. Το ίδιο ακριβώς ποσό δίνει για αποπληρωμη χρεών. Κάθε μέρα, 30.000 παιδια πεθαινουν χωρις λογο σε ολο τον κοσμο λό

Κάθε μερα οι 50 πιο φτωχές χώρες πληρώνουν 100 εκατομμύρια δολάρια στις δυτικές τράπεζες

γω της πεινας και ιασιμων ασθενειων

Το κίνημα

Αυτό που σχολιαστηκε από τους παντες μετά το τσουνάμι ηταν το πρωτοφανες κυμα συμπαράστασης που εκδηλωθηκε ανάμεσα στους εργαζόμενους των πλουσιων χωρων του βορρα Εκατομμυρια απλοί άνθρωποι ετρεξαν να δώσουν απο το υστερημά τους, πολλές φορές παραπάνω απο οτι οι μεγαλυτερες εταιρειες, θεωρώντας ότι η δυστυχία των φτωχων του Τριτου Κόσμου ειναι δική τους υπόθεση Κα παντου, σε παρέες σε χωρους δουλειάς, σε σχολες και σχολεια, γινονταν οι συγκρισεις κα οι συνδέσεις εμείς δινουμε χωρίς τσιγγουνια αλλα οι κυβερνησεις εχουν μόνο για τους πλούσιους και τον πολεμο Εμεις πρεπει να βοηθησουμε, οι «απο πάνω» αυτοι που κυβερνανε τον κόσμο, ειναι υπεύθυνοι για τη φτωχεια και τη δυστυχια στην Ασια την Αφρικη, παντου

Αυτή η αλληλεγγύη δεν επεσε από τον ουρανο Ειναι προιόν της δράσης του αντικαπιταλιστικού κινήματος Αυτό το κινημα εφερε το ζητημα των χρεων του Τρίτου Κόσμου στο ενδιαφερον των εργαζόμενων και της νεολαίας συνδέοντάς το με την πάλη ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση

Τα «γεννητουρια» αυτου του κινηματος είναι οι διαδηλώσεις στο Σιάτλ το τελος του 1999 ενάντια στον Παγκοσμιο Οργανισμο Εμποριου, που συμπληρωνει τη «τριάδα» διπλα στο ΔΝΤ και την ΠΤ Από τότε, όπου έχουν συγκεντρωθει οι γραφειοκράτες αυτων των οργανισμων ή οι «πλανηταρχες» του παγκόσμιου καπιταλισμου και οι ηγετες της Ε.Ε., έχουν βρεθει πολιορκημενοι και εκτεθειμένοι

Τον Απριλη του 2000 χιλιάδες διαδηλωτές πολιόρκησαν τη συνοδο του ΔΝΤ και της ΠΤ στην Ουασιγκτον την έδρα τους Το «Σιάτλ της Ευρωπης» ηρθε λιγους μήνες μετα, τον Σεπτεμβρη του 2000 στην Πραγα Τοτε 20 000 διαδηλωτές ακύρωσαν την επόμενη συνοδο του ΔΝΤ

Η συνέχεια ήταν οι μεγαλειωδεις διαδηλώσεις ενάντια στους G8 στην Γενοβα τον Ιουλη του 2001. 300 000 διαδήλωσαν στις 21 Ιουλη εναντια στο δολοφόνο Μπερλουσκονι Ούτε στα Βραχώδη Ορη του Καναδά που πήγαν την επομενη χρονιά οι G8 γλιτωσαν απο τους διαδηλωτές, ουτε στο τουριστικο θερετρο του Εβιάν στις Αλπεις το 2003 100.000 διαδηλωτες τους «υποδεχτηκαν» απεργοι του δημόσιου τομεα απο τη Γαλλία, νεολαια από τη Γαλλια και την Ελβετια, ακτιβιστες εναντια στα χρέη του τριτου κόσμου, οικολογοι, όλοι ενωμένοι

Το αντικαπιταλιστικό κινημα προσφερε τη μαγιά για το μεγαλυτερο αντιπολεμικό κινημα απο την εποχη του Βιετνάμ που ζουμε σημερα. Η απόφαση για τη παγκόσμια μερα διαδηλωσεων της 15 Φλεβαρη το 2003, ειχε παρθει στο 1ο Ευρωπαικο Κοινωνικό Φορουμ στη Φλωρεντία που σημαδευτηκε απο μια γιγάντια διαδήλωση .000.000 ενάντια στο σχεδιαζόμενο πολεμο του Μπους στο Ιράκ Για ένα μεγάλο τμημα των εκατομμυριων που εχουν πλημμυρισει από τοτε τους δρομους των μεγαλων πόλεων σε ολο τον κοσμο, ο βρογχος των χρεων του Τριτου Κόσμου και ο πόλεμος εχουν κοινή ριζα το συστημα της εκμετάλλευσης.

Φετος τον Ιουλη οι G8 θα κάνουν τη συνάντηση τους στον Γκλενιγκλ της Σκοτιας Θα δωσουν τις ίδιες ψευτικες υποσχεσεις οπως και στις προηγουμενες συναντησεις τους Απέναντί τους θα βρουν ένα ανθρώπινο ποτάμι που θα απαιτεί «Σταματήστε τον πόλεμο καταργηστε τα χρεη του τριτου κόσμου»

Αυτο το κινημα ειναι η ελπίδα για να σταματησει η καθημερινη γενοκτονία εκατομμυριων φτωχων ανθρωπων που θυσιάζονται για να αυγαταινουν τα κερδη τους οι τραπεζιτες και οι πολυεθνικές.

Οι γυναίκες στην πρώτη γραμμή

Βγαίνουν μαζικά από το σπίτι, μπαίνουν ορμητικά στο κίνημα, οι γυναίκες της εργατικής τάξης έχουν έναν ολόκληρο κόσμο να κερδίσουν, γράφει η **Μαρία Στύλλου**

Δεν υπάρχει απεργία, δεν υπάρχουν διαδηλώσεις και μάχες χωρίς τη συμμετοχη των γυναικών σ' αυτές. Στις αντιπολεμικές διαδηλώσεις, στο αντικαπιταλιστικό κίνημα, στις μεγάλες απεργίες ενάντια στο Ασφαλιστικό στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, οι γυναίκες βρίσκονται στην πρώτη γραμμή. Πώς είναι δυνατόν μέσα σ' αυτές τις συνθηκες, οι γυναίκες να πληρώνονται λιγότερο από τους άντρες, να σπαταλάνε το άλλο μισό της ημέρας τους για να μεγαλώνουν τα παιδιά μέσα στο σπίτι και ταυτόχρονα να λούζονται όλες τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις και τις σεξιστικές ιδέες περί κατώτερου φύλου;

Σήμερα οι γυναίκες παγκόσμια αποτελούν το 50% της εργατικής τάξης. Και αυτό ισχύει όχι μόνο για τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, αλλά και για πολλές χώρες του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου. Η πλειοψηφία των νέων κοματιών της εργατικής τάξης είναι γυναίκες σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα τελευταία 30 χρόνια σε ΗΠΑ, Ευρώπη και Ιαπωνία η απασχόληση των γυναικών έχει ανέβει κατακόρυφα. Στις ΗΠΑ το 1950 μόνο το 15% των γυναικών με παιδιά κάτω των 6 ετών (τότε που ξεκινάνε το σχολείο) δούλευε έξω από το σπίτι. Σήμερα αυτό το ποσοστό φτάνει στο 65%. Οι περισσότερες απ' αυτές τις γυναίκες όχι μόνο κατάγονται από εργατικές οικογένειες αλλά και οι μητέρες τους δούλευαν έξω από το σπίτι. Αυτό διαψεύδει την άποψη ότι οι γυναίκες αποτελούν τον εφεδρικό στρατό του κεφάλαιου που τις προσλαμβάνει όταν το σύστημα ευημερεί και απολύονται όταν ο καπιταλισμός βρίσκεται σε κρίση.

Η Ναόμι Κλάιν στο βιβλίο της No Logo περιγράφει πως η μεγάλη πλειοψηφία αυτών που δουλεύουν στα κάτεργα των πολυεθνικών στις "ελεύθερες ζώνες εμπορίου" στην Ινδονησία, στην Κεντρική Αμερική, στις Φιλιππίνες, είναι γυναίκες. *"Η μεγάλη πλειοψηφία είναι νεαρές γυναίκες, που δουλεύουν για εργολάβους, που εκτελούν τις εντολές των επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στις ΗΠΑ, στη Βρετανία, στην Ιαπωνία, στη Γερμανία, στον Καναδά".*

Αυτή η περιγραφή μπορεί να ενισχύσει την άποψη ότι οι γυναίκες δεν είναι οργανικό κομάτι του εργατικού κινήματος γιατί απασχολούνται σε περιθωριακές δουλειές. Ομως η πραγματικότητα είναι διαφορετική.

Οι γυναίκες αποτελούν ενεργό κομάτι όχι μόνο της εργατικής τάξης αλλά και του εργατικού κινήματος, των συνδικάτων και της δράσης τους. Το 1960 στη Νότια Κορέα στις εξαγωγικές βιομηχανίες: υφαντουργία, ηλεκτρονικά, χημικά, οι γυναίκες δούλευαν σε συνθήκες που λίγο διέφεραν απ' αυτές που περιγράφει η Ναόμι Κλάιν στο No Logo. Σήμερα αυτές οι ίδιες και τα παιδιά τους δίνουν τις πιο δυνατές μάχες και αποτελούν τα πιο συνειδητά και πολιτικοποιημένα κομάτια της εργατικής τάξης στη Ν. Κορέα.

Στα συνδικάτα

Είναι επίσης λάθος η εικόνα ότι οι γυναίκες στο χώρο της "μαύρης εργασίας" είναι ανοργάνωτες και έρμαια των αφεντικών. Ακόμα και στο πιο ευάλωτο κομάτι, αυτό που προέρχεται από μετανάστευση, οι γυναίκες μπαίνουν ορμητικά στην παραγωγή και στον συνδικαλισμό.

Από τα 120 εκατομμύρια μεταναστών, νόμιμων και παράνομων σε όλο τον κόσμο, πάνω από το μισό είναι γυναίκες. Αυτή η αλλαγή έχει γίνει τα τελευταία 20 χρόνια. Το 1946 στη Γαλλία οι γυναίκες από το Μαρόκο και την Αλγερία ήταν κάτω από το 3% στο σύνολο των μεταναστών απ' αυτές τις χώρες. Το 1990 ξεπερνούσαν το 40%.

Η εικόνα ότι το σύνολο των μεταναστριών απασχολούνται σε σπίτια σαν οικιακοί βοηθοί δεν είναι πραγματική, ούτε διεθνώς, ούτε στην Ελλάδα. Ολο και περισσότερο απασχολούνται από εργοδότες σε μαζικούς κλάδους των υπηρεσιών, του εμπορίου και της βιομηχανίας. Τα πιο γνωστά παραδείγματα είναι αυτές που απασχολούνται από εργολάβους που αναλαμβάνουν καθαρισμούς και συντήρηση κτιριακών συγκροτημάτων, νοσοκομείων ή ακόμα και φασόν στις πολυεθνικές. Το έργο του Κεν Λόουτς "Ψωμί και Τριαντάφυλλα" δείχνει την οργάνωση των μεταναστριών από το Μεξικό στα συνδικάτα καθαριστριών και αυτό δεν είναι εξαίρεση.

[illegible] -οι καθαρίστριες των σχολείων απεργούν και διαδηλώνουν. Ηταν ο καλύτερος "γιορτασμός" της παγόσμιας μέρας των γυναικών

Ολο και πολλαπλασιάζονται τα παραδείγματα μεταναστών και μεταναστριών που συμμετέχουν στα συνδικάτα των χωρών που πηγαίνουν. Στο Λονδίνο οι γυναίκες που καθαρίζουν τις τράπεζες του Canary Wharf βρέθηκαν στην πρωτοπορία του κινήματος τις μέρες του 3ου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ.

Στην Ελλάδα μέχρι το '60 οι περισσότερες δουλειές ήταν αντρικές. Σήμερα η αλλαγή είναι δραστική. Οχι μόνο δεν υπάρχει πια αντρικό μονοπώλιο σε κανένα κλάδο και ειδικότητα αλλά υπάρχουν κλάδοι που η πλειοψηφία είναι γυναίκες. Και αυτό δεν περιορίζεται στενά σε "γυναικείες δουλειές". Δεν μπορεί κανείς πια να αμφισβητήσει ότι οι γυναίκες απασχολούνται σε τομείς που είναι αρκετά κεντρικοί στη λειτουργία της οικονομίας.

Οι γυναίκες στην παραγωγή δεν είναι μόνο στατιστικά στοιχεία, αλλά συμμετοχή στους αγώνες και στα συνδικάτα. Οι 11 χιλιάδες καθαρίστριες των σχολείων απεργούν για να κρατήσουν τη δουλειά τους. Οι καθαρίστριες των υπουργείων ήταν η αιχμή της μάχης όλων των συμβασιούχων αμέσως μετά την εκλογή του Καραμανλή. Αυτά τα παραδείγματα είναι η επιβεβαίωση τριών πραγμάτων: το πρώτο ότι τα νέα κομάτια της εργατικής τάξης δεν είναι ανοργάνωτα και περιφερειακά. Το δεύτερο ότι οι γυναίκες είναι πλειοψηφία σε κάποια απ' αυτά και τέλος ότι δεν υπάρχουν σινικά τείχη στον τρόπο πάλης ανάμεσα στους παραδοσιακούς και τους καινούριους εργάτες.

Η συμμετοχή των γυναικών στην παραγωγή δεν σημαίνει ότι όλες οι γυναίκες απασχολούνται σε κακοπληρωμένες δουλειές. Υπάρχουν γυναίκες που ανήκουν στην "κορυφή" των προνομίων που μπορεί να εξασφαλίσει ένας μισθωτός, που ανήκουν στη "νέα αστική τάξη" γιατί βοηθούν τα αφεντικά στον έλεγχο της εργατικής τάξης. Ενώ κάποτε αυτό το προνόμιο ήταν αντρικό, σήμερα υπάρχει μια μειοψηφία γυναικών που κατάφερε να αναρριχηθεί στα ψηλά κλιμάκια των διευθυντών, των μάνατζερ, της κρατικής γραφειοκρατίας. Αυτές όμως είναι ένα μικρό ποσοστό που απολαμβάνουν τα προνόμια της κυρίαρχης τάξης και δεν έχουν τίποτα να κάνουν με την πλειοψηφία των γυναικών. Είναι η επιβεβαίωση όχι μόνο ότι ζούμε σε μια ταξική κοινωνία αλλά και ότι η καταπίεση των γυναικών εκεί έχει τις ρίζες της.

Οι ρίζες της καταπίεσης

Οι τέσσερις από τις 10 οικογένειες διαλέγουν να μένουν κοντά στους συγγενείς τους, αυτό αποκάλυψε μια πρόσφατη έρευνα της εφημερίδας "Τα Νέα". Και αν ψάξει κανείς τους λόγους, η πραγματικότητα βρίσκεται στην ανάγκη να αφήνουν τα ζευγάρια κάπου τα παιδιά τους τις ώρες που δουλεύουν. Αυτό συμβαίνει γιατί το κράτος συνεχώς περικόβει υπηρεσίες που στόχο είχαν να διευκολύνουν τους εργαζόμενους γονείς και ιδιαίτερα τις γυναίκες. Αντί για την απελευθέρωση από τις δουλειές του σπιτιού, οι γυναίκες είναι υποχρεωμένες εκτός από τις ώρες που δουλεύουν έξω για να ζήσουν, να ξοδεύουν άλλες τόσες ώρες στο σπίτι για να μεγαλώνουν τα παιδιά και να κρατάνε τους ηλικιωμένους γονείς. Και ξέρουμε όλοι ότι αυτή η δουλειά είναι πολύ σκληρή, είναι απλήρωτη και στερεί τις γυναίκες από τη δυνατότητα να έχουν παρέες, να βγαίνουν τα βράδια, να διασκεδάζουν όπως όλος ο κόσμος.

Αυτό το πρόβλημα δεν λύνεται με καλύτερες διαπροσωπικές σχέσεις ανάμεσα στο ζευγάρι. Πρώτα απ' όλα η οικογένεια έχει αλλάξει, τα ζευγάρια χωρίζουν, πολλές γυναίκες κάνουν την επιλογή να αναθρέψουν μόνες τους τα παιδιά τους. Το δεύτερο είναι ότι στην εργατική τάξη η πλειοψηφία κάνει και δεύτερη δουλειά για να ζήσει η οικογένεια, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν παιδιά. Αν δεν είναι η γυναίκα τότε θα είναι ο άντρας. Αρα αντικειμενικά υπάρχει δυσκολία για να μοιραστούν τις δουλειές του σπιτιού, παρόλο που και αυτό έχει αλλάξει. Σύμφωνα με μια έρευνα στα μέσα της δεκαετίας του '90, το 27% των αντρών απάντησε ότι συμμετέχει στην προετοιμασία του φαγητού, το 40% στα ψώνια και το 35% ότι συμμετέχει στο καθάρισμα του σπιτιού.

Η απλήρωτη και ανιαρή δουλειά των γυναικών μέσα στο σπίτι ούτε είναι επιλογή των γυναικών, ούτε είναι αναγκαία. Κάτω από άλλες συνθήκες και σε διαφορετικό κοινωνικό σύστημα όλες αυτές οι δουλειές μπορούν να γίνουν έξω από το σπίτι. Η λειτουργία ολοήμερων σχολείων, παιδικών σταθμών, κέντρων αναψυχής και δημιουργικότητας για τα παιδιά, νοσοκομείων, κέντρων υγείας σε πρώτη ζήτηση για όλη την οικογένεια, είναι μερικά παραδείγματα που θα σήμαναν ελεύθερο χρόνο για τις γυναίκες. Το ότι όλα αυτά δεν υπάρχουν ή μια σειρά απ' αυτά περικόβονται, δεν οφείλεται στις "πατριαρχικές" αντιλήψεις των αντρών αλλά στην κυριαρχία του κέρδους μέσα στον καπιταλισμό. Αυτό σημαίνει ότι ακόμα και σήμερα είναι η οικογένεια που εξασφαλίζει αυτή τη δυνατότητα. Αντί η οικογένεια να είναι χώρος αγάπης και θαλπωρής είναι το κάτεργο των γυναικών της εργατικής τάξης.

Οι καπιταλιστές κερδίζουν από την εκμετάλλευση των εργατών και των εργατριών στην παραγωγή αλλά ανεβάζουν το κέρδος τους εξασφαλίζοντας την απλήρωτη δουλειά μέσα στο σπίτι. Η καταπίεση των γυναικών δεν περιορίζεται μόνο στη δουλειά στο σπίτι αλλά καθορίζει και τις ιδέες και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζει καθημερινά

Η "Έκθεση Κίνσεϋ" για τη σεξουαλική συμπεριφορά είχε προκαλέσει σοκ πριν 50 χρόνια

Σεξουαλική απελευθέρωση

Το κ νημα της δεκαετιας του '60 συ γκρουστηκε με ολα τα στερεότυπα που επικρατουσαν μέχρ τοτε Η νεολα α αμφ σβητησε την κυρίαρχη αντιληψη ότι σεξουαλικές σχεσεις σημαινε γαμος κα παιδια Την περιοδο της σεξουαλικης επανα στασης αγόρια κα κορίτσια εσπαγαν ολα τα ταμπου πάνω στο σεξ, τη συμβίωση, τον γαμο, που ισχυαν μεχρι τοτε. Τη δεκαετία του '70 εγιναν ο μεγαλυτερες διαδηλωσεις για το δικαιωμα στην ομοφυλοφ λια, γ α το δικαιωμα στην έκτρωση και δωρεαν αντισυλληψη για το διαζύγιο (στην Ιταλια απαγορευοταν να παρε κάποιος διαζυγ ο), μαζ με διεκδικησεις για παιδικους σταθμούς σε 24ωρη βαση. Μια σειρα απο οικονομ κές, θεσμικες και νομ κες κατα κτήσεις που εχουν κερδ σε ο γυναίκες απο τοτε, εινα αποτελεσμα του κ νήματος των δε καετιων του '60 κα '70

Το σεξ και η σεξουαλικοτητα αποδεσμευ τηκαν απο τη γεννηση παιδιων. Ενω στις προηγουμενες γενιές υπήρχαν ολων των ειδων τα εμποδια για σεξουαλ κους πειραματισμους, το 1980 η το 1990 αυτα περιοριστη καν Ο νεος κοσμος ειχε περισσοτερα χρηματα, χρόνο και ανεξαρτησια απ' ότι ειχαν οι γονεις τους κα ο παπουδες τους. Ιδια τερες αλ λαγές υπήρχαν στις νεες γυνα κες. Οι γυναι κες δ εκδ κουν το δικα ωμα να θεωρουνται σες με τους άντρες και σεξουαλ κα κα νομ κά κα οικονομικα

Αυτες οι αλλαγες δεν έχουν σημανει ότι οι απόψεις που κυκλοφορούν για το σεξ και τη σεξουαλικοτητα σήμερα δεν ειναι γεματες α πο ταμπου και προκαταληψεις. Το σεξ σε ο λες του τις εκδοχες αντ μετωπιζεται σαν ε μπορευμα που πουλιεται και αγοραζετα στην αγορα. Πορνογραφικα φιλμ, β ντεο, περιοδι κα, τηλεφων κο σεξ, περιοδικα για αντρες, γυναικεία κα αντρικα "εσωρουχα" σεξουαλικά "αντικε μενα" έχουν εξασφαλισει τεραστια κερδη στις μεγαλες επ χε ρησεις.

Η εφημεριδα Φαινάνσιαλ Τάιμς, στην επέ τειο των 50 χρόνων από την κυκλοφορ α του βιβλιου του Αλφρεντ Κινσευ για τη σεξουαλικη συμπεριφορά των ανθρωπων, δημοσ ευει αρθρο με τον τιτλο "οι επιχε ρήσε ς χρησ μο πο ουν το βασ κό ενστικτο για να εξασφαλ σουν μεγάλα κέρδη" Σ' αυτές περιλαμβανο νται ο επιχειρησεις καλλυντικων, εσωρούχων, φαρμάκων και δ εγερτικων όπως το Β άγκρα, εκδοσεων αντρ κων και γυναικε ων περιοδι κων καθως και εταιριες ερευνας για τη σεξου αλ κή συμπεριφορά των ανθρωπων. Συμφω να με μ α έρευνα το μερίδιο των επ χειρησε ων που φτιάχνουν εσωρουχα εκτιμάται οτι ε χει φτασει στα 45 δ σεκατομμυρια ευρω το χρόνο. Αυτό το ποσο ισοδυναμεί με το 1 4 του Ακαθαριστου Εθν κού Προιοντος στην Ελλαδα. Το σεξ ηταν παντοτε ενας καλός τρό πος για τις βιομηχανιες να πουλάνε τα προιό ντα τους, ε'τε αυτα εινα αυτοκινητα ειτε ε ναι ρούχα. Τωρα ομως οι επιχε ρησεις που εμπο ρευονται το σεξ γνωρ'ζουν τη μεγαλύτερη α ναπτυξη σε σχεση με οποιαδηποτε προηγου μενη περιοδο

Η παγκοσμιοποιηση σπρωχνει στην επε κταση του εμποριου του σεξ. Τουρισμός για σεξ εινα κομματ της οικονομιας σε μια σειρα

από χωρες. Στην Ταυλανδη ο τουρισμος τριπλασιάστηκε μεσα στα τελευταια χρονια και τα 2/3 του τουρισμου ειναι άντρες. Οι ανισοτητες σε παγκόσμιο επιπεδο ανάμεσα σε φτωχες και πλούσιες χωρες, σημαίνει οτι άντρες απο τις δυτικες χωρες μπορουν να "αγορασουν" γυναικες στην φτήνια και ότι οι γυναικες για να επιβιωσουν αναγκάζονται να πουλήσουν το κορμί τους.

Η σεξουαλική ελευθερία είναι από τα βασικά δικαιωματα των ανθρωπων. Ομως ο καπιταλισμός έχει μετατρέψει αυτό το δικαίωμα σε εμπόρευμα που επηρεάζει τη ζωή όλων μας, γυναικών και αντρών. Η σεξουαλικότητα έχει μετατραπεί σε μια σειρά από αντικείμενα και εμπορικές σχέσεις αντί να ειναι η έκφραση των ανθρωπινων αισθημάτων.

Αυτό οδηγεί στην αποξένωση των δυο φύλων, το σεξ αντί για αγάπη και χαρά μετατρέπεται σε εργαλείο επίδειξης, κυριαρχίας, απόδειξη της θηλυκότητας ή του "αντρισμού", της "κατωτερότητας" του γυναικείου η της "ανωτερότητας" του αντρικού φυλου.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, η βία ενάντια στις γυναίκες, οι βιασμοί μέσα και έξω από το σπίτι, η σεξουαλική παρενόχληση στη δουλειά, δεν έχουν να κάνουν με την ανθρώπινη φύση, αλλά με την ενορχηστρωμένη προσπάθεια της κυρίαρχης τάξης να μετατρέψουν τις πιο τρυφερές σχέσεις σε όπλο εκμετάλλευσης και καταπίεσης της εργατικής τάξης.

Ετσι ενώ από τη μια μέσα στον καπιταλισμό τα τελευταία 30 χρόνια οι γυναίκες και οι άντρες δουλεύουν μαζί, έχουν κοινές εμπειρίες και κοινούς αγώνες, από την άλλη δεν ελέγχουν ούτε τις συνθήκες που ζουν, ουτε τις ιδέες που υπάρχουν στα μυαλά του κόσμου.

Η εμπειρία στον καπιταλισμό είναι η συλλογικότητα της εργατικής τάξης. Ο ίδιος ο τρόπος παραγωγής και εκμετάλλευσης φέρνει σε επικοινωνία όλο και μεγαλυτερα κομάτια εργατών που αντιμετωπίζουν την εμπειρία του χαμηλού μεροκαματου, των απολύσεων, την τυρανία της μηχανής και της παραγωγής και που έχουν απέναντί τους έναν κοινό εχθρό, την εργοδοσια.

Αλλα ταυτόχρονα υπάρχει και η προσπαθεια της κυριαρχης ταξης να διαιρεί την εργατικη τάξη ανάλογα με το χρωμα, τη θρησκεια, το φυλο. Οι μισθοι των γυναικών ειναι χαμηλοτεροι απο των αντρών με τη δικαιολογια οτι ο ρολος των γυναικών είναι να κανουν παιδιά και να κρατάνε το σπίτι. Με τον ίδιο τροπο που η κυριαρχη ταξη χρησιμοποιει το ρατσισμό, με τον ιδιο τροπο χρησιμοποιει και τον σεξισμό για να βαλει μια ομαδα εργατων εναντια στην άλλη. Ιδιαίτερα σε μια περιοδο οικονομικης κρισης, στερησεων και ελλειψεων, αυτή η προσπαθεια είναι πολυ πιο ενορχηστρωμενη.

Σε μια άνιση κοινωνία χρειάζεται πάντοτε κάποιος να είναι ανώτερος από τους άλλους. Στην "Καταγωγή της Οικογένειας" ο Ενγκελς διαπιστώνει ότι η οικογένεια και οι ρολοι των φύλων είναι κατασκευάσματα της ίδιας της ταξικης κοινωνιας.

Αυτή η αναλυση δείχνει και τα όρια του φεμινιστικού κινήματος που αντιμετωπίζει τις γυναικες σαν ένα ξεχωριστό υποκείμενο έξω από την τάξη που ανήκουν και την πάλη για την γυναικεία απελευθέρωση έξω από τις μάχες που δίνει το οργανωμένο εργατικό κίνημα.

Αυτή η αντίληψη ξαναεμφανίζεται και σε ένα κομάτι του καινούργιου κινήματος, αυτό που υποστηρίζει την αυτονομία των διαφόρων κινημάτων και δικτύων, ανάμεσα σ' αυτά και το γυναικείο. Μ' αυτόν τον τρόπο κρατιέται μακριά από την οργανωμένη εργατική τάξη, από την εμπειρία εκατομμυρίων γυναικών που δουλεύουν τις πιο σκληρές δουλειές και ταυτόχρονα συνεχίζουν άλλες τόσες ώρες απλήρωτης δουλειάς για να μεγαλωσουν τα παιδιά τους.

Το καταπληκτικό μετά το Σιατλ είναι μια νέα γενιά νέων ανθρώπων που συγκρούεται με το σύστημα. Αυτό που έχει σημασία γι' αυτή τη νέα πολιτικοποίηση είναι να συνδεθεί με τη μεγάλη μάζα των εργατριών και εργατών που υποφέρουν μεσα σ' αυτο το συστημα αλλα έχουν και την οργανωμενη δυναμη να το παλεψουν και να το αλλαξουν.

Στην επανασταση του 1905 στη Ρωσια που φετος γιορτάζουμε τα 100 χρονια, οι γυναικες στο Σοβιετ της Πετρουπολης ηταν μόνο 6 σε συνολο 562 αντιπροσωπων. Τον Φλεβάρη του 1917 η επανάσταση ξεκίνησε απο την απεργια και διαδήλωση των γυναικών ενάντια στη φτώχεια, τον πόλεμο και την καταπίεση.

Η συνέχεια δεν ήταν μόνο η μεγαλύτερη συμμετοχή στην επανασταση αλλά η δυνατότητα να γίνει πράξη η απελευθέρωση των γυναικών στη Ρωσια. Οι κατακτήσεις που κέρδισαν οι γυναίκες εκείνη την περίοδο είναι πρωτοπόρες ακόμα και σημερα. Η δουλειά στο σπίτι αντικαταστάθηκε με την κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, η συμβίωση και η οικογένεια απέκτησε άλλες διαστάσεις, το δικαίωμα στο διαζύγιο ήταν ελεύθερο για όλους και οι σεξουαλικές σχέσεις και ο πειραματισμοί πάνω σ' αυτές ήταν υπόθεση του κάθε ατόμου-γυναίκα και άντρα- και όχι των κανόνων που επέβαλε το σύστημα.

Η επανάσταση στη Ρωσία, έστω κι αν άντεξε λίγα χρόνια πριν απομονωθεί και πνιγεί από το σταλινισμό, έδειξε στην πραξη ότι η μεγάλη κοινωνική ανατροπή είναι ο δρόμος για την απελευθέρωση των γυναικών και όλων των καταπιεσμένων. Μια κοινωνία χωρίς σεξιστικές διακρίσεις δεν είναι ουτοπία. Σήμερα, με τη δυναμη των γυναικών που μπαίνουν ορμητικά στην εργατική τάξη και το κίνημά της, μια τέτοια κοινωνία είναι πιο εφικτή παρά ποτέ.

Διαδήλωση στην Αθήνα ενάντια στις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών με μαντήλα

Κλιμάκωση των απεργιών

Η 17η Μαρτη είναι η μέρα γενικού συναγερμού για όλους τους εργαζόμενους. Είναι μ'α γενικη απεργια για το ασφαλιστικό. ΔΕΚΟ, Τραπεζες, εργοστάσια κα. όλο το Δημόσιο απεργούν στις ‚7 κα βγαίνουν μαζικά στους δρόμους στ ς 19 Μάρτη για να διεκδικήσουμε λεφτά γ α τ ς συντάξε ς κα τους μισθούς μας και όχι για την κατοχή στο Ιράκ. Οταν η Συνέλευση των Κινημάτων στο 3ο ΕΚΦ στο Λονδίνο αποφάσιζε τις 19 Μάρτη να καλέσει αντιπολεμικά συλλαλητήρια σε όλο τον κόσμο κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι η ΓΣΕΕ στην Ελλάδα θα αποφάσιζε να κηρύξει ένα τριήμερο που θα ξεκινά με πανελλαδική απεργια και θα καταλήγει στο πανελλαδ.κό αντιπολεμ κό συλλαλητήριο στο Σύνταγμα.

Τα συνδ κάτα στην Ελλάδα κάνουν με αυτό τον τρόπο την καλύτερη σύνδεση ανάμεσα στη στήρ ξη που δίνει η κυβέρνηση στην κατοχή του ράκ και του Αφγανιστάν με το σκληρό πρόγραμμα λιτότητας και περικοπών που θέλει να εφαρμόσει η κυβέρνηση για τα επόμενα χρόνια.

Αυτή η διάθεση εκφράστηκε με αντιστάσεις σε όλους τους χώρους το πρώτο τρίμηνο του 2005. Οταν ο Αλογοσκούφης πρότεινε στο Σύλλογο της Εμπορ κής μ.α τρ μερή επιτροπή που θα λύσει το Ασφαλιστικό ο Σύλλογος το απέρριψε. Τότε όλοι οι τραπεζοϋπάλληλοι σε όλες τ ς τράπεζες απάντησαν ενωμένοι με κοινές απεργίες κόντρα στην απόπειρα να ανοίξε το ασφαλ.στικό. Η ΟΤΟΕ αρνήθηκε να συζητήσε χωριστές λύσεις για κάθε τράπεζα κα προκήρυξε ένα απεργιακό πρόγραμμα για να διεκδικήσει το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης. Ετσι η απόπε ρα της κυβέρνησης να στήσει δ άλογο γ α το ασφαλιστικό της Εμπορ κής, εισέπραξε τις απεργίες της Δευτέρας. Οι απεργίες συνεχίστηκαν στ ς 14 στις 21 και στις 28 Φλεβαρη. Σε όλο αυτό το διάστημα η κυβέρνηση έδειχνε τις πραγματικές της προθέσε ς. Ο Αλογοσκουφης διαμορφωσε μία προταση που ουτε λιγο ούτε πολυ προτεινε μία μορφή ιδ ωτ κης ασφάλισης.

Την ίδ α περιοδο μπαινει στην απεργ ακη μαχη και ο ΟΤΕ. Στις 4 Φλεβάρη εκανε 24ωρη απεργια με ποσοστά που άγγιζαν μεχρι και το 100% Στο Μεγαρο του ΟΤΕ στο Μαρούσι τα ποσοστά ηταν συντριπτικα ενώ σε πολλά σημεια οπως στο ΝΥΜΑ γίνοντα περ φρουρησεις που αποτρέπουν τους απεργοσπαστες. Ο πρόεδρος του ΟΤΕ Βουρλουμης είχε από το καλοκαίρ ξεκ νησε. με δηλωσεις για 6.500 απολύσεις στον ΟΤΕ που τις βάφτιζε "εθελουσιες εξοδους". Ομως οι επιθέσεις του δε σταμάτησαν εκεί. Στη συνέχεια προτεινε να αλλάξει ο γενικός Κανονισμός Προσωπικού που σήμαινε περισσότερη ελαστικοποιηση των εργασιακών σχέσεων.

Την ίδια περίοδο στις 10 Φλεβάρη, έκανε 24ωρη απεργία ο ΟΣΕ ενάντια στο πρόγραμμα περ κοπών 2.150 θέσεων εργασ'ας Η απεργία είχε επιτυχία 100% παρόλο που τα δικαστήρια την έβγαλαν παράνομη.

Ολο αυτό το διάστημα ξεσηκώθηκαν και οι χώροι της νεολαίας, τα σχολεία και ο σχολές. Η 10 Δεκέμβρη ήταν η μέρα που η Αθήνα συγκλονίστηκε από τις διαδηλώσεις των μαθητών κα των φοιτητών που κατέβηκαν από όλες τις πόλε ς της Ελλάδας γ.α να διαδηλώσουν ενάντια στα σχέδια του υπουργείου Πα δείας για να εφαρμόσει την αξιολόγηση κα να σπρώξει την Παιδεία προς την διωτικοποίηση. Την 'δια μέρα τα πανεπιστήμ α και τα ΤΕΙ έμειναν κλειστά λόγω απεργίας των καθηγητών.

Ηταν η αρχή ενός πανεκπαιδευτικού ξεσηκωμού. Η κυβέρνηση προσπάθησε και στην πα δεία να παίξει το χαρτ' του διαλόγου γ.α να κερδίσει χρόνο. Εστησε το Εθνικό Συμβούλ ο Παιδείας βάζοντας στο ίδιο τραπέζι να συζητήσουν ο εκπρόσωπο. των εκπα δευτικών Ομοσπονδ ών, μαζί με τον Καραμανλή, το ΣΕΒ κο τους εκπροσώπους της Εκκλησίας για το "μέλλον της εκπαίδευσης" και να φανεί έτσι ότι αναγνωρίζε τις απόψεις τους την ίδ α στιγμή που προετο μάζει την αξιολόγηση των ΑΕΙ κα ΤΕΙ. Η απόπε ρα αυτή έπεσε στο κενό. Ο ημερομηνίες συνεδριασης του ΕΣΥΠ στις 2 / , 16/2 κα 28/2 μετατράπηκαν σε μέρες πανεκπαιδευτικού ξεσηκωμού. Η ΟΛΜΕ, η ΔΟΕ, η ΠΟΣΔΕΠ αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν από το δ άλογο, χαρακτηρίζοντάς τον κορο'δία και να κηρυξουν απεργ'ες καλωντας στα συλλαλητήρ α μαζί με τους μαθητες και τους φοιτητές.

Στ ς 24 Φλεβαρη κατεβαίνουν σε Sωρη στα ση εργασίας τα νοσοκομεία και δινουν μια συντον σμενη απάντηση στον Κακλαμάνη. Ο υπουργός Υγειας προσπαθησε με δήθεν αιφν διαστ κες εφόδους στα νοσοκομε'α να δωσει το προφ λ του υπουργου που θα βάλει το μαχαίρι στο κόκαλο και θα νοικοκυρεψει τα νοσοκομεια, την ίδια στιγμη που μείωνε στο μισό τα κονδυλια για τ ς εφημερ'ες. Μέσα σε αυτό το πλαισιο εφάρμοσε το προγραμμα των καθημερνών εφημεριών χωρίς προσληψεις νέου προσωπικού σε όλα τα νοσοκομεία αναγκάζοντας τους νοσηλευτές και τους γιατρούς να εργάζονται σε εξαντλητ.κές συνθήκες. Μία σειρά νοσοκομεία ξεσηκώθηκαν ενάντια σε αυτή την πολιτική κηρύσσοντας τοπ κές στάσεις εργασίας αναγκάζοντας την ΠΟΕΔΗΝ να μπει στο χορό των κινητοπο ήσεων κα να καλεί 24ωρη στ ς 17 Μάρτη.

Ακόμα κα εργατικοί χώρο. που δεν είχαν κινηθεί για χρόνια, όπως για παράδε γμα οι εμποροϋπάλληλοι έκαναν στάσε ς εργασίας και συγκεντρώσεις με πολύ μεγάλη συμμετοχή. Ενας τέτο ος χώρος ήταν και η ντρακόμ. Η δ.οίκηση της εταιρείας τους έθεσε ένα εκβιαστικό δ'λημμα στους εργαζόμενους. Να αποδεχτούν 400 απολύσεις ή να δεχτούν να δουλεύουν μισή ώρα παραπάνω χωρίς να πληρώνονται. Ομως οι εργαζόμενο δεν αποδέχτηκαν κανένα από τα δύο και πήραν απόφαση να προχωρήσουν σε απεργία στις 8 Φλεβάρη. 840 εργαζόμενοι ψήφ σαν την πρόταση γ.α απεργία που υποστήρ ξε η Πρωτοβουλία ΓΕΝΟΒΑ.

Εντυπωσιακή σε όγκο και παλμό ήταν και η πανελλαδική κινητοποίηση των καθαρ.στριων δημοσίων σχολείων στ ς 7 Μάρτη, την πρωτη μέρα της 48ωρης απεργίας τους με αιτημα μόνιμη και σταθερή δουλεια, αντιδρώντας στην κοροϊδία του υπουργε'ου Πα δείας που αμφισβητούσε νομικά το γεγονός ότι καλύπτουν πάγιες και διαρκε'ς ανάγκες στα σχολε α.

Η 17 και η 19 Μάρτη θα κρίνουν τη συνέχεια αυτών των αντ στάσεων. Η κυβέρνηση έχε. τα μέτωπα του ασφαλιστικού, της λιτότητας στους μισθούς, στ.ς περικοπές στην παιδεία και στην υγε'α, των απολύσεων στις ΔΕΚΟ ανοιχτά για τα επόμενα χρόνια. Η επιτυχία της απεργίας και του αντ.πολεμικού συλλαλητηρίου θα δώσει τεραστια ώθηση στην αυτοπεποιθηση και στη διάθεση των εργαζόμενων, των μαθητών κα των φοιτητών να συνεχισουν να πιέζουν τις ηγεσίες τους να δώσουν την κοντρα με την κυβερνηση του Καραμανλή. Και θα δυναμωσει την δυναμη που μπορεί να βαλε τέρμα στ ς επιθέσε ς των καπιτολιστών, στην Ελλαδα και σε ολο τον πλανήτη.

Κατερίνα Θωίδου

1905: 100 χρόνια επανάσταση

Οι εργάτες της Ρωσίας έδειξαν με συγκλονιστικό τρόπο ποιός είναι ο δρόμος για την απελευθέρωση. Ο **Σωτήρης Κοντογιάννης** παρουσιάζει αυτή την πολύτιμη κληρονομιά

Το 1905 ήταν μια από αυτές τις σπάνιες χρονιές της ιστορίας, ένα σημείο καμπής όχι μόνο για την Ρωσία, την "πρωταγωνίστρια" των εκρηκτικών γεγονότων εκείνης της χρονιάς, αλλά και για την Ευρώπη και για τον κόσμο ολόκληρο.

Η ιστορία, που έμοιαζε για δεκαετίες "ακίνητη" -λες και είχε βαλθεί να επιβεβαιώσει από μόνη της την αστική προπαγάνδα ότι "δεν αλλάζει"- άρχισε ξαφνικά να κάνει άλματα. Η σταθερότητα, η ηρεμία, η πρόοδος, όλες οι παλιές "βεβαιότητες" του 19ου αιώνα, έγιναν ξαφνικά σκόνη. Μια νέα εποχή είχε μόλις ανατείλει, μια εποχή ριζικών αλλαγών, βίαιων συγκρούσεων, μαζικών ταξικών αγώνων και ραγδαίων πολιτικών ανακατατάξεων.

Τα γεγονότα ξεκίνησαν το Γενάρη του 1904 με έναν πόλεμο αναμεσα στη Ιαπωνία και την Ρωσία, δυο νεοαναπτυσόμενες "μεγάλες δυνάμεις" της εποχής και έκλεισαν, δυο σχεδόν χρόνια αργότερα, με μια επανάσταση στη Ρωσία -στην χώρα που είχε βγεί ηττημένη από την αναμέτρηση αυτη. Στα χρόνια που θα ακολουθούσαν η αλληλουχία αυτη ανάμεσα στον πόλεμο και την επανάσταση επρόκειτο να γενικευτεί σε ολόκληρο τον πλάνητη.

Τον Γενάρη του 1904, οταν αρχιζε ο πόλεμος, κανενας σχεδόν δεν πιστευε ότι θα μπορούσε να ξεσπάσει μια επανασταση στη Ρωσία. Η Ρωσια, συμφωνούσαν σχεδόν όλοι, ηταν μια καθυστερημένη χωρα. Καθυστερημενη οχι μονο στο επιπεδο της οικονομιας αλλά και στο επιπεδο των ανθρωπων. η πλειοψηφία ζούσε στην ύπαιθρο, μεσα στη φτώχεια, τον αναλφαβητισμό και την καταπίεση. Η εργατική τάξη ήταν μικροσκοπική για τις διαστάσεις της χωρας, συγκεντρωμένη στην Πετρουπολη, τη Μόσχα και δυο-τρεις άλλες μεγάλες πόλεις. Η θρησκοληψία και ο σκοταδισμός έκαναν θραύση. "Δεν υπάρχει ακόμα κάτι τέτοιο σαν επαναστατικός λαός στη Ρωσία" έγραφε χαρακτηριστικά στις 7 Γενάρη η "Απελευθέρωση" (Osvobzhdenie) -μια παράνομη φιλελεύθερη εφημερίδα που τυπωνόταν στο εξωτερικό και έφτανε λαθραία στη Ρωσία.

"Δεν υπάρχει ακομα κάτι τέτοιο σαν επαναστατημένος λαός" επαναλάμβανε με ικανοποίηση ολόκληρη η αστική τάξη. Ο πόλεμος πήγαινε απο το κακό στο χειρότερο για τον Τσάρο. Οι αστοί έτριβαν τα χέρια τους. Τωρα, έλεγαν, είχε έρθει η ευκαιρία να βγουνε από το περιθώριο -οχι βεβαια με καποια επανασταση με ψηφίσματα και εκκλησεις προς τον Νικόλαο Β' και την Αυλή του ήλπιζαν να κερδίσουν τις "δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις" που ζητούσαν.

Στις 9 Γεναρη, πριν προλαβει να φτάσει καλά-καλα η "Απελευθέρωση", στην Πετρούπολη η Ρωσία είχε περάσει στο αστερισμό της επανάστασης.

Ματωμένη Κυριακή

Διακόσιες χιλιάδες εργάτες, με τις οικογένειές τους, βάδισαν το πρωί της Κυριακής 9 Γενάρη προς τα χειμερινά ανάκτορα του Τσάρου. Η διαδήλωση ήταν απόλυτα ειρηνική: στην κεφαλή της βρισκόταν ο παπά-Γκαπόν, ένας παπάς, με καλές σχέσεις με την μυστική αστυνομία. Οι διαδηλωτές κουβαλούσαν μαζί τους σταυρούς και εικονίσματα -του Χριστού, της Παναγίας, του ίδιου του "πατερούλη", του Νικόλαου Β': δεν πήγαιναν στα ανάκτορα για να διαμαρτυρηθούν αλλά για να παρακαλέσουν. Ο "πατερούλης" θα τους άκουγε σίγουρα -έτσι έλεγε ο παπά-Γκαπόν. Ακόμα και η αστυνομία είχε δωσει την άδειά της για αυτή την ειρηνική πορεία.

Ο Τσάρος, όμως, δεν εμφανίστηκε για να ακουσει τις εκκλήσεις του λαού "του". Αντί για τον "πατερούλη" υποδέχτηκε τους διαδηλωτές η φρουρά του -με τα πολυβόλα. Οι νεκροί ξεπέρασαν τους 1000 εκείνη την ημέρα. Οι τραυματίες έφτασαν τις δυο χιλιάδες. Η σφαγή σοκαρε ακόμα και τον παπα-Γκαπόν που άρχισε να φωνάζει "δεν έχουμε πια Τσαρο" και να καλει τους φαντάρους να πάψουν να υπακουουν τον "προδοτη που έχυσε αιμα αθωων".

Η σφαγη της "Ματωμένης Κυριακής" συγκλονισε την εργατική τάξη της Ρωσίας. Ο Λεον Τρότσκι περιγράφει στο δυστυχώς ανέκδοτο στα ελληνικά βιβλίο του για την επανάσταση του 1905 με αυτά τα λόγια το τι ακολουθησε:

"Ένα φοβερό κύμα απεργιών σάρωσε από τη μια άκρη μέχρι την άλλη την χώρα, συνεπαίρνοντας ολόκληρο το έθνος. Σύμφωνα με κατά προσέγγιση υπολογισμούς η απεργία απλώθηκε σε 122 πόλεις και κωμοπόλεις, σε διάφορα ορυχεία στην Λεκάνη του ποταμού Ντονέτς και στους σιδηροδρόμους. Οι προλεταριακές μάζες ταρακουνήθηκαν μέχρι τα έγκατα της ύπαρξής τους. Ένα εκατομμύριο περίπου άνδρες και γυναίκες συμμετείχαν στην απεργία. Χωρίς κανένα σχέδιο, σε πολλές περιπτώσεις χωρίς καν να προβάλει κάποια αιτήματα, σταματώντας και ξεκινώντας και πάλι, υπακούοντας μόνο στο ένστικτο της αλληλεγγύης, η απεργία κυριάρχησε σχεδόν για δυο ολόκληρους μήνες στη χώρα".

Από τα εργοστάσια, η εξέγερση απλώθηκε στους αγρότες, στους φαντάρους και τους ναύτες, στις καταπιεσμένες εθνότητες της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Στις 14 Ιούνη ξέσπασε ανταρσία στο Θωρηκτό Ποτέμκιν. Ο Τσάρος κατάφερε βέβαια, στο τέλος, να καταστείλει "παραδειγματικά" τους στασιαστές. Τέσσερις ναύτες εκτελέστηκαν με τυφεκισμό, δυο κρεμάστηκαν, δεκάδες συναδέλφοι τους καταδικάστηκαν σε καταναγκαστικά έργα. Για να σβήσει κάθε ανάμνηση της ανταρσίας το στρατιωτικό επιτελείο άλλαξε όχι μόνο ολόκληρο το πλήρωμα του Ποτέμκιν αλλά ακόμα και το όνομά του: το κόκκινο θωρηκτό μετονομάστηκε σε "Παντελεήμων". Μάταια όμως. Τον Νοέμβρη ξέσπασε μια ακόμα πιο μεγάλη ανταρσία στον στόλο που απλώθηκε σε ολόκληρη την Σεβαστούπολη και το Ποτέμκιν βρέθηκε ξανά στο πλευρό των στασιαστών.

Τον Οκτώβρη μια ακόμα γενικευμένη απεργία παράλυσε τη Ρωσία. Αυτή τη φορά, όμως, οι εργάτες δεν άφησαν τον συντονισμό του αγώνα τους στο "ένστικτο της αλληλεγγύης". Οι εργάτες από τα εργοστάσια της Πετρούπολης στην αρχή εξέλεξαν αντιπροσώπους και έφτιαξαν ένα "συμβούλιο" που γρήγορα μετατράπηκε στην "κυβέρνηση" της επανάστασης. Ήταν το πρώτο "Σοβιέτ" της ιστορίας.

"Στην πρώτη συνάντηση", γράφει ο Τρότσκι, *"παραβρέθηκαν μερικές δεκάδες άνθρωποι. Φτάνοντας στο δεύτερο μισό του Νοέμβρη ο αριθμός των αντιπροσώπων είχε φτάσει στους 562, συμπεριλαμβανομένων 6 γυναικών. Αυτοί οι άνθρωποι εκπροσωπούσαν 147 εργοστάσια, 34 εργαστήρια και 16 συνδικάτα. Η μεγάλη μάζα των αντιπροσώπων 351 άτομα ανήκε στους μεταλλεργάτες. Αυτοί έπαιζαν αποφασιστικό ρόλο στο Σοβιέτ (όπως λέγεται στα ρωσικά το συμβούλιο). Υπήρχαν αντιπρόσωποι από την κλωστοϋφαντουργία, 32 από τα τυπογραφεία και τις βιομηχανίες χαρτιού, 12 από τους εργαζόμενους στα καταστήματα και από τα γραφεία και τα φαρμακεία. Το Σοβιέτ οργάνωσε τις εργαζόμενες μάζες, κατηύθυνε τις πολιτικές απεργίες και διαδηλώσεις, όπλιζε τους εργάτες και προστάτευε τον πληθυσμό από τα πογκρόμ. Το όνομα "κυβέρνηση των εργατών" που έδωσαν οι ίδιοι οι εργάτες από τη μια και ο αντιδραστικός τύπος από την άλλη στο Σοβιέτ ήταν μια έκφραση του γεγονότος ότι το Σοβιέτ ήταν πράγματι μια κυβέρνηση των εργατών, σε εμβρυακό επίπεδο".*

Οι διαστάσεις της εξέγερσης ανάγκασαν τον Τσάρο να υποχωρήσει φραστικά τουλάχιστον και να υποσχεθεί παραχωρήσεις: μια "συμβουλευτική" δούμα (κοινοβούλιο) στην αρχή, Σύνταγμα, νομοθετική συνέλευση και δημοκρατικές ελευθερίες στη συνέχεια. Φυσικά δεν τήρησε καμιά από αυτές τις υποσχέσεις. Στις 3 Δεκέμβρη η αστυνομία συνέλαβε ολόκληρο Σοβιέτ της Πετρούπολης ενώ δυο βδομάδες περίπου αργότερα ο στρατός έπνιξε στο αίμα την εξέγερση στη Μόσχα. Παρά τις "επιτυχίες" αυτές της καταστολής, οι απεργίες, οι διαδηλώσεις και οι συγκρούσεις με την αστυνομία συνεχίστηκαν για δυο ολόκληρα χρόνια στη Ρωσία. Μόνο το 1907 κατάφερε ο Τσάρος να επιβάλλει ξανά την "σιδερένια" του πειθαρχία. Η επανάσταση, όμως, δεν είχε πει ακόμα την τελευταία της λέξη. Δέκα χρόνια αργότερα η εργατική τάξη της Ρωσίας θα σάρωνε το παλιό καθεστώς και θα έπαιρνε η ίδια, μέσα από τα Σοβιέτ, στα χέρια της την εξουσία.

"Οι προλεταριακές επαναστάσεις", έγραφε ο Μαρξ στα μέσα του 19ου αιώνα, *"κάνουν αδιάκοπη κριτική στον ίδιο τον εαυτό τους, διακόπτουν κάθε στιγμή την πορεία τους, γυρίζουν πάλι σε εκείνο που φαίνεται πως έχει πραγματοποιηθεί για να ξαναρχίσουν από την αρχή, χλευάζουν με ωμή ακρίβεια τις ασυνέπειες, τις αδυναμίες και τις ελεεινότητες που παρουσιάζουν οι πρώτες δοκιμές τους... ώσπου να δημιουργηθούν οι όροι που κάνουν αδύνατο κάθε πισωγύρισμα και οι ίδιες οι περιστάσεις φωνάζουν: ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα."*

Αυτό που δημιούργησε τους όρους που έκαναν το 1917 αδύνατο "κάθε πισωγύρισμα" ήταν η εμπειρία, τα διδάγματα της επανάστασης του 1905. Ο Κόκκινος Οκτώβρης θα ήταν αδύνατος χωρίς τη "γενική δοκιμή" του 1905.

Μαζική απεργία

Τα γεγονότα του 1905 είχαν έναν τεράστιο αντίκτυπο μέσα στο σοσιαλιστικό κίνημα της Ευρώπης. Μια αναφορά της Ρωσικής αστυνομίας παρατηρούσε με τρόμο ότι *"στο Βερολίνο και τις άλλες μεγάλες γερμανικές πόλεις δεν περνούσε σχεδόν ούτε μια μέρα χωρίς κάποια συγκέντρωση συζήτησης της κατάστασης στη Ρωσία. Όλες τελειώνουν με εράνους για τη συγκέντρωση όπλων για τον Ρωσικό λαό".*

Για την ίδια την Γερμανία το 1905 ήταν μια χρονιά μαζικών απεργιακών κινητοποιήσεων. Μέσα στα προηγούμενα χρόνια της "ηρεμίας" το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (SPD) είχε γίνει μια μαζική οργάνωση της εργατικής τάξης με δεκάδες καθημερινές εφημερίδες, εκατοντάδες χιλιάδες μέλη, εκατομμύρια ψήφους στις εκλογές και μια μεγάλη αντιπροσωπεία στο κοινοβούλιο. Τυπικά το SPD ήταν ένα μαρξιστικό κόμμα.

Πίσω από τις μεγάλες διακηρύξεις, όμως, το SPD ήταν ένα βαθιά συντηρητικό κόμμα. Οι ηγέτες του αντιμετώπιζαν με αδιαφορία και καχυποψία τις απεργίες. Ακόμα και τον Μάη του 1905, πέντε σχεδόν μήνες μετά την "Ματωμένη Κυριακή" το συνέδριο των γερμανικών συνδικάτων "καταδίκασε" την ιδέα της γενικής απεργίας: το μόνο που θα κατάφερνε θα ήταν να τινάξει στον αέρα όλα όσα είχαν, με τόσες προσπάθειες, καταφέρει να χτίσουν μέσα στις δεκαετίες που είχαν περάσει.

Η αριστερή πτέρυγα μέσα στο SPD στράφηκε, μέσα σε αυτές τις συνθήκες της αναταραχής στη Γερμανία, στο παράδειγμα της Ρωσίας προσπαθώντας να σπρώξει το κόμμα σε μια πιο ριζοσπαστική κατεύθυνση. Η Ρόζα Λούξεμπουργκ συνόψισε τα συμπεράσματα από το Ρωσικό 1905 στο βιβλίο της *"Μαζική Απεργία, Κόμμα, Συνδικάτα"*. Η αντίφαση ανάμεσα στην πολιτική και την άμεση δράση, βρίσκεται μόνο στα μυαλά των ηγετών της αριστεράς. Η επαναστατική μαζική απεργία σπάει τα τείχη που χωρίζουν σε "κανονικές" εποχές τους πολιτικούς από τους οικονομικούς αγώνες.

Εργατική διαδήλωση στη Μόσχα, λίγο πριν τα οδοφράγματα του Δεκέμβρη

Η Ρωσία του 1905 ήταν το καλύτερο παράδειγμα. Η μεγάλη απεργία που ξέσπασε τον Οκτώβρη είχε ξεκινήσει από ένα απλό, ασήμαντο οικονομικό αίτημα: οι τυπογράφοι, που πληρώνονταν εκείνη την εποχή με βάση τον αριθμό των γραμμάτων που τύπωναν, διεκδικούσαν να μετριούνται σαν γράμματα και τα σημεία στιξης. Από αυτήν την "συντεχνιακή" απεργία, όμως, ξεπήδησε ένα τεράστιο κίνημα με πολιτικές απεργίες και διαδηλώσεις σε ολόκληρη τη Ρωσία που ανάγκασε τον Τσάρο να υποσχεθεί μια ολόκληρη σειρά από δημοκρατικές μεταρυθμίσεις. Ο οικονομικός αγώνας είχε γίνει η σπίθα για ένα τεράστιο πολιτικό κίνημα, στο οποίο συμμετείχαν ενεργά εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι. Οι οικονομικοί αγώνες, γράφει η Ρόζα, είναι η "μόνιμη δεξαμενή" από την οποία η εργατική τάξη αντλεί κάθε φορά δύναμη για τους πολιτικούς αγώνες.

Αλλά και το ανάποδο συμβαίνει: οι πολιτικοί αγώνες, με τη σειρά τους, οπλίζουν την εργατική τάξη με αυτοπεποίθηση και δύναμη για να παλέψουν για όλες τους τις "μικρές" καθημερινές ανάγκες. Οι "μαχητικές απεργίες" κερδίζουν την εμπιστοσύνη των εργατών, κινητοποιούν τα πιο "καθυστερημένα" στοιχεία της εργατικής τάξης και αλλάζουν μαζικά τη συνείδηση ολόκληρου του προλεταριάτου.

Κόμμα πρωτοπορίας

Στην την ίδια την Ρωσία, τα γεγονότα του 1905 ήταν μια τεράστια δοκιμασία, που άλλαξε ριζικά την εικόνα της αριστεράς. Το Ρωσικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα είχε διασπαστεί δυο χρόνια νωρίτερα σε δυο πτέρυγες -τους Μπολσεβίκους και τους Μενσεβίκους. Τυπικά η διάσπαση είχε γίνει γύρω από ένα οργανωτικό θέμα: ο Λένιν και οι Μπολσεβίκοι ήθελαν μια "σφιχτή" οργάνωση επαναστατών ενώ οι Μενσεβίκοι ονειρευνταν ένα πλατύ κόμμα, στα πρότυπα του γερμανικού SPD. Στην πραγματικοτητα, όμως, πίσω από αυτές τις οργανωτικές διαφορές κρύβοντας βαθιές πολιτικες επιλογές. Οι Μενσεβίκοι πίστευαν ότι η μοναδική ελπίδα για να ξεφύγει η Ρωσία απο την απολυταρχία και την καθυστέρηση βρισκοταν στα χερια της φιλελεύθερης αστικής αντιπολίτευσης του Τσαρου. Οι Μπολσεβίκοι, αντίθετα, πιστευαν ότι οι αστοι φοβοντουσαν και μισούσαν περισσότερο τους εργάτες από ό,τι τον Τσάρο. Ο γαλλικος δρομος -ο δρομος της αστικης επανάστασης που είχε ακολουθησει η Γαλλία το 1789- ήταν κλειστός για την Ρωσία. Αντιμέτωποι με μια επανάσταση οι καπιταλιστές της Ρωσίας θα προτιμούσαν να συνθηκολογήσουν με τον Τσάρο παρά να διακινδυνεύσουν να βρεθούν αντιμέτωποι με τους εργάτες. Η "δημοκρατική επανάσταση" στη Ρωσία μπορουσε να στηριχτεί μόνο στην εργατική τάξη.

Τα γεγονότα του 1905 ήταν μια μεγάλη επιβεβαίωση για τις απόψεις του Λένιν και των Μπολσεβίκων. Η "καμπάνια" των αστών το φθινόπωρο του 1904 για "δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις" περιορίστηκε σε μια σειρά από εκκλησεις που δεν κατάφεραν ουτε καν να συγκινήσουν τον Τσάρο. Μόνο η εργατική τάξη ήταν ικανή, με τις μαζικές της κινητοποιήσεις, να αναγκάσει το καθεστώς σε οπισθοχώρηση. Το φθινόπωρο του 1905 όταν οι εργάτες, "μεθυσμενοι" από την δυναμη τους προσεθεταν στα αιτήματά τους το 8ωρο, τις αυξησεις, τις συνδικαλιστικές ελευθερίες -αιτήματα που στρέφονταν ενάντια στους ιδιους τους καπιταλιστες- η συντηρητική πέρυγα της αριστερας τους κατηγορουσαν οτι "αποξενώνονται από την κοινωνία" και "αδυνατίζουν το κινημα". Ο Λένιν είχε μια πολυ απλη απαντηση: *"Είστε δυνατοί οταν εχετε την συμπάθεια της κοινωνιας"* λένε οι φιλελεύθεροι στους εργατες. *"Κερδιζετε την συμπαθεια της κοινω*

Γενική απεργία στην Οδησσό τις μέρες της εξέγερσης στο Θωρηκτό Ποτέμκιν

νίας όταν είστε δυνατοί" λένε οι Μαρξιστές στους εργάτες. Οσο πιο δυνατό ήταν το κίνημα, τόσο περισσότερους εργάτες θα μπορούσε να τραβήξει στις κινητοποιήσεις. Μόνο ένα κίνημα που έβαζε πραγματικά στην σημαία του την προοπτική της νίκης μπορούσε να κερδίσει με τη μεριά του τις πιο καθυστερημένες μάζες των εργατων αλλά και τους αγρότες και τα άλλα καταπιεσμένα κομμάτια της κοινωνίας."

Η ανάλυση του Λένιν είχε πολλά κοινά σημεία με την ανάλυση της Ρόζας. Ο Λένιν, όμως, προχώρησε ένα βήμα παρακάτω· αυτό που ονομάζουμε "δύναμη του κινήματος" δεν είναι αφηρημένο. Στηρίζεται καθε φορά στο πιο ριζοσπαστικό και πρωτοπόρο κομμάτι της εργατικής τάξης. Το 1905, τον ρόλο αυτό τον έπαιξαν οι μεταλλεργάτες στη Ρωσια. Χωρίς αυτούς δεν θα υπήρχε ουτε η διαδηλωση της "Ματωμένης Κυριακής" -που είχε ξεκινήσει από μια απεργια στο τεράστιο εργοστασιο Πουτίλοφ της Πετρουπολης- ούτε το απεργιακο κύμα που ακολούθησε, ούτε το καφτο φθινόπωρο, ούτε τα Σοβιετ

Το συμπέρασμα ηταν απλό· για να πετυχει η επανάσταση αυτή η εργατικη πρωτοπορια θα επρεπε να ειναι οργανωμενη, σε ενα δικο της ξεχωριστό κομμα Και η Ρώσικη κοινωνία, όπως ειχε αποδειξει το 1905, ειχε χιλιάδες εργάτες που ήταν έτοιμοι να σηκώσουν ένα τέτοιο βάρος στις πλάτες τους. Το κόμμα, οι Μπολσεβικοι, θα έπρεπε να ανοίξουν τώρα τις πόρτες τους σε όλον αυτόν τον κόσμο.

Το 1905 οι Μπολσεβίκοι ήταν ένα μικροσκοπικό κόμμα "επαγγελματιών επαναστατών". Η επιρροή του στην αρχή της επανάστασης ήταν μηδαμινή. Το Δεκέμβρη του 1905, όμως, είχαν γίνει οι ηγέτες της εργατικής εξέγερσης στη Μόσχα. Κα το 1917 ειχαν γίνει πράγματι το κόμμα της "εργατικής πρωτοπορίας". Η γέφυρα αναμεσα στο 1905 και το 1917 ηταν οι Μπολσεβίκοι που μετέτρεψαν τα διδάγματα της "γενικής δοκιμής" σε νικηφόρα στρατηγικη.

Διαρκής επανάσταση

Παρά τις μεγαλες διαφορές τους οι Μπολσεβικοι και ο Μενσεβικοι συμφωνούσαν σε ενα πραγμα· η επανασταση στη Ρωσία θα ηταν δημοκρατικη

Η αποψη αυτη στηριζοταν στην ανάλυση της ιδιας της οικονομικης και κοινωνικης κατάστασης στη Ρωσια ουτε οι αντικειμενικες, ούτε οι υποκειμενικες συνθηκες, έλεγαν οι θεωριες, δεν ειναι καταλληλες για το "περασμα στο σοσιαλισμο"

Οι θεωριες αυτές, όμως έρχονταν τωρα σε αντίθεση με τις ίδιες τις εμπειριες του 1905 Οι εργάτες δεν είχαν μονο ξεσηκωθει Δεν είχαν παρασυρει μόνο ολοκληρα κομματια της κοινωνιας με την πλευρα τους. Είχαν φτιαξει κιόλας σοβιετ -όργανα, σε εμβρυακή μορφή ακόμα- της δικής τους εξουσίας. Με άλλα λόγια, η εργατική τάξη της Ρωσίας, μιας καθυστερημένης χώρας, ειχε βάλει υποψηφιότητα για να πάρει τα ηνία της κοινωνίας η ίδια στα χέρια της.

Η επανάσταση συμπέρανε ο Τρότσκι - που είχε εκλεγει τον Νοέμβρη του 1905 πρόεδρος του Σοβιέτ- δεν πρόκειται να περιοριστει στα "δημοκρατικά" καθήκοντα. Οι εργάτες δεν πρόκειται να γυρίσουν πισω και να παραδώσουν την εξουσία στους αστούς αν καταφέρουν να ανατρέψουν τον Τσάρο: θα πάρουν οι ίδιοι την εξουσία στα χέρια τους και φυσικά αυτό που θα επιβάλλουν δεν θα ειναι ένα καθεστώς εκμετάλλευσης και καταπίεσης σε βάρος των ίδιων των εαυτών τους. Η επανάσταση θα είναι "διαρκής"

Ο Τρότσκι δεν έμεινε απλά και μόνο στις εμπειρίες του 1905. Η αναλυση που λέει απλά και μονο ότι η Ρωσία είναι μια καθυστερημένη χώρα, έλεγε, είναι λάθος. Αυτό που χαρακτηρίζει, έλεγε, τον καπιταλισμό του 20ου αιώνα είναι η "συνδυασμένη αλλά ανισόμερη" ανάπτυξη. Καμιά χώρα δεν αναπτύσσεται πιά από μόνη της, απομονωμένη από τον υπόλοιπο πλανήτη. Η Ρωσια μπορεί να είναι μια αγροτική χώρα. Πλάι-πλάι, όμως, στις απαρχαιωμένες καλλιέργειες με το βόδι και το ξύλινο άροτρο υπάρχει και το γιγάντιο Πουτίλοφ, μια μεταλλοβιομηχανία με 50.000 εργάτες. Και πλάι στον αναλφαβητο μουζίκο υπάρχει ένα σύγχρονο προλεταριάτο που σκέφτεται και αντιδράει με τον ίδιο τρόπο που σκέφτονται και αντιδρούν και οι συνάδελφοι του στην Γερμανία ή την Αγγλία. Οι προοπτικές της επανάστασης στη Ρωσία δεν καθορίζονται από το επίπεδο ανάπτυξης του ρωσικου καπιταλισμου αλλά από το επιπεδο ανάπτυξης του καπιταλισμού σε ολόκληρο τον πλανητη.

Τον Φλεβάρη του 1917 οι εργατες της Ρωσίας εκαναν μια νέα επανασταση Τον Απριλη ο Λενιν και οι Μπολσεβικοι, το κομμα της πρωτοποριας της εργατικης τάξης, δεχτηκαν την θεωρία της διαρκούς επανάστασης Ο Τροτσκι εγινε μελος των Μπολσεβίκων Τον Οκτωβρη τα Σοβιετ, που είχαν εκλεξει για μια φορα ακομα τον Τρότσκι προεδρο πήραν την εξουσία

Φαλούτζα όπως Γκουέρνικα

Ο **Δρ. Σαλάμ Ισμαήλ** επικεφαλής κομβόι ανθρωπιστικής βοήθειας στη Φαλουτζα τον περασμένο μήνα, περιγράφει πως οι ΗΠΑ δολοφόνησαν μία ολόκληρη πόλη

Ηταν η μυρωδιά που με ενοχλησε πρωτα, μια μυρωδια που ειναι δυσκολο να περιγραψεις και που δεν θα ξεχασω ποτέ. Ηταν η μυρωδια θανάτου. Εκατοντάδες πτωματα βρισκονταν σε διαδικασια αποσυνθεσης μεσα στα σπίτια, στους κηπους, στους δρομους της Φαλουτζα. Τα πτωματα σάπιζαν εκεί που είχαν πεσει. Πτωματα ανδρων, γυναικων και παιδιων, πολλα μισοφαγωμένα απο αγριόσκυλα. Ενα κυμα μισους είχε σαρωσει τα δυο τρίτα της πολης, κατεστρεψε σπιτια και τζαμιά, σχολεια και κλινικες. Αυτή ήταν η φοβερη και τρομερη ισχυς της αμερικανικης στρατιωτικης επίθεσης.

Οι περιγραφές που άκουσα τις επομενες μερες θα μενουν μαζί μου για παντα. Μπορει να νομίζετε οτι ξερετε τι εγινε στη Φαλουτζα. Αλλά η αλήθεια είναι χειροτερη από αυτή που πιθανον φανταζεστε.

Στην Σακλαουγια, ενα απο τα αυτοσχεδια προσφυγικά στρατόπεδα που περιβαλλουν τη Φαλουτζα, βρηκαμε μια 17χρονη γυναικα: *"Ειμαι η Χουντα Φάουζι Σαλαμ Ισάουι από την περιοχη Τζολαν της Φαλουτζα"*, μου ειπε. *"Πεντε απο εμάς, εκ των οποίον ο ένας ηταν ενας 55χρονος γειτονας, παγιδευτήκαμε στο σπιτι μας στη Φαλουτζα οταν ξεκινησε η πολιορκια.*

Στις 9 Νοέμβρη οι πεζοναυτες ήρθαν στο σπιτι μας. Ο πατερας μου και ο γείτονας πήγαν στην πορτα για να τους συναντησουν. Δεν ειμαστε μαχητές. Νομίζαμε ότι δεν ειχαμε τιποτα να φοβηθουμε. Ετρεξα στην κουζίνα να φορέσω τη μαντηλα μου, μιας και θα εμπαιναν άντρες στο σπίτι και δεν θα ηταν σωστό να με δουν χωρίς μαντήλα.

Αυτό μου έσωσε τη ζωη. Την ωρα ο πατερας μου και ο γειτονας πλησιαζαν στην πορτα, οι Αμερικάνοι άνοιξαν πυρ. Τους σκότωσαν επιτόπου.

Εγω και ο 13χρονος αδελφος μου κρυφτηκαμε πίσω από το ψυγείο στην κουζίνα. Οι στρατιώτες μπήκαν στο σπίτι και επιασαν τη μεγαλυτερη αδελφή μου. Την χτυπησαν. Και μετά την πυροβόλησαν. Αλλά εμενα δεν με είδαν. Σε λίγο έφυγαν, αφου ομως κατέστρεψαν τα έπιπλα και εκλεψαν ό,τι λεφτά είχε ο πατερας μου στην τσέπη."

Η Χουντα μου ειπε πως παρηγορούσε την αδελφη της που πεθαινε διαβάζοντας στιχους από το Κορανι. Μετα τεσσερις ωρες, η αδελφη της πέθανε. Για τρεις μερες η Χουντα και ο αδελφος της εμειναν με τους δολοφονημενους συγγενεις τους. Ομως διψουσαν και ειχαν μονο λιγους χουρμάδες για να φάνε. Φοβηθηκαν οτι οι στρατιώτες θα γυρνουσαν και αποφασισαν να προσπαθησουν να εγκαταλειψουν την πόλη. Ομως τους εντόπισε ενας ελευθερος σκοπευτης.

Η Χούντα πυροβολήθηκε στο ποδι, ο αδελφος της ετρεξε αλλα χτυπηθηκε στην πλατη και πέθανε ακαριαια. *"Ημουν ετοιμη να πεθάνω κι εγώ"* μου ειπε. *"Αλλα με βρηκε μια αμερικανίδα στρατιωτης και με πηγε στο νοσοκομείο"*. Εκει τελικα βρηκε μελη της οικογενειάς της που ειχαν επιζησει.

Συναντησα και επιζωντες μιας αλλης οικογενειας από την περιοχή Τζολάν. Μου ειπαν οτι στο τελος της δευτερης βδομαδας της πολιορκιας, οι Αμερικανοι σαρωσαν το Τζολαν. Η ιρακινη εθνοφρουρά χρησιμοποιησε μεγαφωνα και κάλεσε τον κοσμο να βγει απο τα σπιτια του κρατώντας ασπρα μαντήλια παιρνοντας μαζί ολα τα υπάρχοντά τους. Τους διεταξαν να μαζευτουν κοντά στο τζαμι αλ Φουρκαν στο κεντρο της πολης.

Στις 12 Νοεμβρη ο Ιγιάντ Νάτζι Λατίφ και οχτω μέλη της οικογενειας του -αναμεσα τους ενα μωρό εξι μηνων- μάζεψαν τα υπάρχοντα τους και προχωρησαν όλοι μαζί όπως τους διέταξαν προς το τζαμι.

Οταν εφτασαν στον κεντρικό δρόμο εξω απο το τζαμι άκουσαν μια κραυγή, ομως δεν καταλαβαναν τι ελεγε. Ο Ιγιαντ μου ειπε ότι μάλλον ελεγε "Now", "Τωρα" στα αγγλικά. Και αρχισαν τα πυρά.

Αμερικανοι στρατιωτες εμφανιστηκαν στις στέγες των γυρω σπιτιων και ανοιξαν πυρ. Ο πατερας του Ιγιαντ χτυπήθηκε στην καρδια και η μητερα του στο στηθος. Σκοτωθηκαν ακαριαια. Δυο αδερφοί του Ιγιάντ χτυπήθηκαν επίσης, ο ένας στο στηθος, ο άλλος στο λαιμο. Δύο γυναικες της οικογενειας χτυπηθηκαν, η μία στην παλάμη του χεριου, η αλλη στο ποδι. Και μετά, οι σκοπευτές σκοτωσαν τη γυναίκα ενος αδερφου του Ιγιάντ. Οταν έπεσε κατω, ο πεντάχρονος γιος της έτρεξε και σταθηκε πάνω απ' το κορμί της. Τον σκοτωσαν κι αυτόν.

Οι επιζωντες έκαναν απεγνωσμενες εκκλήσεις στους στρατιωτες να σταματησουν τα πυρά. Ομως οποιος προσπαθησε να σηκωσει λευκή σημαια πυροβοληθηκε. Μετά απο μερικές ωρες ο Ιγιάντ προσπάθησε να σηκωσει τη σημαία με το χέρι του. Τον πυροβολησαν στο

μπρατσο. Την έπιασε με την παλαμη. Τον πυροβόλησαν και στην παλάμη.

Ο πεντε επιζώντες, αναμεσά τους το μωρο των έξ. μηνων, ηταν πεσμενοι στο δρομο για ε πτά ωρες. Τότε, τέσσερις απο αυτους καταφεραν να συρθούν στο κοντινοτερο σπίτι οπου βρηκαν καταφυγιο. Το επομενο πρωι ο χτυπημενο στο λαιμο αδελφός του Ινιάντ καταφερε κι αυτός να συρθεί στο σπίτι. Εμειναν εκεί για οκτώ μέρες, επιβιώνοντας τρώγοντας ρίζες κα έχοντας ένα φλιτζάνι νερό, το οποίο κρατούσαν για το μωρό.

Την όγδοη μέρα τους ανακάλυψαν κάποιοι Ιρακινοί εθνοφρουρο΄ και τους πήγαν στο νοσοκομείο της Φαλούτζα. Εμαθαν ότι ο Αμερικάνοι συλλάμβαναν όλους τους νέους άντρες κι έτσι εγκατέλειψαν το νοσοκομείο κα τελικά βρήκαν περίθαλψη σε μια κοντινή πολη. Δεν ξέρουν ακριβώς τι συνέβη σε άλλες οικογένειες που έφτασαν στο τζαμι όπως τους είχαν διατάξει. Ομως μου είπαν ότι ο δρόμος ήταν πλημμυρισμένος από αίμα.

Είχα φτάσει στη Φαλουτζα ως μέλος ενός κομβόι ανθρωπιστικής βοηθειας που ειχε χρηματοδοτηθεί από προσφορές στη Βρετανία. Το μικρό μας κομβόι από νταλίκες κα φορτηγά έφερε 5 τόνους αλεύρι, οκτώ τόνους ρυζ, ιατρική βοήθεια και 900 ρούχα για τα ορφανά. Ξέραμε ότι χιλιάδες πρόσφυγες βρίσκονταν σε τέσσερις καταυλισμούς στα περίχωρα της πόλης μέσα σε άθλιες συνθήκες.

Εκεί ακούσαμε τις περιγραφές για οικογένειες που σκοτωθηκαν μέσα στα σπίτια τους, για πληγωμένους ανθρώπους που τους έσυραν μέσα στους δρόμους και τους πάτησαν τα τανκς, για ένα κοντέινερ με 48 πτώματα αμάχων, για προαποφασισμένες δολοφονίες, πλιάτσικο και πράξεις τόσο βάρβαρες κα τόσο απάνθρωπες που δυσκολεύεσαι να τις πιστέψεις.

Γι' αυτό αποφασίσαμε να μπούμε στη Φαλούτζα και να κάνουμε έρευνα. Οταν μπήκαμε στην πόλη σχεδόν δεν αναγνώρισα την πόλη στην οποία είχα δουλέψει ως γιατρός τον Απριλη του 2004, κατά τη διάρκεια της πρώτης πολιορκιας. Βρηκαμε ανθρωπους να περιφέροντα σα φαντάσματα μεσα στα χαλάσματα. Καποιοι έψαχναν για πτώματα των συγγενών τους. Αλλοι προσπαθουσαν να γλιτώσουν κάποια απο τα υπαρχοντά τους. Εδω κι εκει, ομάδες ανθρωπων που κάνουν ουρές για πετρέλαιο ή για τροφιμα. Σε μια ουρα, καποιοι επιζήσαντες τσακώνονται για μια κουβερτα.

Θυμάμαι να με πλησιαζε μια ηλικιωμένη γυναικα με τα μάτια της γεματα δακρυα. Μου έπιασε το χερι και μου είπε οτι το σπιτι της χτυπήθηκε από αμερικανικη βομβα σε αεροπορικη επιδρομη. Το ταβάνι κατερρευσε πάνω στον 19χρονο γιο της, κόβοντάς του και τα δυο πόδια.

Δεν μπορουσε να βρει βοήθεια. Δεν μπορουσε να βγει στο δρομο γιατί οι Αμερικάνοι είχαν βάλει ελευθερους σκοπευτές στις στέγες και σκότωναν όποιον τολμούσε να βγει έξω, ακόμη και τη νυχτα. Εκανε τα πάντα για να σταματήσει την αιμορραγία του γιου της, αλλά δεν τα κατάφερε. Εμεινε μαζί του, με τον μοναχογιό της, μέχρι που πέθανε. Πέρασαν τέσσερις ώρες μέχρι το θανατό του.

Το μεγαλύτερο νοσοκομείο της Φαλούτζα είχε καταληφθεί από τους Αμερικάνους την πρωτη μέρα της πολιορκίας. Η μοναδική αλλη κλινική της πολης, Χέι Ναζάλ, χτυπήθηκε δυο φορές από αμερικάνικους πυραυλους. Τα φάρμακα και ο ιατρικός εξοπλισμός καταστράφηκαν ολοσχερώς.

Δεν υπήρχαν ασθενοφόρα, τα δύο ασθενοφόρα που πήγαν να βοηθήσουν τραυματίες χτυπήθηκαν και καταστράφηκαν από τα αμερικάνικα στρατεύματα.

Επισκεφθήκαμε σπίτια στην περιοχή Τζολάν, μια φτωχή εργατογειτονιά στα βορειοδυτικά της πόλης, που αποτελούσε το κέντρο της αντίστασης στην προηγούμενη πολιορκία του Απρίλη 2004. Η περιοχή αυτή δέχτηκε παραδειγματική τιμωρία στην πρόσφατη πολιορκία. Πήγαμε από σπίτι σε σπίτι και βρίσκαμε ολόκληρες οικογένειες νεκρές στα κρεβάτια τους, ή μακελεμένες στο καθιστικό και στην κουζίνα. Σε όλα τα σπίτια, τα έπιπλα είχαν διαλυθεί κα οι περιουσιες είχαν σκορπιστεί.

Σε κάποια σημεία, βρισκαμε πτώματα μαχητών, ντυμένων στα μαύρα, που φορούσαν ζώνες πυρομαχικων.

Αλλά στα περισσότερα σπίτια, οι νεκροι ηταν άμαχοι. Πολλοι ηταν ντυμένοι με ρούχα του σπιτιού, πολλές γυναίκες δεν φορουσαν μαντήλα που σημαίνει ότι στο σπίτι δεν υπήρχαν άντρες εκτός οικογένειας. Δεν υπηρχαν όπλα, ούτε αδεια φυσίγγια.

Ηταν ξεκάθαρο σε μας ότι γινομασταν μάρτυρες της επομενης μερας ενός μακελειού, της ψυχρης σφαγης αβοηθητων κα ανυπεράσπιστων αμάχων.

Κανεις δεν ξέρει ποσοι σκοτωθηκαν. Οι δυνάμεις κατοχής, τωρα, σκαβουν με μπουλντοζες τις γειτονιές για να σκεπάσουν το έγκλημά τους. Αυτο που συνεβη στη Φαλουτζα ήταν μια πραξη βαρβαρότητας. Ολος ο κόσμος πρεπει να μαθει την αληθεια.

Ο δρ. Σαλαμ Ισμαηλ, 28 χρονων σήμερα, ήταν πρόεδρος των απλών γιατρων στη Βαγδάτη πριν την εισβολη των Αμερικάνων. Ηταν στη Φαλουτζα τον Απριλη 2004 όπου περιέθαλψε τους τραυματίες από την επίθεση στην πόλη.

Στα τέλη του 2004 πήγε στη Βρετανία για να συλλέξει οικονομικη βοηθεια με στόχο ένα κομβό βοηθειας στη Φαλούτζα. Τώρα, η βρετανική κυβέρνηση δεν επιτρέπει στον δρ. Σαλάμ Ισμαήλ να πάει στη Βρετανία για να μεταφέρει τη μαρτυρία του. Θα πήγαινε εκεί στις αρχές Φλεβάρη, για να μιλήσει σε συγκεντρώσεις συνδικάτων και αντιπολεμικών κινήσεων. Ομως του αρνήθηκαν την είσοδο. Η επίσημη αιτιολόγηση αυτής της άρνησης είναι ότι την προηγούμενη φορά που πήγε στη Βρετανία πήρε χρήματα με τα οποία κάλυψε τα βασικά έξοδα του ταξιδιού του και αυτό συνιστά "παράνομη εργασία". Ο δρ. Σαλάμ Ισμαήλ απλά θέλει να πει την αλήθεια. Ομως φαίνεται ότι η ελευθερία που φέρνουν ο Μπους και ο Μπλερ στο Ιράκ δεν περιλαμβάνουν την ελεύθερη διακίνηση των πολιτών του.

Ο καμεραμάν και παραγωγός Michael Burke συνεργάστηκε με τον δρ. Σαλάμ Ισμαήλ για να παραγάγουν πολύ δυνατό υλικό το οποίο προβλήθηκε από τις ειδήσεις του καναλιού 4 της Βρετανίας. Το υλικό περιλαμβάνει εικόνες από τις μαζικές ταφές κοντά στη Σακλαουίγια, στα περίχωρα της Φαλούτζα.

Τα πτώματα που θάφτηκαν εκεί είχαν περισυλλεχθεί κυρίως από την περιοχή Τζολάν της πόλης. Ο Σάιμον Ασάφ από την εφημερίδα Socialist Worker είδε όλο το υλικό και περιγράφει το ανατριχιαστικό του περιεχόμενο.

Το πρώτο φορτηγό φτάνει, έχει 77 πτώματα. Μία μία οι μαυρες σακούλες ξεφορτώνονται. Κάθε σακούλα έχει έναν αριθμό. Μπαίνουν στη σειρά για να ταιριάξουν με τον αριθμό που έχουν πάνω τους τα τούβλα που θα παίξουν το ρόλο ταφόπλακας.

Ο σακουλες ανοιγουν προσεκτικά και κάθε πτωμα ελέγχεται για κάποιου είδους αναγνώριση. Μονο πέντε έχουν ονόματα. Πολλά πτωματα ειναι πρησμένα και μελανιασμενα, τα πρόσωπα και τα ακρα τους εχουν φαγωθεί απ' τα σκυλιά. Ειναι νεκροι εδω και καιρο. Ακουγονται σιγανες προσευχες από τους αντρες που προετοιμαζουν τους ταφους. Η καθε σορος τοποθετειται προσεκτικά σε ενα κοιλωμα που εχει σκαφτει μεσα σε ένα μακρυ χαντάκι. Κάθε λιγο, ενα από τα πτωματα αναγνωριζεται και το πλήθος ξεσπάει σε κραυγές θρήνου κα οργης.

Αφού θαφτούν κάποια από τα πτώματα των μαχητών, ένας από τους νεκροθάφτες βγάζει ένα μικρό λόγο, υμνώντας τη θυσία τους. *"Σας ονομάζουν τρομοκράτες"*, φωνάζει ένας άντρας. *"Όμως είστε τα παιδιά της Φαλούτζα. Οι μάρτυρες του Ιράκ και οι αγαπημένοι του Θεού. Θυσιαστήκατε για την ελευθερία μας και για την πατρίδα μας."*

Οι κραυγές και οι φωνές "Ο Θεός είναι μεγάλος" προέρχονται από ένα μικρό πλήθος που αρχίζει να μαζεύεται. Όλοι μαζί ενώνονται και αρχίζουν να ρίχνουν το χώμα για να καλύψει τους τάφους. Έρχεται κι άλλο φορτηγό και ανοίγουν κι άλλο χαντάκι. Τώρα το πλήθος είναι μεγαλύτερο.

Έχει κυκλοφορήσει στον καταυλισμό η φήμη ότι οι Αμερικάνοι τελικά επέτρεψαν την ταφή των μαχητών. Στην μουσουλμανική και αραβική παράδοση, οι νεκροί πρέπει να πλυθούν και να θαφτούν μέσα σε μια μέρα. Αυτά τα άψυχα σώματα κείτονταν εκεί που σκοτώθηκαν για μέρες, μερικές φορές βδομάδες, ενώ ο αμερικάνικος στρατός διακήρυσσε ότι όσοι φαίνονταν μαχητές "πρέπει να αφεθούν στα σκυλιά".

Τα πτώματα των μαχητών θάβονται με τα ρούχα που φορούσαν. Απ' το φορτηγό ξεφορτώνονται 22 πτώματα. Το καθένα ελέγχεται προσεκτικά, μπαίνει στη σειρά και τοποθετείται με ευγένεια στο καινούργιο χαντάκι.

Οι ομιλίες γίνονται πιο οργισμένες. Ένας άντρας φωνάζει: *"Αυτοί είναι οι γιοι μας, όχι τρομοκράτες. Σήμερα θάβουμε τους μάρτυρές μας, χτες με τα ίδια μας τα χέρια θάψαμε ολόκληρες οικογένειες. Χτες έθαψα ένα δεκάχρονο κορίτσι. Είναι κι αυτοί από τους τρομοκράτες που λένε οι Αμερικάνοι και ο πρωθυπουργός Ιγιάντ Αλάουι ότι βρίσκονταν στη Φαλούτζα; Όλοι οι γέροι, οι γυναίκες, τα παιδιά είναι τρομοκράτες; Αν είναι αυτοί τρομοκράτες, τότε όλοι μας είμαστε τρομοκράτες!"*

Το πλήθος, που τώρα μετριέται σε χιλιάδες, σπρώχνει το χώμα πάνω από τους τάφους.

Και μετά φτάνει κι άλλο φορτηγό. Αυτή τη φορά είναι 33 πτώματα. Και μαζί φτάνουν κι άλλα άσχημα νέα. Τα συνεργεία διάσωσης ανακάλυψαν έναν δρόμο στην περιοχή Τζολάν, γεμάτο νεκρούς αμάχους. Πολλοί από τους νεκρούς αμάχους θάφτηκαν γρήγορα μετά το θάνατό τους. Τους έθαψαν μέσα στην πόλη, στους κήπους τους, ή μεταφέρθηκαν για να στο βαχθούν σε ένα κοντεινό έξω από την πόλη.

Αυτά τα πτώματα αμάχων που μόλις ανακαλύφθηκαν είχαν παραβλεφθεί. *"Σε ένα δρόμο υπάρχουν δέκα σπίτια οικογενειών"*, εξηγεί ένας από τους νεκροθάφτες. *"Βρήκαμε 22 πτώματα. Ενώ και τα σπίτια έχουν υποστεί πλιάτσικο."*

"Η ιρακινή εθνοφρουρά είναι προδότες", φωνάζει κάποιος. *"Είναι χειρότεροι απ' τους Αμερικάνους."* Το πλήθος ξαναρχίζει να φωνάζει συνθήματα ανυπακοής, και υπόσχεται να συνεχίσει την αντίσταση. Μέσα στο τελευταίο φορτίο πτωμάτων, υπάρχει το νεκρό σώμα ενός νεαρού, το πολύ στην εφηβεία του. Τον αναγνώρισα από μια φωτογραφία που είχαμε βάλει στο Socialist Worker. Είχε σκοτωθεί βδομάδες αφού οι Αμερικάνοι ισχυρίστηκαν ότι η Αντίσταση είχε τσακιστεί.

Η Φαλούτζα θάβει τους νεκρούς της

Τυλιγμένη στο χέρι του είναι μια λευκή σημαία. Φορούσε τζιν μπουφάν και τα μαλλιά του ήταν καλά χτενισμένα. Οι διασώστες είπαν ότι τον βρήκαν σε έναν από τους πολλούς δρόμους της Τζολάν. Κανείς δεν ξέρει ποιος είναι, και δεν έχει μαζί του ένα Κοράνι με το όνομά του γραμμένο -οι μαχητές της Αντίστασης γράφουν το όνομά τους στο Κοράνι για να τους αναγνωρίζουν αν σκοτωθούν.

Καθώς δύει ο ήλιος μια μικρή ομάδα πολιτών φορτωμένων με τα υπάρχοντά τους έρχεται από τη Φαλούτζα. Οι αμερικάνοι στρατιώτες και οι ιρακινοί τους σύμμαχοι τους είπαν ότι πρέπει να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Ισχυρίζονται ότι τα στρατεύματα άδειαζαν τα σπίτια για να κατεδαφίσουν τη γειτονιά. Τώρα ενώνονται με τους άλλους που ζουν σε σκηνές γύρω από τη διαλυμένη πόλη."

Ο καμεραμάν Ισάμ Ρασίντ Αμπτέλ Ραχμάν βρέθηκε μπλεγμένος καθώς κινηματογραφούσε διαδηλώσεις στο Ιράκ ενάντια στην κατοχή. Μίλησε στον Σάιμον Ασάφ για το τι έγινε.

"Κινηματογραφούσα διαδηλώσεις και διαμαρτυρίες ενάντια στην κατοχή και για δικαιώματα. Αυτό με έβαλε σε μπελάδες. Με συνέλαβαν πρώτη φορά το 2003, αλλά με άφησαν μετά από λίγες ώρες. Τη δεύτερη φορά ήταν πολύ χειρότερα.

Στις 30 Γενάρη 2004, αμερικάνοι στρατιώτες ήρθαν στο σπίτι μου στις 3 το πρωί, με τη συνοδεία ενός ιρακινού αστυνομικού με πολιτικά. Ήξεραν ότι κατά πάσα πιθανότητα έρχονταν να με βρουν γιατί είχαν ενοχληθεί με τη δουλειά μου. Άνοιξα την πόρτα, γιατί φοβήθηκα ότι θα την γκρέμιζαν.

Ήμουν πολύ ευγενικός, γιατί αν νομίζουν ότι είσαι αγενής, σου διαλύουν το σπίτι και ξυλοκοπούν την οικογένειά σου. Και καθώς έμενα στο ίδιο σπίτι με τον ηλικιωμένο πατέρα μου και άλλα μέλη της οικογένειάς μου -ανάμεσά τους δύο παιδιά, δύο και τεσσάρων ετών- δεν ήθελα να τους δώσω καμιά δικαιολογία για βία. Έτσι τους είπα στα αγγλικά: "Παρακαλώ περάστε, είστε ευπρόσδεκτοι".

Με ρώτησαν αν είμαι ο δημοσιογράφος Ισάμ Ρασίντ Αμπτέλ Ραχμάν, τους απάντησα ότι είμαι και δεν αντιστάθηκα. Απαίτησαν να τους δώσω την κάμερά μου, τις βιντεοταινίες, τις κασέτες κλπ, κάτι το οποίο έκανα.

Όμως νόμιζαν ότι κρύβω κι άλλο υλικό. Γύρισαν το σπίτι ανάποδα. Έψαξαν ακόμη και τον 78χρονο πατέρα μου και τα παιδιά. Δεν βρήκαν τίποτα, αλλά αυτό δεν τους εμπόδισε να με οδηγήσουν στη φυλακή. Τέσσερις μέρες αργότερα με μετέφεραν σε φυλακή στην Ανταμίγια. Μου έδεσαν τα χέρια με πλαστικές χειροπέδες και πέρασαν μια σακούλα στο κεφάλι για να μην ξέρω αν είναι μέρα ή νύχτα.

Δεν μου έδωσαν φαγητό για μέρες και μου πρόσφεραν ελάχιστο νερό. Πεινούσα, διψούσα

Διαδήλωση αλληλεγγύης, Αθήνα 9 Νοέμβρη 2004

και φοβόμουν. Το χειρότερο ήταν οι χειροπέδες. Με κρατούσαν δεμένο και κουκουλωμένο με τα χέρια πίσω απ' την πλάτη, ακόμη κι όταν ήθελα να κοιμηθώ. Ημουν έτσι παγιδευμένος για μέρες. Ορισμένες φορές, δυσκολευόμουν να αναπνεύσω, ιδιαίτερα τη νύχτα. Οι χειροπέδες μου σταματούσαν την κυκλοφορία του αίματος και τα χέρια μου είχαν παραλύσει.

Η μόνη πράξη καλοσύνης έγινε από έναν Μεξικάνο, έναν ισπανόφωνο αμερικάνο στρατιώτη, που βλέποντας την κατάσταση μου, μου χαλάρωσε τις χειροπέδες, μου έβγαλε για λίγο την κουκούλα και μου έδωσε να πιω ένα αναψυκτικό.

Κάποιο βράδυ ένας άγνωστος άντρας μπήκε στο κελί μου και άρχισε να με ανακρίνει. Με ρώτησε το όνομά μου και όταν του το είπα με χτύπησε με δύναμη στον τοίχο και επανέλαβε την ερώτηση. Οταν του είπα ότι είμαι δημοσιογράφος, καμεραμάν, με ξανάχτυπησε στον τοίχο.

Του είπα ότι το μόνο που έκανα ήταν να κινηματογραφώ διαδηλώσεις σαν εκείνη που ζητούσε δικαιώματα για τις γυναίκες. Του είπα ότι είχαν στα χέρια τους την κάμερά μου και τις ταινίες για να δουν τι είχα γυρίσει.

Απλά συνέχισε να με χτυπάει. Δεν ήθελε πληροφορίες, ήθελε απλά να με εκφοβίσει. Μετά με πήγαν σε άλλο κελί όπου με ξαναβασάνισαν. Μόνο που αυτή τη φορά μου είπαν ότι ήξεραν όλη την οικογένειά μου. Μου είπαν τα ονόματα των δικών μου και πού δουλεύει ο καθένας. Μου είπαν ότι ξέρουν σε ποιο σχολείο πήγαν τα παιδιά μου και πότε έχουν γενέθλια. Ηταν πολύ τρομακτικό. Είπαν ότι θα έκαναν επίθεση στο σπίτι του πατέρα μου. Συνέχισα να ρωτάω τι ήθελαν από εμένα και γιατί μου φέρονταν έτσι. Αλλά δεν έλεγαν. Ηθελαν απλά να με τρομοκρατήσουν.

Τελικά, χωρίς να το ξέρω, οι δημοσιογράφοι στο Ιράκ, ακόμη και οι Αμερικάνοι δημοσιογράφοι, άρχισαν μια εκστρατεία για την απελευθέρωσή μου. Η εκστρατεία των δημοσιογράφων του σωματείου NUJ στη Βρετανία βοήθησε επίσης και γι αυτό είμαι πολύ ευγνώμων.

Απελευθερώθηκα, αλλά με ξανασυνέλαβαν. Αυτή τη φορά ήταν γιατί κινηματογράφησα μια αμερικάνικη επίθεση σε τζαμί, τους ξυλοδαρμούς και τη δολοφονία πολλών πιστών που βρίσκονταν εκεί για την προσευχή της Παρασκευής. Αυτό τον περασμένο Νοέμβρη. Το τζαμί Αμπού Χάνιφα στη Βαγδάτη ήταν γεμάτο με σχεδόν 1500 πιστούς, όταν 50 Αμερικάνοι φαντάροι και ιρακινοί εθνοφρουροί περικύκλωσαν το τζαμί. Εριξαν αναισθητικές χειροβομβίδες και φώναζαν στον κόσμο να εγκαταλείψει το τζαμί.

Αρχισα να κινηματογραφώ και κατέγραψα τους στρατιώτες να ξυλοκοπούν τους πιστούς καθώς αυτοί προσπαθούσαν να φύγουν από το τζαμί. Οι στρατιώτες τους χτυπούσαν με τα πολυβόλα τους και τους κλωτσούσαν. Ο κόσμος άρχισε να πανικοβάλλεται και άλλοι άρχισαν να φωνάζουν Αλλάχου Ακμπαρ (Ο Θεός είναι μεγάλος). Οταν οι Αμερικάνοι το άκουσαν, άνοιξαν πυρ στους πιστούς, σκοτώνοντας τέσσερις και τραυματίζοντας πολλούς άλλους.

Ενας αμερικάνος αξιωματικός με είδε να καταγράφω την επίθεση και άρχισε να με χτυπάει. Για καλή μου τύχη, ένας ιρακινός αστυνομικός είδε να με δέρνουν και διέσωσε την κάμερά μου, η οποία είναι το βιος μου. Ομως κατάσχεσε την κασέτα. Με πήραν σε ένα από τα οχήματά τους και με χτύπησαν ξανά. Κάποιοι στρατιώτες άρχισαν να σβήνουν τα τσιγάρα τους στο χέρι μου. Τελικά έφυγα γιατί τους έδειξα την ταυτότητά μου που αποδεικνύει ότι είμαι φύλακας του τεμένους, ένας από τους εθελοντές που προστατεύουν τους τόπους λατρείας. Μετά έξι ώρες κακομεταχείρισης τελικά με άφησαν να φύγω, δόξα τω θεώ.

Παράξενη δημοκρατία φέρνουν στο Ιράκ! Η χώρα μας έχει γίνει τόπος αθλιότητας. Ομως πολλοί αντιστέκονται με τον τρόπο που μπορούν. Η πιο σημαντική αντίσταση για μένα είναι οι Σιίτες και οι Σουνίτες να μείνουν ενωμένοι και να μην επιτρέψουμε στους Αμερικάνους να μας διχάσουν. Να βλέπεις Σουνίτες και Σιίτες να διαδηλώνουν ενάντια στην κατοχή και Σιίτες να βοηθάνε το λαό της Φαλούτζα αυτό είναι αντίσταση. Και για μένα αντίσταση είναι και η κάμερα μου, το να κινηματογραφώ και να δημοσιοποιώ αυτά που συμβαίνουν στη χώρα μου".

Μερικές αλήθειες για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

«ΣΤΑΛΙΝΓΚΡΑΝΤ»
-Anthony Beevor
εκδόσεις Γκοβόστη σελ. 629, τιμή 30 ευρώ

Τον Ιούνη που πέρασε ο Μπους και οι ηγέτες της Ευρώπης βρέθηκαν στην Γαλλία για να γιορτάσουν την 60η επέτειο από την απόβαση στη Νορμανδία -6 Ιούνη 1944. Ο Μπους μίλησε για τα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας που συμβολίζει «η μεγαλύτερη μέρα του πολέμου» -για να θυμηθούμε μια πολεμική υπερπαραγωγή του Χόλυγουντ της δεκαετίας του '60. Για δεκαετίες οι κυβερνήσεις κι οι ψυχροπολεμικοί ιστορικοί της Δύσης παρουσιάζουν την Νορμανδία -ή ακόμα και την ήττα του Ρόμελ στο Ελ Αλαμέιν τον Οκτώβρη του 1942 σαν τις αποφασιστικές καμπές του πολέμου. Ομως, η αλήθεια είναι ότι ο πόλεμος και η ήττα του ναζισμού κρίθηκαν στο ανατολικό μέτωπο και η αποφασιστική στιγμή ήταν η Μάχη του Στάλινγκραντ, που κράτησε από τις 23 Αυγούστου του 1942 μέχρι τις 3 Φλεβάρη του 1943. Αν ο Χίτλερ νικούσε εκεί η Ρωσία θα κοβόταν στα δυο, οι ναζί θα εξασφάλιζαν τα πετρέλαια του Καυκάσου με ανυπολόγιστες συνέπειες για την εξέλιξη του πολέμου.

Το Στάλινγκραντ είναι η πιο πολυαίμακτη και η μεγαλύτερη μάχη στην ιστορία της ανθρωπότητας. 1.000.000 σοβιετικοί στρατιώτες σκοτώθηκαν, τραυματίστηκαν ή εξαφανίστηκαν στη διάρκειά της και πρόσθετα 100.000 άμαχοι έχασαν τη ζωή τους. Για τις στρατιές του Χίτλερ ήταν ένα συντριπτικό πλήγμα: οι απώλειες υπολογίζονται περίπου στις 500.000 -περίπου το 1/4 του στρατού του στο ανατολικό μέτωπο. Μια σύγκριση με άλλες μάχες είναι χρήσιμη: Στη Μάχη της Νορμανδίας (Ιούνης Αύγουστος 1944) οι σύμμαχοι είχαν 37.000 νεκρούς και περίπου 170.000 τραυματίες και αγνοούμενους. Στη Μάχη του Ελ Αλαμέιν και οι δυο πλευρές είχαν απώλειες λιγότερους από 15.000 νεκρούς.

Μετά το Στάλινγκραντ ο ρώσικος στρατός άρχισε την αντεπίθεσή του διαθέτοντας τη στρατηγική πρωτοβουλία και την υπεροπλία. Στις 12-13 Ιούλη 1943, στο Κουρσκ, διεξάχθηκε η μεγαλύτερη αρματομαχία στην ιστορία του πολέμου με 1.500 τανκς να συμμετέχουν. Η Βέρμαχτ έχασε 300. Από κει και πέρα, η προέλαση του ρώσικου στρατού ήταν αδιάκοπη μέχρι το Βερολίνο το Μάη του 1945.

Η εισβολή στη Ρωσία ξεκίνησε στις 22 Ιούνη του 1941. Ο Beevor περιγράφει με ζωηρά χρώματα την αυτοπεποίθηση του Χίτλερ και των στρατηγών του. «Μια κλωτσιά στην πόρτα και όλο το σάπιο οικοδόμημα θα καταρρεύσει» δήλωνε στις παραμονές. Στις σελίδες του βιβλίου ζωντανεύει και το χάος που επικράτησε στην ρώσικη πλευρά τους πρώτους μήνες του πολέμου.

«Μέχρι τα μέσα Ιουλίου, ο Κόκκινος Στρατός βρισκόταν σε απελπιστική κατάσταση. Στις πρώτες εβδομάδες της μάχης είχε χάσει 3.500 τεθωρακισμένα, περισσότερα από 6.000 αεροσκάφη και περίπου 2.000.000 άνδρες στους οποίους συμπεριλαμβάνονταν ένας μεγάλος αριθμός αξιωματικών». Τον Σεπτέμβρη ο γερμανικός στρατός περικύκλωσε το Κίεβο, συλλαμβάνοντας πάνω από 600.000 αιχμαλώτους. Στα τέλη Οκτώβρη βρισκόταν μπροστά στις πύλες της Μόσχας.

Εκεί η ναζιστική πολεμική μηχανή υπέστη την πρώτη της ήττα. Ενας από τους βασικούς παράγοντες για αυτό, που θα παίξει κρίσιμο ρόλο και στο Στάλινγκραντ, είναι ότι οι ρώσοι φαντάροι και πολίτες άρχισαν να προτιμούν να πεθάνουν αντί να παραδοθούν. Το αποφασιστικό στοιχείο γι' αυτό ήταν η βαρβαρότητα του πολέμου που διεξήγαγαν οι ναζί στο ανατολικό μέτωπο.

Στις σελίδες του βιβλίου ξεδιπλώνεται η

κτηνωδία της ναζιστικής πολεμικής μηχανής. Στην προέλαση προς τη Μόσχα *«στα σημεία που δεν υπήρχαν εύκαιροι κορμοί δέντρων για να κατασκευαστούν 'ξυλόστρωτες οδοί' χρησιμοποιούσαν τα πτώματα των Ρώσων στρατιωτών αντί για 'μαδέρια'»* (σελ. 71). *«Δεν θα πρέπει να ξεχαστεί ότι στις 3 Σεπτεμβρίου του 1941 εκτελέσθηκαν στους θαλάμους αερίων του Αουσβιτς εξακόσιοι Σοβιετικοί αιχμάλωτοι. Ηταν το πρώτο πείραμα που έγινε με το αέριο Zyklon B... Απ' τα 5.700.00 στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού που χάθηκαν στα γερμανικά στρατόπεδα, τα 3.000.000 εκατομμύρια πέθαναν από ασθένειες, έκθεση στο κρύο, λιμοκτονία και κακομεταχείριση»* (σελ. 99-100).

Για τους ναζί, ο πόλεμος στο ανατολικό μέτωπο ήταν ένας Rassenkampf (φυλετικός πόλεμος) και οι Σλάβοι ήταν «υπάνθρωποι» που άξιζε να εξοντωθούν. *«Πολλές δεκάδες εκατομμύρια θα πεθάνουν από την πείνα» πρόβλεψε ο Μάρτιν Μπόρμαν [επικεφαλής του ναζιστικού κόμματος] ο Γκαίρινγκ δήλωσε κομπάζοντας ότι ο πληθυσμός θα έπρεπε να τραφεί με τις σέλες των Κοζάκων»* (σελ. 43)

Ετσι *«Οι θρήσκοι Ουκρανοί που είχαν υποφέρει ίσως τον πιο τρομακτικό λιμό στην Ιστορία, δημιούργημα των συνανθρώπων τους, καλωσόρισαν τα στρατιωτικά οχήματα κρατώντας μαύρους σταυρούς στα χέρια σύμβολο μιας νέας σταυροφορίας κατά του αντίχριστου. Τα σχέδια υποδούλωσης και εκμετάλλευσης του Χίτλερ όμως δεν μπορούσαν παρά να ενισχύσουν το «σάπιο οικοδόμημα» αφού ανάγκασαν ακόμα κι αυτούς που απεχθάνονταν το σταλινικό καθεστώς να το στηρίξουν».* (σελ. 58)

Η Βέρμαχτ, το σώμα των αξιωματικών, όχι μόνο ήξερε και ενέκρινε τη ναζιστική βαρβαρότητα (με μετρημένες στα δάκτυλα εξαιρέσεις) αλλά συμμετείχε ενεργητικά. *«Το Αρχηγείο της 6ης Στρατιάς, για παράδειγμα, συνεργάστηκε με την Ειδική Διοίκηση 4a των SS, η οποία το ακολούθησε κατά πόδας από την Ουκρανία μέχρι το Στάλινγκραντ. Οι επιτελικοί αξιωματικοί, όχι μονάχα γνώριζαν όλες τις δραστηριότητες της διοίκησης αυτής, αλλά της παρείχαν και άνδρες για να βοηθήσουν στη συγκέντρωση Εβραίων στο Κίεβο και στη μεταφορά τους στο φαράγγι του Babi Yar»* όπου τα SS δολοφόνησαν στις 29 και 30 Σεπτέμβρη 1941 33.731 Εβραίους. (σελ. 43). Ακόμα και όταν μπήκε στο Στάλινγκραντ η 6η Στρατιά το πρώτο που έκανε ήταν να παραδώσει «Εβραίους και κομμουνιστές» στα SS.

Στις 23 Αυγούστου, ο 4ος Αεροπορικός Στόλος της Λουφτβάφε έριξε 1.000 τόνους βομβών στο Στάλινγκραντ. Η πόλη μετατράπηκε σε λίγες ώρες σε ένα σωρό ερειπίων και 40.000 κάτοικοί της (από τις 600.000) βρήκαν φρικτό θάνατο. Ο οργανωτής της επίθεσης ήταν ο Πτέραρχος βαρόνος Wolfram von Richtofen -που λίγα χρόνια πριν είχε ισοπεδώσει την Γκουέρνικα.

Ο Beevor δεν περιορίζεται στις ξερές περιγραφές των κινήσεων των μονάδων και σε δυσνόητους στρατιωτικούς όρους. Χρησιμοποιεί αναμνήσεις, ημερολόγια, αναφορές για να ζωντανέψει την εφιαλτική εικόνα της σύγκρουσης. Εκατοντάδες πέθαναν για μια σπιθαμή γης, για ένα κτίριο -για την ακρίβεια, για ένα όροφο ενός κτιρίου. Ο Beevor, σε αντίθεση με τους περισσότερους δυτικούς στρατιωτικούς ιστορικούς, αναδεικνύει τον ηρωισμό και την αυτοθυσία των ρώσων φαντάρων που πολεμούσαν λυσσασμένα ακόμα και στις πρώτες μέρες της εισβολής.

Αλλά δείχνει και την άλλη πλευρά. Περίπου 50.000 Hiwi –Ρώσοι εθελοντές- βρέθηκαν στις τάξεις της 6ης Στρατιάς της Βέρμαχτ στο Στάλιγκραντ. Πολλοί απ' αυτούς ήταν απλά «βοηθητικοί» που διάλεξαν να πάνε εκεί αντί για το σίγουρο θάνατο των στρατοπέδων αιχμαλώτων. Αλλά πολλοί πολέμησαν αποφασιστικά μέχρι το τέλος. Δεν υπάρχει δικαιολογία γι' αυτούς που πολέμησαν στο πλευρό των ναζί, αλλά σίγουρα χρειάζεται εξήγηση.

Η απάντηση έχει να κάνει με το κοινωνικό χαρακτήρα της σταλινικής Ρωσίας. Στη δεκαετία του '30 ανατράπηκαν και οι τελευταίες κατακτήσεις του Οκτώβρη και μια νέα άρχουσα τάξη ανέλαβε να οργανώνει την καπιταλιστική εκμετάλλευση των εργατών για να «φτάσει και να ξεπεράσει τη Δύση». Η Ρωσία ήταν πια κρατικο-καπιταλιστική κοινωνία και αυτό εξηγεί τόσο τη δυνατότητα του καθεστώτος να αντέξει σε ένα καταστροφικό πόλεμο όσο και τη βαρβαρότητα των μεθόδων που χρησιμοποίησε.

Ο Στάλιν έβγαλε τη «Διαταγή Αρ. 227» ή «Ούτε Ενα Βήμα Πίσω» τον Ιούλη του 1942. *«Ο Ζούκοφ εφάρμοσε τη διαταγή στο Δυτικό Μέτωπο δέκα ημέρες μετά την έκδοσή της χρησιμοποιώντας άρματα επανδρωμένα με επιλεγμένους αξιωματικούς. Η αποστολή τους ήταν να ακολουθούν το πρώτο κύμα κάθε επίθεσης έτοιμοι να 'πολεμήσουν τη δειλία' και να ανοίξουν πυρ εναντίον κάθε στρατιώτη που δίσταζε»* (σελ. 132)

«Sthraff» ήταν η ονομασία των «πειθαρχικών λόχων» του ρώσικου στρατού - μονάδες που στέλνονταν μέσα στα ναρκοπέδια για να καθαρίσουν το δρόμο για την επίθεση των κύριων μονάδων. Οποιοσδήποτε έκανε ένα «αντισοβιετικό σχόλιο» κατέληγε σε αυτές τις μονάδες *«Συνολικά περίπου 422.700 άνδρες του Κόκκινου Στρατού 'εξιλεώνονταν με το αίμα τους για τα εγκλήματα που είχαν διαπράξει εναντίον της Μητέρας-Πατρίδας'»* (σελ. 133)

Το 1919-21 το νεαρό εργατικό κράτος είχε βρεθεί σε μια εξίσου απελπιστική θέση με τις αντεπαναστατικές στρατιές των Λευκών να πολιορκούν ουσιαστικά τη Μόσχα και τη Πετρούπολη. Αλλά ακόμα και στις πιο σκληρές, βίαιες στιγμές τους οι Μπολσεβίκοι δεν κατέφυγαν ποτέ σε τέτοια μέτρα. Ο Τρότσκι, επικεφαλής του Κόκκινου Στρατού τότε, περιγράφει στην αυτοβιογραφία του «Η Ζωή μου» πως ο ίδιος προσωπικά μίλησε σε συγκέντρωση λιποτακτών για να τους πείσει ότι αξίζει να πολεμήσουν στον Κόκκινο Στρατό. Αυτοί οι άνθρωποι έγιναν η ραχοκοκαλιά της θρυλικής 5ης Στρατιάς και αν κάποιος δίσταζε ο διπλανός του θύμιζε «Τι υποσχέθηκες στον σύντροφο Τρότσκι;» Η διαφορά -που αγνοεί ο Beevor- είναι ότι «ποτάμια αίματος χωρίζουν τον μπολσεβικισμό από τον σταλινισμό» σύμφωνα με τα λόγια του Τρότσκι.

Ωστόσο θα ήταν λάθος να θεωρήσουμε ότι το μόνο «κίνητρο» των ρώσων στρατιωτών ήταν ο βούρδουλας. Οι εκμεταλλευόμενοι δεν είναι ποτέ ρομπότ. Η φρίκη του ναζισμού έπαιξε μεγάλο ρόλο στην αποφασιστικότητά τους, η γνώση ότι οι ναζί διεξάγουν πόλεμο εξόντωσης. Αλλά υπήρχε και κάτι άλλο: *«Η πιο συνταρακτική εμπειρία για κάθε νεαρό Ρώσο πολίτη δεν ήταν η στρατιωτική τραχύτητα αλλά οι ειλικρινείς συζητήσεις των frontoviki πάνω σε πολιτικά θέματα. Πολλοί εκφράζονταν με τέτοιο τρόπο που έκαναν τους νεοφερμένους να κοιτάζουν με αναστάτωση πάνω από τον ώμο τους. Υπόσχονταν ότι η ζωή μετά τον πόλεμο θα έπρεπε να είναι διαφορετική. Οι φρικτές συνθήκες διαβίωσης όσων δούλευαν στα κολχόζ και στα εργοστάσια έπρεπε να βελτιωθούν και*

τα προνόμια της νομενκλατούρας να περιοριστούν.

Σ' αυτό το στάδιο του πολέμου οι πιθανότητες να καταδοθεί κανείς στο μέτωπο ήταν εξαιρετικά μικρές. Οπως το έθεσε ένας βετεράνος: 'Κάθε στρατιώτης αισθανόταν ότι αφού είχε πληρώσει με το ίδιο του το αίμα είχε αποκτήσει το δικαίωμα να μιλά ελεύθερα'...(Ο κίνδυνος της κατάδοσης επέστρεψε στο μέτωπο κατά τη διάρκεια της προέλασης στη Γερμανία. Καθώς η αποστολή του στρατού είχε ουσιαστικά ολοκληρωθεί, τα Ειδικά Τμήματα της NKVD, τότε με την ονομασία SMERSH, δεν έχασαν χρόνο και επανέφεραν τον σταλινικό τρόμο)» (σελ. 386-387).

Ο Beevor έχει γράψει πολύ σημαντικά βιβλία πολεμικής ιστορίας. «Βερολίνο-Η Πτώση» είναι η συνέχεια του Στάλινγκραντ που κυκλοφορεί στα ελληνικά από τον ίδιο εκδοτικό οίκο όπως και το βιβλίο του «Κρήτη-Η Μάχη και η Αντίσταση». Εξίσου διεισδυτικά είναι τα βιβλία του «Paris after Liberation 1945-1949" και το «The Spanish Civil War". Το «Στάλινγκραντ» όμως ξεχωρίζει.

Λέανδρος Μπόλαρης

Ο τροβαδούρος της άλλης Αμερικής

"Η ΖΩΗ ΜΟΥ" ΜΠΟΜΠ ΝΤΥΛΑΝ

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
σελ. 380, τιμή 15 ευρώ

Ο Ντύλαν πιθανότατα γνώριζε τι θα περίμενε ο περισσότερος κόσμος από την αυτοβιογραφία του. Εγραψε ακριβώς το αντίθετο. Το βιβλίο αυτό δεν περιέχει φανταχτερές ιστορίες, κουτσομπολιά, φωτογραφίες διασημοτήτων. Περιγράφει όμως όλα εκείνα τα στοιχεία που δημιούργησαν το φαινόμενο Μπομπ Ντύλαν, τον τροβαδούρο της άλλης Αμερικής μέσα στην τρομερή δεκαετία του 1960, δοσμένα με το λυρισμό και την έμπνευση που χαρακτηρίζει τα καλύτερα δείγματα της δουλειάς του.

Είναι χωρισμένο σε 5 μέρη, χωρίς συνοχή και συνέχεια. Η αρχή και το τέλος αναφέρονται στα πρώτα του βήματα.

Ο Ρόμπερτ Αλλεν Τσίμμερμαν κατέφθασε στη Νέα Υόρκη ένα παγερό πρωινό του 1961, με οτοστόπ από τη γενέτειρά του Μινεσσότα στο βορρά. Κουβαλούσε μια κιθάρα, άπειρες φιλοδοξίες κι ένα επινοημένο ψευδώνυμο: Ντύλαν, δανεισμένο από τον μπίτνικ ποιητή Ντύλαν Τόμας. Οχι τυχαία. Μεγαλωμένος στη δεκαετία του '50, μέσα στο απώγειο του αμερικανικού ονείρου, του ψυχρού πολέμου και του Μακαρθισμού, η μοναδική ίσως πηγή αμφισβήτησης που γνώριζε ήταν οι μπίτνικ καλλιτέχνες και διανοούμενοι, όπως ο Γκίνσμπεργκ, ο Κέρουακ, ο Τόμας. Στη φανταχτερή εικόνα του συστήματος παρέθεταν την απογοήτευση, τη φυγή.

Ομως τα πράγματα είχαν αρχίσει να αλλάζουν. Η περίοδος εγκυμονούσε τεράστιες κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές. Το αντιρατσιστικό κίνημα και οι οργανώσεις για τα δημοκρατικά δικαιώματα έβγαιναν προς τα έξω, οι αντιπολεμικές φωνές πύκνωναν. Ολη αυτή η υπόγεια διάθεση αντίστασης και διαμαρτυρίας ήταν εκεί, στα καφέ του Γκρίνουιτς Βίλατζ όπου σύχναζε ο νεαρός Ντύλαν.

Ινδαλμά του ήταν ο Γούντι Γκάθρι, ο κομμουνιστής τραγουδοποιός της φολκ που τότε βρισκόταν στα τελευταία του, στη φολκ σκηνή όμως κυριαρχούσαν οι οπαδοί της αυθεντικότητας, της προσκόλλησης στις αρχέγονες φόρμες που απευθύνονταν σε περιορισμένο ακροατήριο φανατικών.

Ο Ντύλαν δεν κόλλησε εκεί. Δημιούργησε τον δικό του ήχο, αρχικά καθαρή φολκ, στη συνέχεια με μπλουζ και ηλεκτρικές επιρροές. Ως τότε η ποπ ήταν ή χαζοχαρούμενα σουξέ, ή ωμός φολκ περιθωριακός ήχος. Ο ήχος του Ντύλαν άνοιξε ένα νέο δρόμο, επηρέασε και επηρεάστηκε. Στην πραγματικότητα άλλαξε όλη την αντίληψη για την ποπ μουσική.

Αν αυτό ήταν η μουσική, οι στίχοι του ήταν αποκάλυψη. Δεν ήταν με τίποτα ο πιο πολιτικοποιημένος της γενιάς του. Ηταν όμως αυτός που την έκφρασε με τον πιο αντιπροσωπευτικό τρόπο. Είχε μια φοβερή ικανότητα να αντιλαμβάνεται τα πράγματα τριγύρω του. Αυτό φανερώνεται στις αφηγήσεις του βιβλίου με τρόπο συναρπαστικό. Από τις ιστορίες με παλαίμαχους κομμουνιστές, βιβλία και πίνακες ζωγραφικής που τον εντυπωσίασαν, διάφορα περιστατικά. Ενα από τα πιο συγκινητικά σημεία είναι όταν αφηγείται την πρώτη φορά που άκουσε στο θέατρο τη «Τζέννυ των πειρατών» των Μπρεχτ-Βάιλ, μιά εμπειρία κοσμογονική.

Ο Ντύλαν ήταν σαν ένα σφουγγάρι που απορροφούσε, αφομοίωνε και αναπαρήγαγε τις εικόνες του έξω κόσμου. Πάντοτε με τρόπο διαλεκτικό. Η απλότητα δεν του ταίριαζε, ούτε η αντίληψη άσπρο-μαύρο. Ενα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το τραγούδι που έγραψε όταν δολοφόνησαν τον Μ. Ιβερς, ηγέτη των μαύρων ακτιβιστών για τα δημοκρατικά δικαιώματα. Λεγόταν «Ένα πιόνι στο παιχνίδι τους», ο Ντύλαν είχε πιάσει το νόημα τέλεια, ένα πιόνι, αυτό ήταν ο εξαθλιωμένος λευκός ρατσιστής δολοφόνος που έπαιζε το ρόλο του διαίρει και βασίλευε που ήθελαν οι πάνω.

Αυτό δεν τον εμπόδιζε να είναι καταπέλτης, γεμάτος μίσος και οργή όταν αναφέρεται στους πολεμοκάπηλους στο κλασσικό πια «Masters of war». Αλλοτε μιλούσε για τους καιρούς που αλλάζουν

(The times they are a-changing), για ρομαντικές ιστορίες αγάπης, για χίλιες δυο ιδέες που βασάνιζαν τους ανθρώπους της εποχής του, εξωτερίκευε τις ανησυχίες, τις ανασφάλειες, την αποξένωση, την αμφισβήτηση. Σύντομα έγινε ο κατ' εξοχήν

τροβαδούρος της εξεγερμένης νεολαίας της δεκαετίας του '60 και μαζί η πηγή έμπνευσης μιας ολόκληρης φουρνιάς ριζοσπαστών μουσικών. Οι αντιρατσιστικές και αντιπολεμικές διαδηλώσεις σείονταν από τα τραγούδια του: Blowin' in the wind, Like a rolling stone, A hard rain is gonna fall, All along the watch tower, ο κατάλογος δεν τελειώνει.

Το κοινό τον πίεζε να συμμετέχει πιο ενεργά, όμως αυτό δεν τον ευχαριστεί καθόλου, τουναντίον τον αγχώνει. Οταν η Τζοάν Μπαέζ τον καλεί δημόσια να ηγηθεί στις αντιπολεμικές διαδηλώσεις το ποτήρι ξεχειλίζει. Κάνει ακριβώς το ανάποδο: Το αρνείται, κλείνεται στην οικογένειά του, κάνει προκλητικές απολίτικ δηλώσεις, κόβει προσωρινά τα πολιτικά τραγούδια. Αυτή του η στάση απογοητεύει- πιθανόν όχι άδικα- αρκετούς θαυμαστές του και το ίδιο το κίνημα. Στο δεύτερο κεφάλαιο της αυτοβιογραφίας αφιερώνει αρκετό χώρο για να το εξηγήσει, με μια ειλικρίνεια αφοπλιστική: *«Εγώ το μόνο που είχα κάνει ήταν να τραγουδήσω τραγούδια απολύτως ειλικρινή, που εξέφραζαν μια δυναμική καινούργια πραγματικότητα. Ελάχιστα κοινά είχα, και ακόμα πιο ελάχιστα γνώριζα γι'αυτή τη γενιά που υποτίθεται ότι εκπροσωπούσα... Να είσαι ειλικρινής με τον εαυτό σου, αυτό ήταν το θέμα. Πιο πολύ ήμουν ένας καουμπόης, παρά ένος φανφαρόνος ηγέτης».*

Κάλώς ή κακώς αυτή ήταν η πραγματικότητα. Τα κινήματα δημιουργούν την ιστορία, ο τρόπος που αυτή καταγράφεται στην τέχνη βρίσκεται στα χέρια των καλλιτεχνών, ακόμη κι όταν αυτοί δεν είναι οργανικά δεμένοι με αυτά. Το να λένε όμως την αλήθεια είναι βασικό κριτήριο. Ο Ντύλαν λειτουργούσε μ'αυτό τον τρόπο. Έλεγε τις πιο μεγάλες αλήθειες της ζωής με τον πιο όμορφο τρόπο. Το πώς ο ίδιος τις έκρινε και τις αξιολογούσε συνολικά ήταν μια άλλη ιστορία. Αυτή την αντίφαση την κουβαλάει μέχρι σήμερα. Σε κρίσιμες στιγμές τα αντανακλαστικά του λειτούργησαν και πάλι. Παρά τα πισωγυρίσματα, ξανάγραψε πολιτικά τραγούδια και μάλιστα καλά, το 1971 με τη δολοφονία του μαύρου ακτιβιστή Τζορτζ Τζάκσον, το 1976 για τον πυγμάχο Hurricane που είχε καταδικαστεί άδικα, το «Political world» αρκετά αργότερα και όχι μόνο.

Βεβαίως αυτό δεν τον εμπόδισε να τραγουδήσει για τον Πάπα, στην ορκωμοσία του Μπιλ Κλίντον και άλλα τέτοια φαιδρά.

Μετά από την μακρόχρονη περίοδο ιδεολογικού και πολιτικού πισωγυρίσματος των δεκαετιών '80 και '90 φαίνεται ότι και πάλι κάτι έχει αλλάξει. Ο πολιτικοποιημένος στίχος, από τα αζήτητα της βιομηχανίας βρίσκεται στα τοπ τεν. Δεκάδες σχήματα ξεφυτρώνουν, με στίγμα τις κραυγές διαμαρτυρίας στο σύστημα, στον Μπους και τους πολέμους του, συχνά συνδεδεμένα με το νέο κίνημα. Αυτό το κλίμα έχει βάλει πιέσεις σε ολόκληρη τη μουσική βιομηχανία, από τους Μπίστι Μπόις και τον Εμινεμ μέχρι τον Τζορτζ Μάικλ και τη Μαντόνα να αισθάνονται ότι οφείλουν να πολιτικολογήσουν. Είναι μια ευπρόσδεκτη διαδικασία.

Ο Ντύλαν έχει να παίξει ρόλο σ' αυτό; Είναι καθαρό ότι για άλλη μια φορά οι κεραίες του είναι αλάνθαστες, έχει πιάσει την περιρρέουσα διάθεση, γνωρίζει όμως ότι δεν είναι αυτός ο πρωταγωνιστής. Σε κάποιο σημείο, σχολιάζοντας ένα μεταγενέστερο δίσκο του, ομολογεί ανοικτά ότι τα σκήπτρα έπρεπε να περάσουν σε άλλα χέρια, συγκεκριμένα στο ραπ, όπου διέκρινε καλλιτέχνες όπως ο Αις Τι, ο Κέρτις Μπλόου, οι Run DMC, οι Public Enemy, κι αυτό είναι σημαντικό γιατί αναφέρεται σε φωνές αιρετικές, που συγκρούονται με το κατεστημένο. Αυτό είναι το μέλλον κατά τη γνώμη του.

«Η μουσική που κάναμε εγώ κι ο Ντάνυ ήταν αρχαία... Με τον Ice T και τους Public Enemy να στρώνουν το δρόμο ένας νέος καλλιτέχνης θα κάνει την εμφάνισή του, κάποιος εντελώς διαφορετικός από τον Presley. Δεν θα τραγουδάει κουνώντας τους γοφούς του και καρφώνοντας τις γκόμενες. Θα το καταφέρει με σκληρά λόγια...».

Η γενιά του Ντύλαν μπορεί να μη δικαιώθηκε. Ομως το πνεύμα της αμφισβήτησης που την τροφοδότησε δεν έχει ξεφτίσει, είναι ζωντανό. Μπορεί αρκετοί «συνεπείς» πρωταγωνιστές της να έχουν πέσει στην παγίδα της ηττοπάθειας, της νοσταλγικής ματιάς στα περασμένα μεγαλεία. Οχι όμως ο ίδιος. Ολα παίζονται, όλα είναι ανοικτά, αυτό το μήνυμα διατρέχει το βιβλίο και κάνει την ανάγνωσή του χρήσιμη και μαζί απολαυστική.

Δήμητρα Κυρίλλου